

KNO.430.002.2023
Nr ewid. 64/2023/P/23/001/KNO

Informacja o wynikach kontroli

Wykonanie budżetu państwa w 2022 r.
w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka,
części 30 – Oświata i wychowanie
oraz części 90 – Akademia Kopernikańska

MISJA

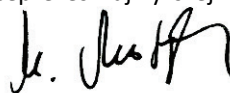
Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

Dyrektor Departamentu Nauki, Oświaty
i Dziedzictwa Narodowego

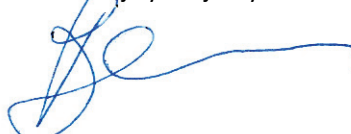
Piotr Prokopczyk

Akceptuję:
Wiceprezes Najwyższej Izby Kontroli

Małgorzata Motylow

Zatwierdzam:
Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś

Warszawa, dnia 05.06.2023r

Najwyższa Izba Kontroli
Ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	4
2. OCENA OGÓLNA.....	6
3. UWAGI I WNIOSKI	9
4. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH CZĘŚCI 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA	10
4.1. DOCHODY BUDŻETOWE	10
4.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH	10
4.3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ	23
4.4. KSIĘGI RACHUNKOWE.....	23
5. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH CZĘŚCI 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE	25
5.1. DOCHODY BUDŻETOWE	25
5.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH	26
5.3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ	44
6. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA CZĘŚCI 90 – AKADEMIA KOPERNIKAŃSKA...46	
6.1. DOCHODY BUDŻETOWE	46
6.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA.....	46
6.3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ	47
7. USTALENIA INNYCH KONTROLI	48
8. INFORMACJE DODATKOWE	51
9. ZAŁĄCZNIKI	52
9.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCI 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA, W CZĘŚCI 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE ORAZ W CZĘŚCI 90 – AKADEMIA KOPERNIKAŃSKA	52
9.2. DOCHODY BUDŻETOWE W CZĘŚCI 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA ORAZ W CZĘŚCI 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE.....	55
9.3. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA, W CZĘŚCI 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE ORAZ W CZĘŚCI 90 – AKADEMIA KOPERNIKAŃSKA	57
9.4. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W CZĘŚCI 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA ORAZ W CZĘŚCI 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE	61
9.5. WYDATKI BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W CZĘŚCI 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA ORAZ W CZĘŚCI 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE.....	65
9.6. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI	66

1. WPROWADZENIE

Cel kontroli

Celem kontroli było dokonanie oceny wykonania budżetu państwa na rok 2022 pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta części 28 budżetu państwa – Szkolnictwo wyższe i nauka, części 30 – Oświata i wychowanie oraz części 90 – Akademia Kopernikańska.

Zakres kontroli

Realizacja wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich.

Sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał w zakresie operacji finansowych.

Prowadzenie ksiąg rachunkowych w zakresie odnoszącym się do dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka.

System kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań i prowadzenia ksiąg rachunkowych.

Nadzór i kontrola sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa.

Analiza porównawcza danych ujętych w rocznym sprawozdaniu Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Jednostka kontrolowana

Ministerstwo Edukacji i Nauki (MEiN)

W 2022 r. zgodnie z zakresem działania ustalonym przez Prezesa Rady Ministrów¹ Minister Edukacji i Nauki kierował dwoma działami administracji rządowej: Szkolnictwo wyższe i nauka oraz Oświata i wychowanie, a także był dysponentem czterech części budżetu państwa, tj. części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka, części 30 – Oświata i wychowanie, części 67 – Polska Akademia Nauk i części 90 – Akademia Kopernikańska.

W ramach części 28 finansowane były, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa², zadania obejmujące sprawy: szkolnictwa wyższego i nauki, w tym sprawy nadzoru nad szkołami wyższymi i ich finansowania, a także sprawy działalności naukowej. Minister właściwy do spraw szkolnictwa wyższego i nauki koordynuje uznawanie kwalifikacji w zawodach regulowanych i działalnościach regulowanych oraz podejmuje działania mające na celu udostępnianie informacji o uznawaniu tych kwalifikacji. Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. w części 28 funkcjonowało trzech dysponentów trzeciego stopnia finansowanych z tej części, tj.: Dyrektor Generalny Ministerstwa Edukacji i Nauki, Dyrektor Biura Polskiej Komisji Akredytacyjnej (BPKA) – państwowa jednostka budżetowa, prowadząca obsługę administracyjną Polskiej Komisji Akredytacyjnej oraz Dyrektor Biura Rady Doskonałości Naukowej (BRDN) – państwowa jednostka budżetowa, prowadząca obsługę Rady Doskonałości Naukowej.

W 2022 r. w części 28 zrealizowano: dochody budżetowe w kwocie 190 526,3 tys. zł (o 200,3% więcej niż planowano), wydatki budżetu państwa w kwocie 23 648 484,7 tys. zł (99,4% planu) wraz z wydatkami niewygasającymi w 2021 r. (53 157,3 tys. zł) i wydatki budżetu środków europejskich w kwocie 4 452 373,7 tys. zł (96% planu).

Zrealizowane w części 28 dochody budżetowe stanowiły 0,04% dochodów budżetu państwa ogółem w 2022 r., wydatki budżetu państwa – 4,57% wydatków budżetu państwa ogółem w 2022 r., wydatki budżetu środków europejskich – 6,01% wydatków budżetu środków europejskich ogółem w 2022 r.

W ramach części 30 finansowane były, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa³, zadania obejmujące sprawy: kształcenia, nauczania, wychowania, kultury fizycznej dzieci i młodzieży (z wyjątkiem spraw zastrzeżonych do kompetencji innych organów administracji publicznej), organizacji dziecięcych i młodzieżowych, w tym systemu dofinansowania zadań państwa realizowanych przez te organizacje, udzielania pomocy materialnej dzieciom i młodzieży oraz międzynarodowej współpracy dzieci i młodzieży, a także wykonywania zadań ministra koordynatora Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2022 r. w części 30 funkcjonowało 13 dysponentów niższego stopnia finansowanych z tej części, tj.: Dyrektor Generalny Ministerstwa Edukacji i Nauki jako dysponent trzeciego stopnia oraz 12 dyrektorów jednostek podległych, z tego:

- trzech ustanowionych dysponentami drugiego: dyrektorzy Informatycznego Centrum Edukacji i Nauki (ICEiN), Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (CKE) i Ośrodka Rozwoju Edukacji (ORE);
- dziewięciu ustanowionych dysponentami trzeciego stopnia: dyrektor Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą (ORPEG) oraz dyrektorzy ośmiu Okręgowych Komisji Egzaminacyjnych (OKE).

W 2022 r. w części 30 zrealizowano: dochody budżetowe w kwocie 11 281,3 tys. zł (59,5% więcej niż planowano), wydatki budżetu państwa w kwocie 819 886,1 tys. zł (92,5%) wraz z wydatkami niewygasającymi

¹ Rozporządzenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 20 października 2020 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Edukacji i Nauki (Dz. U. z 2022 r. poz. 18, ze zm.).

² Art. 26 ustawy z dnia 4 września 1997 r. o działach administracji rządowej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2512, ze zm.).

³ Art. 20 ustawy o działach administracji rządowej.

w 2021 r. (52 143,1 tys. zł) i wydatki budżetu środków europejskich w kwocie 229 785,1 tys. zł (98,8%).

Zrealizowane w części 30 dochody budżetowe stanowiły 0,002% dochodów budżetu państwa ogółem w 2022 r., wydatki budżetu państwa – 0,16% wydatków budżetu państwa ogółem w 2022 r., wydatki budżetu środków europejskich – 0,31% wydatków budżetu środków europejskich ogółem w 2022 r.

Całość środków części 90 przekazano w formie dotacji podmiotowej oraz dotacji celowej Akademii Kopernikańskiej – państwowej osoby prawnej, działającej na podstawie przepisów ustawy z dnia 28 kwietnia 2022 r. o Akademii Kopernikańskiej⁴.

Dla części 90 na 2022 r. nie zaplanowano i nie zrealizowano dochodów budżetowych. Wydatki budżetu państwa w tej części zrealizowano w wysokości 2 000 tys. zł. Udział wydatków zrealizowanych w części 90 w wydatkach budżetu państwa wyniósł 0,00038%.

Szczegółowe informacje dotyczące dochodów budżetowych, wydatków budżetu państwa i budżetu środków europejskich realizowanych przez poszczególnych dysponentów oraz ich procentowy udział w zrealizowanych dochodach i wydatkach w części 28, 30 i 90 zostały przedstawione w załącznikach: 9.2; 9.3; 9.5 do niniejszej informacji.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli⁵.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 1459.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

2. OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka oraz części 90 – Akademia Kopernikańska. W przypadku wykonania budżetu państwa w części 30 – Oświata i wychowanie stwierdzono istotne nieprawidłowości dotyczące udzielania dotacji w ramach programów Ministra.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka oraz części 90 – Akademia Kopernikańska. Natomiast w przypadku wykonania budżetu państwa w części 30 – Oświata i wychowanie NIK stwierdziła istotne nieprawidłowości dotyczące udzielania dotacji w ramach programów Ministra.

Zaplanowane w 2022 r. w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka (po zmianach) wydatki budżetu państwa w kwocie 23 799 845,5 tys. zł i budżetu środków europejskich w kwocie 4 638 274 tys. zł zrealizowano odpowiednio w kwotach: 23 648 484,7 tys. zł (99,4%) i 4 452 373,7 tys. zł (96%), natomiast w części 90 – Akademia Kopernikańska zaplanowane i zrealizowane wydatki budżetu państwa wyniosły 2 000 tys. zł. W wyniku kontroli 16,3% wydatków (4 594 414,6 tys. zł) z budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w części 28 i 100% wydatków w części 90 stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w przepisach o finansach publicznych. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków.

Zaplanowane w 2022 r. w części 30 – Oświata i wychowanie (po zmianach) wydatki budżetu państwa w kwocie 886 546,2 tys. zł i budżetu środków europejskich w kwocie 232 606,5 tys. zł zrealizowano odpowiednio w kwotach: 819 886,1 tys. zł (92,5%) i 229 785,1 tys. zł (98,8%). W wyniku kontroli 13,7% wydatków (143 579,9 tys. zł) z budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w części 30 stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonymi w przepisach o finansach publicznych, z wyjątkiem wydatków ponoszonych w ramach dwóch programów Ministra: „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” i „Inwestycje w oświacie”. Część z tych wydatków była ponoszona z pominięciem zasad określonych w art. 44 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁶, a funkcjonujące w Ministerstwie mechanizmy kontroli zarządczej okazały się nie w pełni skuteczne, co miało negatywny wpływ na skalę i zakres stwierdzonych nieprawidłowości.

Ponadto dotacje w ramach ww. programów, a także dotacje w ramach „Programu Wsparcia Edukacji” oraz programu „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej” zostały udzielone w znacznej liczbie podmiotom, których wnioski nie były rekomendowane przez Zespoły doradcze. Dlatego postępowanie Ministra w tym zakresie NIK uznaje za niezetelne.

Stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka

- 1) niezatwierdzeniu w terminie wskazanym w art. 380 ust. 3 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁷, rozliczenia w zakresie rzeczowym i finansowym jednej dotacji udzielonej na podstawie art. 404 ust. 5 upswn,
- 2) niedotrzymaniu obowiązku terminowego przekazania przez Ministerstwo, tj. z sześciodniowym opóźnieniem, Prezesowi Urzędu Regulacji Energetyki raportu z realizacji obowiązkowego celu zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej w zajmowanych budynkach lub częściach budynków oraz przez wykorzystywane urządzenia techniczne, instalacje i pojazdy (Cel_{ZZE22}) za okres od 1 grudnia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r.,
- 3) niezrealizowaniu wniosku pokontrolnego NIK sformułowanego po kontroli wykonania budżetu państwa za 2021 r. dotyczącego

⁶ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm., dalej: ufp.

⁷ Dz. U. z 2022 r., poz. 574, ze zm., dalej: upswn.

opracowania aktualnych zasad obiegu i kontroli dokumentów w zakresie obsługi finansowo-księgowej dysponenta;

w części 30 – Oświata i wychowanie

- 1) nieprecyzyjnym określeniu warunków udziału, trybu przeprowadzania naboru oraz szczegółowych kryteriów oceny wniosków w ramach trzech programów Ministra, tj. „Program Wsparcia Edukacji”, „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” i „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”,
- 2) przyznaniu w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” dwóch dotacji w łącznej wysokości 1500 tys. zł instytucjom kultury, które nie były uprawnione do udziału w programie,
- 3) przyznaniu w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” dotacji jednemu podmiotowi w wysokości 4500 tys. zł poza trybem naboru wniosków określonym w komunikacie Ministra z dnia 22 sierpnia 2022 r.,
- 4) przyznaniu w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” dotacji celowych na realizację inwestycji trzem podmiotom w łącznej wysokości 6 000 tys. zł, pomimo że nie spełniały one kryterium określonego przez Ministra w części VI pkt 7 komunikatu z dnia 22 sierpnia 2022 r. w zakresie posiadanego przez wnioskodawcę doświadczenia w obszarze realizacji działań na rzecz wspierania systemu oświaty, co potwierdzili zewnętrzni eksperci, opiniujący wnioski, zatrudnieni przez Ministra,
- 5) przyznaniu w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” dotacji dwóm podmiotom w łącznej wysokości 615 tys. zł, pomimo że złożone przez nie wnioski nie zostały rzetelnie ocenione pod względem merytorycznym,
- 6) dwukrotnym zawarciu umowy w wysokości 3100 tys. zł z jednym podmiotem na realizację tego samego zadania i wypłaceniu dotacji w kwocie dwukrotnie wyższej niż została przyznana w ramach programu „Inwestycje w oświacie”,
- 7) zawarciu trzech umów na łączną kwotę 3500 tys. zł w ramach programu „Inwestycje w oświacie” bez uprzedniego potwierdzenia zabezpieczenia środków finansowych na ich realizację,
- 8) zaciągnięciu przez Ministra zobowiązania na łączną kwotę 2250 tys. zł poprzez podpisanie trzech umów dotacyjnych, na realizację których nie posiadał środków w 2022 r.,
- 9) udzieleniu dotacji celowych w łącznej wysokości 84 851,3 tys. zł 149 wnioskodawcom⁸, których wnioski nie zostały zarekomendowane przez Zespoły doradcze, co stanowiło od 15% do 64,4% ogółu beneficjentów w poszczególnych programach (na funkcjonowanie tych zespołów wydatkowano 966 tys. zł).

Stwierdzona w części 90 – Akademia Kopernikańska nieprawidłowość polegała na rozliczeniu przez Ministra wydatkowania w 2022 r. przez Akademię dotacji celowej w łącznej wysokości 800 tys. zł jedynie w oparciu o ogólną kwotę poniesionych kosztów wykazaną w sprawozdaniu, ze względu na brak wymogu przedłożenia szczegółowego rozliczenia i wskazania dokumentów źródłowych, co było nierzetelne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie opiniuje sporządzone przez Ministra sprawozdania budżetowe, stwierdzając, że stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzonych sprawozdań. Sprawozdania łączne w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka oraz części 30 – Oświata i wychowanie na podstawie sprawozdań

⁸ Suma wnioskodawców podana na zasadzie wielokrotności, na podstawie liczby złożonych przez nich w różnych programach wniosków, które zostały zaakceptowane wbrew rekomendacjom zespołów doradczych.

jednostkowych (własnych i podległych jednostek), jak również sprawozdania jednostkowe w części 90 – Akademia Kopernikańska, zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem rachunkowym. Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (Ministerstwo) oraz dysponenta głównego były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

Księgi rachunkowe dysponenta części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka prowadzono prawidłowo, z zachowaniem ciągłości i kompletności ewidencji operacji gospodarczych. Sprawozdania w cz. 28 przedstawiają wiarygodne dane o dochodach i wydatkach oraz związanych z nimi należnościach i zobowiązaniach. Na podstawie przeprowadzonej kontroli ksiąg rachunkowych, stanowiących podstawę sporządzenia wyżej wymienionych sprawozdań, nie zidentyfikowano nieprawidłowości, które wskazywałyby, że księgi te w zakresie obejmującym zapisy dotyczące dochodów i wydatków oraz związanych z nimi należności i zobowiązań prowadzone były nieprawidłowo.

Kalkulację oceny ogólnej wykonania budżetu państwa przedstawiono w załączniku 9.1.

3. UWAGI I WNIOSKI

Prezes Rady Ministrów

Najwyższa Izba Kontroli zwraca uwagę, że w art. 90x ustawy o systemie oświaty, który wprowadził możliwość ustanowienia przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania programów inwestycyjnych, nie określono rodzaju podmiotów uprawnionych do udziału w takich programach ani zakresu ich działalności, lecz pozostawiono to do określenia ministrowi w odpowiednim komunikacie.

W komunikacie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 sierpnia 2022 r. o ustanowieniu programu inwestycyjnego pod nazwą „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” wskazano, że przedmiotem programu jest wsparcie organizacji pozarządowych, w tym organizacji harcerskich, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo oświatowe, a także podmiotów prowadzących statutową działalność w zakresie oświaty i wychowania, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 4 ustawy – Prawo oświatowe, w zakresie rozwoju zaplecza infrastrukturalnego służącego realizacji działań statutowych w zakresie oświaty i wychowania. Należy jednak zauważyć, że wśród kryteriów oceny wniosków – zaledwie w sposób ogólny – wymieniono doświadczenie wnioskodawcy w zakresie realizacji działań na rzecz wspierania systemu oświaty i wychowania, bez doprecyzowania, że doświadczenie to powinno być znaczne i trwałe. W konsekwencji, Minister – w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” – przyznał dotacje celowe na realizację inwestycji pięciu podmiotom (w łącznej wysokości 13 186 tys. zł), które nie posiadały doświadczenia w obszarze realizacji działań na rzecz wspierania systemu oświaty. We wnioskach tych podmiotów wskazano działania realizowane przed okresem ich utworzenia lub powoływano się na doświadczenia z innych obszarów ich działalności statutowej.

Zdaniem NIK przyczyną wystąpienia istotnych nieprawidłowości w zakresie udzielania dotacji w ramach Programu była zbyt ogólna konstrukcja art. 90x ustawy o systemie oświaty, która pozwoliła ministrowi właściwemu do spraw oświaty i wychowania na znaczną uznaniowość w wyborze beneficjentów środków publicznych. Takie podejście nie zapewniło realizacji zasad wynikających z art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, tj. uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.

Mając powyższe na uwadze, NIK wnosi o doprecyzowanie art. 90x ustawy o systemie oświaty poprzez wskazanie, że podmioty ubiegające się o środki publiczne w ramach programów inwestycyjnych ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania powinny posiadać znaczne i trwałe doświadczenie w zakresie realizacji zadań na rzecz wspierania systemu oświaty i wychowania, jak również zadania te powinny stanowić ich kluczową działalność.

4. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH CZĘŚCI 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA

4.1. DOCHODY BUDŻETOWE

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r., kontrola dochodów budżetowych w części 28 została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

W ustawie budżetowej na rok 2022 dochody budżetowe w części 28 zaplanowano w kwocie 63 450 tys. zł, z tego w dziale 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka w wysokości 61 900 tys. zł, w dziale 752 – Obrona narodowa – 1500 tys. zł, a w dziale 750 – Administracja publiczna (urząd obsługujący Ministra) – 50 tys. zł.

Zrealizowane dochody wyniosły 190 526,3 tys. zł, tj. o 200,3% więcej niż planowano i były niższe o 20 054,8 tys. zł od dochodów uzyskanych w 2021 r.

Zrealizowane w dziale 730 dochody wyniosły 169 977,4 tys. zł. Największe dochody zrealizowano w rozdziale 73008 – Narodowe Centrum Badań i Rozwoju (47 029,7 tys. zł), w rozdziale 73009 – Narodowe Centrum Nauki (44 526,7 tys. zł) oraz w rozdziale 73014 – Działalność dydaktyczna i badawcza (35 610 tys. zł). Wynikało to głównie ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności.

Zrealizowane w dziale 752 dochody wyniosły 20 315,6 tys. zł, tj. o 18 815,6 tys. zł więcej niż planowano i o 24 304,7 tys. zł mniej niż zrealizowane dochody w 2021 r. w tym dziale. Dochody w tym dziale stanowiły wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności (§ 295) (10,7% dochodów ogółem).

Zrealizowane w dziale 750 dochody wyniosły 145,2 tys. zł, tj. o 95,2 tys. zł (o 190,4%) więcej niż planowano i o 88,7 tys. zł więcej niż zrealizowane dochody w 2021 r. w tym dziale. Największy udział w dochodach stanowiły wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych (80,1% dochodów tego działu).

Zrealizowane w dziale 921 dochody wyniosły 88,1 tys. zł, tj. o 84,8 tys. zł więcej niż zrealizowane dochody w 2021 r. Dochody w tym dziale stanowiły wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności.

Stan należności pozostałych do zapłaty w części 28 na koniec 2022 r. wynosił łącznie 12 263,4 tys. zł, w tym 9804,6 tys. zł zaległości netto, tj. należności pozostałe do zapłaty, których termin zapłaty minął i mogą być egzekwowane. Należności wynikały głównie z decyzji określającej zwrot dotacji i były niższe niż w 2021 r. Zmniejszeniu uległy także zaległości netto o 31,4% w stosunku do 2021 r. W dziale 750 (urząd obsługujący Ministra) oraz w działach 752 i 921 nie wystąpiły należności pozostałe do zapłaty na koniec 2022 r.

Szczegółową analizę ilościową dochodów budżetu państwa w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka przedstawiono w załączniku 9.2.

4.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH

4.2.1. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA

W ustawie budżetowej na 2022 r. zaplanowano w części 28 wydatki w wysokości 23 350 959 tys. zł. Plan wydatków w tej części budżetowej został zwiększony środkami z części 81 budżetu państwa – Rezerwy ogólne (20 550 tys. zł) oraz z części 83 budżetu państwa – Rezerwy celowe (489 244,4 tys. zł) oraz zmniejszony (wskutek przeniesień pomiędzy częściami budżetowymi o 60 907,9 tys. zł). W wyniku powyższych zmian wydatki zaplanowano w wysokości 23 799 845,5 tys. zł.

Wydatki budżetu państwa w części 28 wyniosły 23 648 484,7 tys. zł (99,4% planu po zmianach), z tego w dziale 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka zrealizowano wydatki w kwocie 23 269 731,8 tys. zł, w dziale 752 – Obrona narodowa w kwocie 250 004 tys. zł, w dziale 851 – Ochrona zdrowia – 16 618,1 tys. zł, w dziale 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 45 504,3 tys. zł oraz w dziale 750 – Administracja publiczna – 66 626,5 tys. zł. Wydatki były wyższe o 416 925,5 tys. zł od wydatków zrealizowanych w 2021 r.

Szczegółową analizę ilościową wydatków budżetu państwa w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka przedstawiono w załączniku 9.3.

Środki pochodzące z części 81 budżetu państwa – Rezerwa ogólna, w wysokości 20 550 tys. zł, przeznaczono na zwiększenie subwencji, w trybie określonym w art. 368 ust. 8 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce⁹ dla pięciu uczelni oraz jednego państwowego instytutu badawczego.

Wnioski do Ministra Finansów o rozdysponowanie rezerwy ogólnej budżetu państwa kierowano w związku z zarządzeniami Prezesa Rady Ministrów¹⁰ w sprawie przyznania środków za pośrednictwem Ministra dla konkretnej jednostki. Szczegółowym badaniem objęto wszystkie decyzje (sześć) dotyczące rezerwy ogólnej na łączną kwotę 20 550 tys. zł, które dotyczyły zwiększenia subwencji na podstawie art. 368 ust. 8 upswn dla: Akademii Ignatianum w Krakowie (2200 tys. zł), Instytutu Włókien Naturalnych i Roślin Zielarskich – Państwowego Instytutu Badawczego w Poznaniu (350 tys. zł), Uniwersytetu Pedagogicznego im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie (5000 tys. zł), Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie (4000 tys. zł), Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II w Lublinie (4000 tys. zł) oraz Uniwersytetu Wrocławskiego (2000 tys. zł)¹¹.

Środki pochodzące z części 83 budżetu państwa – Rezerwy celowe w wysokości 489 244,4 tys. zł (po uwzględnieniu wydatków zablokowanych w kwocie 3170,1 tys. zł) zostały wykorzystane w 99,3%, tj. w kwocie 485 876,3 tys. zł:

- dwa programy stypendialne¹² (poz. 31 – kwota 17 367,9 tys. zł);
- utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego oraz badawczego w uczelniach publicznych nadzorowanych przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego i nauki, oraz w uczelniach niepublicznych prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe, finansowanych na zasadach uczelni publicznych na podstawie odrębnych ustaw (poz. 29 – 436 000 tys. zł);
- czasowe dodatki zadaniowe dla pracowników merytorycznych w cz. 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka (poz. 44 – 845 tys. zł);
- podwyżki i dodatki dla pracowników służby cywilnej (poz. 20 – 4,6 tys. zł);
- zwiększenie subwencji dla Centrum Łukasiewicz celem dalszego transferu do Instytutu Sieci Badawczej Łukasiewicz – Instytutu Technik Innowacyjnych EMAG, na podstawie art. 365 pkt. 13a upswn (poz. 44 – kwota 10 000 tys. zł);
- zwiększenie subwencji dla trzech państwowych instytutów badawczych¹³ na podstawie art. 368 ust. 9 upswn (poz. 44 – kwota 6000 tys. zł);
- dotacje celowe przeznaczone na refundację wkładu własnego uczelni związanego z realizacją projektów współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych dla trzech podmiotów (poz. 8 – kwota 15 658,8 tys. zł).

Szczegółowemu badaniu poddano środki przekazane w formie rezerw celowych w łącznej kwocie 467 587,8 tys. zł, tj. 95,6% kwot zwiększających plan finansowy MEiN środkami z rezerw celowych.

⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 574 ze zm.; dalej: upswn.

¹⁰ Zarządzenia Prezesa Rady Ministrów: nr 423 z dnia 27 grudnia 2022 r., nr 430 z dnia 28 grudnia 2022 r. oraz nr 433, 434, 435 i 436 z dnia 30 grudnia 2022 r.

¹¹ Beneficjenci, którzy otrzymali środki w dniu 30 grudnia 2022 r. we wnioskach o zwiększenie subwencji deklarowali, że środki zostaną przeznaczone na:

- wypracowanie i wdrożenie nowej koncepcji biznesowej wykorzystania posiadanej nieruchomości (Akademia Ignatianum w Krakowie),
- prowadzenie prac badawczych nad wyhodowaniem nowej odmiany konopi innych niż włókniste (IWNiRZ-PIB),
- wzmocnienie bazy naukowej i dydaktycznej (KUL),
- rewitalizację Fortu „Za Rzeką” w Krakowie (Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie),
- dofinansowanie I-go etapu inwestycji „Kampus Jana Pawła II” (Uniwersytet Papieski w Krakowie),
- dofinansowanie przebudowy stacji transformatorowej, budynku Collegium Antropologicum i wymiana dźwigów osobowych w budynkach Wydziału Nauk Społecznych (Uniwersytet Wrocławski).

¹² Program Stypendialny Rządu RP im. Konstantego Kalinowskiego (9971 tys. zł) oraz Program Stypendialny im. Stefana Banacha (10 567 tys. zł).

¹³ Państwowy Instytut Weterynarii – Państwowy Instytut Badawczy – 3000 tys. zł; Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy – 1000 tys. zł; Instytutu Łączności – Państwowego Instytutu Badawczego w Warszawie – 5000 tys. zł; Instytutu Ochrony Roślin – Państwowego Instytutu Badawczego w Poznaniu – 1800 tys. zł.

Środki w łącznej kwocie 5020,8 tys. zł przekazane w formie dotacji dla czterech podmiotów¹⁴ z poz. 8 rezerw celowych w ramach dofinansowania z budżetu państwa realizacji projektów współfinansowanych z udziałem środków pochodzących z budżetu UE w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, tj. na refundację części wkładu własnego sfinansowanego przez podmioty realizujące projekty. Przyznane kwoty dotacji celowych były zgodne z wcześniejszymi założeniami ustalonymi z instytucjami zarządzającymi na poziomie samorządu województwa oraz Ministrem Finansów. Wszystkie wskazane podmioty wykorzystały w całości przyznane im środki.

W ramach poz. 29 rezerw celowych łącznie została wykorzystana kwota 436 000 tys. zł. Zgodnie z decyzjami Ministra Finansów¹⁵ oraz opiniami Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP¹⁶ w trybie art. 154 ust. 9 ufp środki pierwotnie przeznaczone na zmiany systemowe w finansowaniu jednostek samorządu terytorialnego, w tym w finansowaniu zadań oświatowych zostały przeznaczone na zwiększenie od dnia 1 października 2022 r. wynagrodzeń pracowników w uczelniach publicznych i niepublicznych¹⁷ w kwocie 150 000 tys. zł, utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego publicznych uczelni zawodowych¹⁸ kwocie 136 000 tys. zł oraz utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego i badawczego w uczelniach publicznych i niepublicznych¹⁹ w kwocie 150 000 tys. zł.

Zwiększenie wynagrodzeń pracowników uczelni ma skutki wieloletnie, natomiast w pozostałych przypadkach zwiększenia środków w ramach subwencji miało charakter jednorazowy. Wysokość przyznanych środków była skorelowana z wielkością środków wcześniej przyznanych na wynagrodzenia dla nauczycieli akademickich lub algorytmicznie ustalonymi środkami na subwencję na 2022 r.

W ramach poz. 31 rezerw celowych środki zostały przeznaczone m.in. na realizację Programu Stypendialnego im. Stefana Banacha w kwocie 10 567 tys. zł w formie dotacji przyznanej Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej²⁰. W dniu 29 listopada 2022 r. Departament Współpracy Międzynarodowej (DWM) podjął informację o możliwym niepełnym wykorzystaniu przyznanej kwoty ze względu na mniejszą liczbę beneficjentów Programu, w związku z tym, decyzją nr 25/WKP1/2022 z dnia 21 grudnia 2022 r., została zablokowana kwota 3170,1 tys. zł. NAWA otrzymała w sumie 7396,9 tys. zł, natomiast wykorzystanie na koniec 2022 r. wyniosło 7266,3 tys. zł (98,2% otrzymanych środków).

Środki z poz. 44 rezerw celowych zostały przeznaczone m.in. na jednorazowe zwiększenie subwencji dla czterech podmiotów²¹ w łącznej kwocie 16 000 tys. zł tj. dla Centrum Łukasiewicz (10 000 tys. zł),

¹⁴ Instytut Technologii Bezpieczeństwa „Moratex” (372,7 tys. zł); Uniwersytecki Szpital Kliniczny w Opolu (2421,1 tys. zł); Instytut Energetyki – Oddział Ceramiki „CEREL” w Boguchwale (426,2 tys. zł); Uniwersytet Medyczny im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu (1800,8 tys. zł).

¹⁵ Decyzja MF/FS5.4143.3.100.2022.MF.2000 z dnia 20 czerwca 2022 r.; Decyzja MF/FS5.4143.3.201.2022.MF.3469 z dnia 26 września 2022 r.; Decyzja MF/FS5.4143.3.280.2022.MF.4595 z dnia 14 października 2022 r.

¹⁶ Opinia Komisji Finansów Publicznych Sejmu RP nr 166 z dnia 25 maja 2022 r. oraz nr 223 z dnia 13 października 2022 r.

¹⁷ Zwiększenie środków w uczelniach publicznych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki oraz w uczelniach niepublicznych prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe, finansowanych na zasadach uczelni publicznych na podstawie odrębnych ustaw.

¹⁸ Środki na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego publicznych uczelni zawodowych nadzorowanych przez Ministra Edukacji i Nauki oraz niepublicznej uczelni zawodowej prowadzonej przez kościół.

¹⁹ Środki na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego i badawczego w uczelniach publicznych nadzorowanych przez ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego i nauki, w uczelniach niepublicznych prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe, finansowanych na zasadach uczelni publicznych na podstawie odrębnych ustaw oraz na wsparcie publicznych uczelni zawodowych, publicznych uczelni akademickich, które zostały uwzględnione w algorytmicznym podziale środków subwencji na rok 2022 w grupie uczelni zawodowych, prowadzących kształcenie w dziedzinie nauk medycznych i nauk o zdrowiu, w przygotowaniu do wykonywania zawodu przyszłych kadr medycznych, a tym samym zabezpieczenia zdrowotnego polskiego społeczeństwa.

²⁰ Umowa nr MEiN/NAWA/2022/3 zawarta dnia 31 maja 2022 r.

²¹ Środki otrzymały:

- Centrum Łukasiewicz (CŁ) – celem dalszego ich transferu do Instytutu Sieć Badawcza Łukasiewicz - Instytut Technik Innowacyjnych EMAG, na realizację projektu badawczo-rozwojowego pod nazwą „Rozwój interinstytucjonalnych technologii agregacji, przetwarzania i wizualizacji danych statystycznych instytucji publicznych”;
- Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy (PIW-PIB) – celem zintensyfikowania badań nad patogenami w związku z aktualną sytuacją epidemiologiczną, w tym wzmożonym ruchem granicznym związanym z konfliktem w Ukrainie;
- Naukowa i Akademicka Sieć Komputerowa – Państwowy Instytut Badawczy (NASK-PIB) – na pokrycie kosztów współpracy naukowej z naukowcami z dwóch partnerskich instytucji naukowych, CSAIL MIT (Massachusetts Institute of Technology) oraz UTS (University of Technology Sydney) w ramach prowadzonych badań naukowych w obszarze cyberbezpieczeństwa i sztucznej inteligencji;

Państwowego Instytutu Weterynaryjnego – Państwowego Instytutu Badawczego (3000 tys. zł), Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej – Państwowego Instytutu Badawczego (1000 tys. zł) oraz Instytutu Łączności – Państwowego Instytutu Badawczego (2000 tys. zł). W związku z przekazaniem środków finansowych na podstawie art. 365 pkt 13a (CŁ) albo art. 368 ust. 8 upswn (PIW-PIB, NASK-PIB, IŁ-PIB) w formie zwiększenia otrzymanej już subwencji na działalność ustawową lub statutową – zgodnie z art. 407 ust. 2 upswn o przeznaczeniu środków przyznanych w formie subwencji decyduje podmiot, który ją otrzymał.

W 2022 r. w części 28 dokonano, na podstawie trzech decyzji, blokad w łącznej wysokości 36 566 tys. zł, w tym w ramach działów 730 Szkolnictwo wyższe i nauka – 3170,1 tys. zł, 851 Ochrona zdrowia – 2750 tys. zł, 921 Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego – 28 730,8 tys. zł oraz działu 750 (urząd obsługujący Ministra) – 1915,1 tys. zł. Dwie decyzje podjęto na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 3 upf z tytułu nadmiaru posiadanych środków, a jedną na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 i 3 upf z tytułu nadmiaru posiadanych środków i opóźnień w realizacji zadań.

W dziale 730 blokada wynikała z niższej niż zakładano liczby beneficjentów Programu Stypendialnego im. Stefana Banacha i związanym z tym mniejszym zapotrzebowaniem na środki finansowe w ramach tego programu.

W dziale 851 blokada była wynikiem niższego niż przewidywano zapotrzebowania szkół wyższych i podmiotów prowadzących szkoły doktorskie na środki planowane do opłacania składek na ubezpieczenia zdrowotne studentów oraz uczestników studiów doktoranckich.

Blokada środków w dziale 921 wynikała z przesunięcia terminu rozpoczęcia Programu Budowy Małych Centrów Nauki Kopernik – Stref Odkrywania Wyobraźni i Aktywności, co skutkowało brakiem możliwości zorganizowania części zaplanowanych wcześniej wystaw i przez to wydatkowaniem przeznaczonych na to środków oraz brakiem możliwości przekazania Centrum Nauki Kopernik środków zarezerwowanych na zwiększenie w 2022 r. dotacji podmiotowej ze względu na brak dodatkowych środków na ten cel ze strony Miasta Stołecznego Warszawy, które wraz z MEiN współorganizuje Centrum Nauki Kopernik.

Z kolei środki zablokowane w dziale 750 dotyczyły zaplanowanych wydatków m.in. na wynagrodzenia bezosobowe, wyjazdy służbowe, wydatki remontowe, zakupy materiałów do bieżącej eksploatacji oraz zakup systemów multimedialnych do jednego z pomieszczeń.

W 2022 r. Minister w ramach części 28 nie otrzymał od Prezesa Rady Ministrów dyspozycji wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19 zgodnie z treścią art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw²².

Na świadczenia na rzecz osób fizycznych wydatkowano 59 808,7 tys. zł²³ (98,1% planu po zmianach). W dziale 730 wydatkowano 59 732,3 tys. zł, a największe wydatki (53 304,2 tys. zł) poniesiono na stypendia różne (§ 325 w rozdziale 73016 – Pomoc materialna dla studentów i doktorantów). W dziale 750 (urząd obsługujący Ministra) wydatki na świadczenia na rzecz osób fizycznych wyniosły 76,3 tys. zł, tj. 24% planu po zmianach. Niższe wykonanie wynikało m.in. z niewykorzystania środków w programie stażowym „EDUstaż” (studenci stażyści nie uczestniczyli w realizacji umowy w pełnym wymiarze godzin), mniejszego zapotrzebowania na świadczenie BHP na rzecz pracowników.

Na wydatki bieżące jednostek budżetowych w części 28 budżetu państwa wydatkowano 1 131 235,2 tys. zł²⁴ (94,9% planu po zmianach), w tym w dziale 730 – 1 049 889,5 tys. zł²⁵, w dziale 750 (urząd obsługujący Ministra) – 64 723,6 tys. zł²⁶, w dziale 851 – 16 618,1 tys. zł oraz w dziale 752 – 4 tys. zł, tj. odpowiednio 95%, 90,4%, 99,8% i 10,1% planu po zmianach. Niższe wykonanie w dziale 752 wynikało ze zmiany formuły szkoleń obronnych prowadzonych od 2022 r. na bezpłatnej platformie elearningowej.

– Instytut Łączności – Państwowy Instytut Badawczy (IŁ-PIB) – na rozwój działalności naukowej, w tym otwarcie w 2023 r. szkoły doktorskiej, uzupełnienie i zwiększenie potencjału kadrowego oraz przygotowanie infrastruktury badawczej.

²² Dz. U. poz. 568, ze zm. Dalej: ustawa COVID-19.

²³ W tym 119,46 zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

²⁴ W tym 48 432,8 tys. zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

²⁵ W tym 48 085,2 tys. zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

²⁶ W tym 347,6 tys. zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

Minister Edukacji i Nauki, jako dysponent główny w ramach rozdziału 73018 § 4300, wydatkował w 2022 r. kwotę 445 438,6 tys. zł na Programy i przedsięwzięcia ustanawiane przez Ministra²⁷. Największe wydatki zostały poniesione na Program „Doktorat Wdrożeniowy” – w 2022 r. wydatki dysponenta głównego wyniosły na ten cel ogółem 98 944,6 tys. zł²⁸.

Na podstawie wylosowanych z systemu księgowego zapisów konta 130 – Rachunek bieżący jednostki działu 750 (urząd obsługujący Ministra), z zastosowaniem metody MUS oraz doboru celowego, zbadano 44 wydatki z budżetu państwa na kwotę 6448,6 tys. zł, w tym na wydatki majątkowe kwotę 1250,3 tys. zł i 5198,3 tys. zł na wydatki bieżące. Łączna próba badawcza stanowiła 30,7% zrealizowanych przez urząd obsługujący Ministra wydatków pozapłacowych. Objęte badaniem wydatki zostały sprawdzone pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności. Stwierdzono, że dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych. Wydatki dokonywane były zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Wydatki na dotacje oraz subwencje w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka wyniosły 21 733 978,6 tys. zł²⁹ (99,7% planu po zmianach). Środki finansowe przeznaczone na utrzymanie i rozwój potencjału dydaktycznego oraz badawczego³⁰ rozdysponowano w kwocie 16 401 916 tys. zł w formie subwencji dla 284 jednostek systemu szkolnictwa wyższego i nauki³¹. Na 166 jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych (§ 2520) przypadało 93,2% kwoty wydatkowanej na subwencję (15 294 346,1 tys. zł), natomiast dla 118 podmiotów niezaliczanych do JSFP (§ 2500) przypadało 6,8% kwoty (1 107 569,9 tys. zł).

Środki na dotacje podmiotowe i celowe, w grupie paragrafowej 2 i 6 w działach 730, 752 i 921 w wysokości 6 053 590,4 tys. zł³² przekazano 462 podmiotom – w ramach dotacji podmiotowych kwotę 1 911 946,3 tys. zł, natomiast w ramach dotacji celowych kwotę 4 141 644,1 tys. zł. Kontrolą objęto 46% zrealizowanych wydatków na dotacje celowe w łącznej wysokości 1 906 438,4 tys. zł³³.

W ramach umów koordynowanych przez Departament Innowacji i Rozwoju MEiN badaniem objęto dotacje celowe dla NCBR³⁴, CŁ, OPI-PIB, UJ oraz KRD – wydatki łącznie wyniosły 1 445 872,4 tys. zł.

²⁷ Programy Ministra (wydatki poniesione w rozdziale 73018 i paragrafie 430 w 2022 r.): Diamentowy Grant (7698,5 tys. zł); Dialog (2247,3 tys. zł); Doskonała Nauka (29 553,5 tys. zł); Doktorat Wdrożeniowy (98 109,8 tys. zł); Reaktor jądrowy chłodzony gazem (20 353,2 tys. zł); Nauka dla Społeczeństwa (58 956,4 tys. zł); Narodowy Program Rozwoju Humanistyki (29 482,9 tys. zł); Polska Metrologia (7455,6 tys. zł); Rozwój Czasopism Naukowych (4721,5 tys. zł); Regionalna Inicjatywa Doskonałości (77 046,1 tys. zł); Studenckie Koła Naukowe Tworzą Innowacje (6856,4 tys. zł); Wsparcie prowadzenia badań naukowych i prac rozwojowych z wykorzystaniem infrastruktury badawczej NPCŚ SOLARIS (43 047,3 tys. zł); Społeczna Odpowiedzialność Nauki (58 364 tys. zł); Szlakami Polski Niepodległej (1546,1 tys. zł).

²⁸ Zgodnie z informacją DIR skumulowane koszty Programu w latach 2017–2022 na poziomie dysponenta głównego w cz. 28 wyniosły 291 440,4 tys. zł. Edycja Programu trwa 4 lata – wg informacji na dzień 15 marca 2022 r. w I edycji złożono 222 raporty końcowe, natomiast w II edycji zostało złożonych 141 raportów. Edycje III – VI są w trakcie realizacji.

²⁹ W tym 213 055,3 tys. zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu Unii Europejskiej (UE).

³⁰ Art. 365 pkt 1 lit. a–c; pkt 2 lit. a) i g oraz pkt. 2a upswn.

³¹ Publiczne i niepubliczne uczelnie akademickie, w tym laureaci konkursu Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza oraz Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie, uczelnie publiczne i niepubliczne prowadzone przez kościoły inne związki wyznaniowe, finansowane na zasadach uczelni publicznych, niepubliczne uczelnie akademickie, instytuty PAN, instytuty badawcze, instytut międzynarodowy oraz Sieć Badawczą Łukasiewicz (Centrum Łukasiewicz i Instytuty Sieci).

³² W tym 213 055,3 tys. zł stanowiła kwota na współfinansowanie projektów ze środków budżetu Unii Europejskiej (UE).

³³ Badaniem objęto dotacje celowe dla: Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (NCBR), Narodowego Centrum Nauki (NCN), Narodowego Muzeum Techniki (NMT), Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej (NAWA), Uniwersytetu Warszawskiego (UW), Uniwersytetu Jagiellońskiego (UJ), Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach (UŚ), Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (UMK), Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie (UWM), Politechniki Bydgoskiej (PB); Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie (SGGW), Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie (AWF), Akademii Nauk Stosowanych TWP w Szczecinie (ANS-TWP), Ośrodka Przetwarzania Informacji – Państwowego Instytutu Badawczego (OPI-PIB), Centrum Łukasiewicz (CŁ), Instytutu Ogrodnictwa – Państwowego Instytutu Badawczego (IO-PIB); Narodowego Instytutu Zdrowia Publicznego – Państwowego Zakładu Higieny (NIZP-PIB); Instytutu Biochemii i Biofizyki PAN (IBiB-PAN); Łukasiewicz – Instytutu Mikroelektroniki i Fotoniki (Łukasiewicz-IMiF); Łukasiewicz – Instytutu Technik Innowacyjnych EMAG w Katowicach (Łukasiewicz-EMAG), Łukasiewicz – Łódzki Instytut Technologiczny (Łukasiewicz-ŁIT) oraz Krajowej Reprezentacji Doktorantów (KRD).

³⁴ Umowy: 1/POIR/NCBR/2022; 1/POWER/NCBR/2022; 1/NCBR/DC/2022.

Umowa nr MEiN/2022/35/DIR, w ramach której wydatkowano kwotę 243,6 tys. zł została podpisana przez reprezentanta KRD podpisem zaufanym, pomimo iż umowa przewidywała zastosowanie kwalifikowanego podpisu elektronicznego. NIK zwraca uwagę na potrzebę weryfikacji poprawności zastosowanych podpisów elektronicznych w ramach zawieranych umów.

W ramach umów koordynowanych przez Departament Nauki MEiN (DN) objęto badaniem siedem dotacji celowych dla UW, NMT, IBiB-PAN, IO-PIB, Łukasiewicz-IMiF oraz Łukasiewicz-ŁIT – łącznie wydatkowano kwotę 265 223 tys. zł. Minister Edukacji i Nauki na podstawie art. 404 ust. 1 upswn zlecił Uniwersytetowi Warszawskiemu wykonanie zadania polegającego na zapewnieniu podmiotom, tworzącym system szkolnictwa wyższego i nauki oraz działającym na jego rzecz dostępu do zagranicznych baz czasopism naukowych i baz bibliometrycznych o największym zasięgu międzynarodowym w 2022 r. (Wirtualna Biblioteka Nauki) – wydatki na realizację zadania realizowanego na podstawie umowy nr 4/WBN/2022 wyniosły 232 156,4 tys. zł. W trzech przypadkach³⁵ niewykorzystane środki z dotacji przyznanych w 2022 r. na łączną kwotę 8088,8 tys. zł na podstawie art. 4 ustawy z dnia 29 września 2022 r. o zmianie ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, ustawy o szczególnych instrumentach wsparcia w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa SARS-CoV-2 oraz ustawy o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce oraz niektórych innych ustaw³⁶ pozostały w dyspozycji jednostek i mogły zostać wykorzystane w 2023 r. na finansowanie realizacji zadań, na które zostały przyznane.

W ramach umów dotacyjnych koordynowanych przez Departament Programów Naukowych i Inwestycji (DPI) badaniem objęto dziesięć dotacji³⁷ – wydatki na ich realizację w 2022 r. wyniosły 165 809,2 tys. zł. Największe środki spośród podmiotów objętych badaniem w DPI wykorzystał UW w ramach budowy Kampusu Ochota w kwocie 94 703 tys. zł. Kolejnym największym beneficjentem środków była AWF w Warszawie, której Minister Edukacji i Nauki na podstawie art. 404 ust. 1 upswn zlecił wykonanie zadania pn. „Aktywny powrót do szkoły – kontynuacja programu szkoleń dla nauczycieli z całej Polski i zajęć pozalekcyjnych w ramach tzw. Sport Klubów” – uczelnia wykorzystała kwotę 33 339,2 tys. zł z przyznanych 36 498,7 tys. zł (91,3%).

Badaniem objęto także zadania zlecone w ramach art. 404 ust. 1 upswn:

- Uniwersytetowi Śląskiemu w Katowicach pn. „Projekt innowacyjno-wdrożeniowy w zakresie wsparcia międzysektorowego dzieci, uczniów i rodzin na poziomie powiatowym”, na którego realizację w latach 2022–2023 uczelni przyznano środki w wysokości 14 214,6 tys. zł³⁸. Wskazany projekt był częścią programu dot. działalności innowacyjnej w systemie oświaty obejmującego również organizację i realizację studiów podyplomowych związanych z oświatą i wychowaniem. Przekazane środki zostały wykorzystane na zadania określone w umowie. Przekazane środki zostały wykorzystane na zadania określone w umowie.
- Akademii Nauk Stosowanych Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie (uprzednio pn. Wyższa Szkoła Humanistyczna Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Szczecinie) pn. „Determinanty zachowań i zakotwiczenie postaw młodego pokolenia Polaków wobec stref ryzyka społeczno-kulturowego w perspektywie komparatystycznej w świetle teorii resilience (projekt badań podłużnych 3-letnich na wybranej kohorcie młodych Polaków w wieku 13/14 lat, 17/19 lat, 21/25 lat) pod wspólną nazwą MŁODZIEŻ 4.0”, na którego realizację w latach 2021–2023 uczelni przyznano środki w wysokości 4548,5 tys. zł. Przekazane środki zostały wykorzystane na zadania określone w umowie.

Badaniem objęto również jedną dotację celową nadzorowaną przez Departament Współpracy Międzynarodowej, która dotyczyła realizacji przez NAWA zadania „Solidarni z Ukrainą – studenci i doktoranci” oraz zadania „Solidarni z Ukrainą – Uniwersytety Europejskie” o wartości 24 063,7 tys. zł. W ramach pierwszego z zadań, instytucje podlegające MEiN³⁹ umożliwiły studentom i doktorantom, którzy posiadali obywatelstwo ukraińskie i przybyli do Polski po 24 lutego 2022 r., bezpłatne kontynuowanie studiów, prowadzenie prac nad rozprawą doktorską lub odbycie innych dowolnych form kształcenia w polskich uczelniach i instytucjach. Ostateczni beneficjenci, obywatele Ukrainy, otrzymywali

³⁵ IO-PIB – dotacja 3600 tys. zł, całość środków przesunięta na 2023 r.; Łukasiewicz-IMiF – dotacja 3406,5 tys. zł, niewykorzystana kwota 2138,8 tys. zł przesunięta na 2023 r.; Łukasiewicz-ŁIT – dotacja 2350 tys. zł, całość środków przesunięta na 2023 r.

³⁶ Dz. U. poz. 2306.

³⁷ Dotacje otrzymały UW, UJ, UMK, PB, SGGW, AWF, UWM, NIZP-PIB, ANS-TWP oraz Łukasiewicz-EMAG.

³⁸ Na 2022 r. przyznano 6401,7 tys. zł z czego wykorzystano 5469,9 tys. zł, natomiast w 2023 r. 7812,9 tys. zł.

³⁹ Łącznie 82 podmioty – uczelnie nadzorowane przez MEiN, w których liczba studentów studiów stacjonarnych wynosiła minimum 150 osób, instytuty PAN, instytuty Sieci Badawczej Łukasiewicz i instytuty badawcze.

część pomocy w formie miesięcznego stypendium i wsparciem objęto 1565 osób. W sumie na ten cel wydatkowano w 2022 r. 11 400,2 tys. zł. Celem drugiego zadania była kontynuacja wsparcia dla przedstawicieli ukraińskiej społeczności akademickiej, poprzez wsparcie finansowe 18 wskazanych i nadzorowanych przez Ministra uczelni, które zostały wyłonione w ramach konkursów ogłoszonych przez Komisję Europejską i wpisane w skład sojuszy Uniwersytetów Europejskich oraz współpracują z partnerską uczelnią lub uczelniami z Ukrainy. Uczelnie w ramach współpracy akademickiej mogły m.in. organizować wymianę studentów, doktorantów i pracowników instytucji, opracować nowoczesne materiały dydaktyczne lub prowadzić wspólne prace badawczo-rozwojowe. Środki rozdysponowane do beneficjentów wyniosły w 2022 r. łącznie 12 663,5 tys. zł.

Spośród 27 objętych badaniem dotacji celowych w jednym przypadku stwierdzono przekroczenie terminu na zatwierdzenie rozliczenia dotacji.

Minister Edukacji i Nauki, zlecając realizację zadań na podstawie art. 404 upsw, który nie przewiduje trybu konkursowego, wydatkował w ramach rozdziału 73095 ogółem kwotę 217 447,9 tys. zł, co stanowiło 5,3% wydatków poniesionych na dotacje celowe w 2022 r. Łącznie zrealizowano 216 umów, przy czym największe trzy zlecenia dot. OPI-PIB (83 625 tys. zł) oraz AWF w Warszawie (33 339,1 tys. zł) i łącznie wyniosły 116 964,1 tys. zł (53,8%).

Ponadto z dniem 1 lutego 2023 r. weszła w życie nowelizacja art. 380 upsw, która dotyczyła rozliczenia środków finansowych, o których mowa w art. 365 pkt 2a, pkt 4 lit. a–c, pkt 5, 7 i 10–12, oraz środków finansowych przyznanych na podstawie art. 404 wskazanej ustawy, wprowadzając jednocześnie odrębny sposób zatwierdzania złożonych przez beneficjentów rozliczeń tych środków finansowych od określonego w art. 152 upf.

Na wydatki majątkowe w części 28 budżetu państwa wydatkowano 708 616,8 tys. zł (97,1% planu po zmianach), w tym 682 128,5 tys. zł w dziale 730 (97,4 % planu po zmianach), w dziale 921 – 24 661,8 tys. zł (91,9% planu po zmianach) oraz 1826,5 tys. zł w dziale 750 (73,1% planu po zmianach po uwzględnieniu środków zablokowanych w § 606).

W dziale 750 (urząd obsługujący Ministra) zgodnie z planem rzeczowym zakupów majątkowych i wydatków inwestycyjnych w 2022 r. zaplanowano kwotę 2500 tys. zł. Zrealizowano sześć zadań⁴⁰, w tym dwa zadania zostały wprowadzone do planu w trakcie roku⁴¹. Zrezygnowano z realizacji jednego zadania na kwotę 300 tys. zł, które zostało zaplanowane do realizacji w 2023 r.⁴² Wydatki realizowane były zgodnie z aktualizowanym na bieżąco planem wydatków majątkowych.

W dniu 30 marca 2022 r. Minister wystąpił do Prezesa Rady Ministrów wykonującego obowiązki Ministra Finansów o zgodę na dokonanie przeniesienia na podstawie art. 171 ust. 3 i 4 upf w dziale 750 wydatków w wysokości 1450 tys. zł⁴³ z § 6050 – Wydatki inwestycyjne jednostek budżetowych na § 6060 – Zakupy inwestycyjne jednostek budżetowych. Zgoda ta została wyrażona pismem z dnia 7 kwietnia 2022 r. (decyzja nr 5/WKP1/2022 z dnia 14 kwietnia 2022 r.).

W związku z niższymi wydatkami niż wcześniej planowano⁴⁴ na podstawie art. 177 ust. 1 pkt 2 i 3 w zw. z art. 177 ust. 3 pkt 2 upf oraz decyzją MEiN nr 30/WKP1/2022 z dnia 29 grudnia 2022 r. Minister Edukacji i Nauki zablokował w § 6060 kwotę 586 tys. zł.

Na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 2021 r. w sprawie wydatków budżetu państwa, które w 2021 r. nie wygasają z upływem roku budżetowego⁴⁵, do dnia 30 listopada 2022 r. w części 28 mogło być realizowanych 18 zadań na łączną kwotę 65 449,1 tys. zł⁴⁶, w tym kwota 1 236,9 tys. zł dotyczyła wydatków działu 750 (urzędu obsługującego Ministra).

⁴⁰ Zadania i zakupy inwestycyjne: wentylacja mechaniczna sal konferencyjnych (100 tys. zł); modernizacja sali nr 117 (7,9 tys. zł); zakup sprzętu informatycznego (828,5 tys. zł); zakup oprogramowania informatycznego (327,4 tys. zł); zakup systemów multimedialnych sali nr 117 (472,8 tys. zł) i zakup klimatyzatorów do sali nr 117 (90 tys. zł).

⁴¹ Zadania wprowadzone w trakcie roku: zakup systemów multimedialnych sali nr 117 o pierwotnej wartości 1450 tys. zł następnie zmniejszonej w planie do 1150 tys. zł i zakup klimatyzatorów do sali nr 117 o pierwotnej wartości 90 tys. zł.

⁴² Zadanie pn. „Modernizacja wejścia głównego do MEiN cz. 28” przy ul. Wspólna 1/3.

⁴³ Zadanie pn. „Zakup systemów multimedialnych sali nr 117”.

⁴⁴ Wydatki dot. zadania pn. „Zakup systemów multimedialnych sali nr 117” wyniosły 472,8 tys. zł i były niższe od zaplanowanych o 677,2 tys. zł.

⁴⁵ Dz. U. poz. 2407.

⁴⁶ Dotyczy to m.in.: realizacji przez NCBR programu strategicznego pn. „Nowe systemy uzbrojenia i obrony w zakresie energii skierowanej” – 48 341,8 tys. zł; finansowania projektów NCBR dotyczących bezpieczeństwa

W 12 zadaniach środki zostały wydatkowane w całości. W odniesieniu do zadań:

- zakup oraz wdrożenie infrastruktury bezpieczeństwa wraz z kompletem niezbędnych urządzeń i licencji (Narodowe Centrum Badań i Rozwoju) z kwoty 1565,6 tys. zł nie wykorzystano 196,9 tys. zł⁴⁷;
- budowa budynku Innowacyjnego Centrum Nauk Żywnościowych (Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego) z kwoty 6750 tys. zł nie wydatkowano 6227,6 tys. zł;
- wykonanie instalacji sieci zewnętrznych wraz z przyłączami (Akademia Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie) z kwoty 951,9 tys. zł nie wykorzystano 903,9 tys. zł⁴⁸;
- finansowanie lub dofinansowanie kosztów inwestycji dotyczących realizacji przez instytuty Sieci Badawczej Łukasiewicz projektów badawczych w ramach celu Sieci (Centrum Łukasiewicz) z kwoty 1518,8 tys. zł nie wydatkowano 5,2 tys. zł;
- zadanie zlecone przez Ministra Edukacji i Nauki Uniwersytetowi Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie pn. Program wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla uczniów i nauczycieli z kwoty 11 500 tys. zł nie wydatkowano 4954,2 tys. zł;
- dodatkowy fundusz motywacyjny – z kwoty 1236,9 tys. zł nie wydatkowano 3,9 tys. zł.

Niewykorzystane na realizację ww. zadań środki w wysokości 11 191 tys. zł zostały zwrócone terminowo do Ministerstwa Finansów.

Minister sporządził plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych w 2022 r. i zamieścił go na stronie internetowej Ministerstwa oraz w Biuletynie Zamówień Publicznych w terminie wskazanym w art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych⁴⁹. Sprawozdanie o udzielonych w 2022 r. zamówieniach zostało przekazane w dniu 23 lutego 2023 r.

W ramach części 28 w 2022 r. przeprowadzono ogółem 24 postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, w tym cztery wspólnie z częścią 30. Unieważniono sześć postępowań (w tym jedno wspólne z częścią 30) zgodnie z przesłankami z art. 255 Pzp. Wśród udzielonych zamówień sześć przeprowadzono w trybie przetargu nieograniczonego (w tym dwa wspólne z częścią 30), 12 w trybie podstawowym bez negocjacji (w tym trzy wspólne z częścią 30) oraz dwa na usługi społeczne i inne szczególne usługi zgodnie z art. 359 Pzp. Łączna kwota udzielonych w części 28 zamówień wynosiła 29 150,1 tys. zł, z czego wspólnie z częścią 30 udzielono zamówień na 6935 tys. zł. W okresie objętym kontrolą dla części 28 zaplanowano 258 zakupów (z czego 33 wspólne z częścią 30), do których nie stosuje się ustawy prawo zamówień publicznych z uwagi na wartość zamówienia lub inne ustawowe przesłanki wyłączenia.

Szczegółowemu badaniu poddano jedno zamówienie i dwa zakupy o łącznej wartości przedmiotu zamówienia w kwocie 3648,8 tys. zł netto (4488 tys. zł brutto). Wartość Zamówienia dotyczącego wykonania robót budowlanych w budynku MEiN przy ulicy Wspólnej 1/3 przekraczała 130 tys. zł, a postępowanie przeprowadzono w trybie podstawowym bez negocjacji. W trakcie postępowania Wykonawca złożył wymagane oświadczenie o braku podstaw do wykluczenia z postępowania na podstawie art. 7 ust. 1 ustawy z dnia 13 kwietnia 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach w zakresie przeciwdziałania wspieraniu agresji na Ukrainę oraz służących ochronie bezpieczeństwa narodowego⁵⁰. Wartość podpisanej umowy w przypadku zamówienia wyniosła 2995,9 tys. zł netto. Umowę zmieniono aneksem nr 1 z dnia 12 grudnia 2022 r., w wyniku czego wartość zamówienia wzrosła do 3443 tys. zł netto. Aneks został podpisany po sporządzeniu Protokołu konieczności nr 1 z dnia 15 listopada 2022 r. dokumentującego potrzebę wykonania dodatkowych prac budowlanych wynikających z rozbieżności stanu faktycznego ujawnionego podczas prac budowlanych w stosunku do założeń projektowych. Protokół końcowego odbioru prac budowlanych został sporządzony 1 marca 2023 r.

Zakupy poniżej 130 tys. zł dotyczyły usług organizacji i obsługi wydarzenia „Noc Muzeów” w Ministerstwie Edukacji i Nauki (98,3 tys. zł netto) oraz usługi organizacji i obsługi stanowiska promującego MEiN podczas wydarzenia „Dzień Dziecka” w ogrodach KPRM (107,4 tys. zł netto).

państwa, będących w trakcie realizacji, w których pojawiły się problemy w związku z pandemią – 17 772,7 tys. zł; wydatków Ośrodka Przetwarzania Informacji – Państwowego Instytutu Badawczego (OPI) na zadanie dotyczące „Wzrostu mocy obliczeniowej OPI PIB” – 5007,3 tys. zł wydatków dotyczących udzielenia pomocy dla białoruskich studentów i naukowców w 2020 r. – Program Stypendialny Rządu RP im. Konstantego Kalinowskiego III – „Solidarni z Białorusią”

– 3393 tys. zł, finansowania udziału w misji Sondi Mapowania i Przyspieszenia Międzygwiazdowego (Interstellar Mapping and Acceleration Probe – IMAP) – 1311,6 tys. zł; projektu pomocowego „Wolny Uniwersytet Białoruski” – 322,8 tys. zł.

⁴⁷ Do NCBiR przekazano środki w wysokości 1368,7 tys. zł, które w całości zostały wykorzystane.

⁴⁸ Do AWF przekazano środki w wysokości 48 tys. zł, które w całości zostały wykorzystane.

⁴⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1710 ze zm., dalej: Pzp.

⁵⁰ Dz. U. z 2023 r. poz. 129, ze zm.

Zgodnie ze sprawozdaniem łącznym Rb-28 oraz Rb-Z o stanie zobowiązań wg tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji za IV kwartał 2022 r. w części 28 nie odnotowano zobowiązań wymagalnych zarówno na koniec, jak i w ciągu roku 2022. W łącznym rocznym sprawozdaniu Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa wykazano zobowiązania w kwocie 4114 tys. zł. Były to głównie dodatkowe wynagrodzenia roczne i związane z nimi składki na ubezpieczenia społeczne. Zobowiązania wykazane przez dysponenta III stopnia były zgodne z ewidencją księgową. U dysponenta głównego i dysponenta III stopnia nie wystąpiły przypadki naliczenia i wypłacenia odsetek od nieterminowych płatności.

W 2022 r. w Ministerstwie przeciętne zatrudnienie – w przeliczeniu na pełnozatrudnionych – wyniosło 412 osób i było o 16 osób wyższe niż przeciętne zatrudnienie w 2021 r. Na koniec 2022 r. zatrudnionych było 410 osób, tj. jak na koniec 2021 r. Na wynagrodzenia w dziale 750 (urząd obsługujący Ministra) wydatkowano łącznie 45 172,4 tys. zł, tj. o 3436,4 tys. zł więcej niż w 2021 r. Przeciętne wynagrodzenie w Ministerstwie w 2022 r. wyniosło 9,1 tys. zł i było o 0,3 tys. zł wyższe niż w 2021 r.

Szczegółową analizę danych obejmujących zatrudnienie i wynagrodzenia w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka przedstawiono w załączniku 9.4.

W 2022 r. 28 osób wykonywało umowy zlecenia (tzw. zadania podstawowe). Wypłacone z tego tytułu wynagrodzenie wyniosło 833 tys. zł. Nie zawarto umów zlecenia z osobami wykonującymi zadania pomocnicze.

W cz. 28 wydatkowano łącznie 104,8 tys. zł na trzy delegacje zagraniczne (Francja, Włochy, Litwa). Celem podróży służbowej do Francji było zacieśnienie relacji i nadanie impulsów kontaktom z Polonią w ramach spotkania promocyjnego KUL w Ambasadzie RP – oferta edukacyjna dla Polonii oraz m.in. wizyt w szkołach polskich w Paryżu i spotkań z Polonią. Poniesione koszty wyniosły 51,1 tys. zł (w tym przypadające na Ministra 15,4 tys. zł). Celem podróży służbowej do Włoch było stworzenie polsko-włoskiego forum debaty i wymiany dobrych praktyk, doświadczeń oraz rekomendacji dla instytucji publicznych w zakresie wyzwań stojących przed sektorem ochrony zdrowia. Zaprezentowanie państwowego instrumentarium wsparcia wymienionego obszaru, zacieśnienie współpracy naukowej oraz wspieraniu rozwoju innowacji w oparciu o relacje między Polską i Włochami. Poniesione koszty wyniosły 41,9 tys. zł (w tym przypadające na Ministra 21,5 tys. zł). Celem wyjazdu służbowego na Litwę było reprezentowanie MEiN podczas polsko-litewskich konsultacji międzyrządowych. Poniesione koszty wyniosły 11,8 tys. zł (w tym przypadające na Ministra 0,3 tys. zł).

Zgodnie z § 32 ust. 1 i 2 Regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Edukacji i Nauki⁵¹ za prowadzenie spraw z zakresu kształtowania polityki informacyjnej i promocyjnej, w tym medialnej Ministra i Ministerstwa, odpowiada Biuro Ministra. Ww. jednostka organizacyjna w swoim zakresie działania ma m.in. współpracę z jednostkami podległymi Ministrowi lub przez niego nadzorowanymi w zakresie działań promocyjnych i opracowywanie materiałów oraz wydawnictw informacyjnych i promocyjnych.

Łączne wydatki na działania promocyjne i reklamowe w części 28 Szkolnictwo wyższe i nauka w latach 2021–2022 wyniosły 9 806,6 tys. zł, z czego w 2022 r. wyniosły one 4522 tys. zł. Na kampanie reklamowo-promocyjne wydatkowano w tym czasie 4797,2 tys. zł (z czego w 2022 r. 1838,3 tys. zł.). MEiN realizowało głównie kampanie informacyjno-promocyjne dotyczące programów i przedsięwzięć realizowanych przez ministerstwo oraz o tematyce społecznie istotnej dotyczącej zagadnień popularno-naukowych. Część środków wydatkowano na organizację stoisk ministerstwa w czasie różnego rodzaju wydarzeń (np. pikniki naukowe, Noc Muzeów) i organizację wydarzeń skierowanych do środowiska naukowego takich jak np. Gala Nauki Polskiej. W 2021 r. 67% środków przeznaczonych na kampanie reklamowo-promocyjne wydatkowano w stacjach telewizyjnych (spośród tego 60% w TVP S.A.). Z kolei w 2022 r. 82% środków na kampanie reklamowo-promocyjne wydatkowano w całości w TVP S.A.

MEiN, w 2022 r. nie opracowało planu lub strategii działań promocyjnych, jednak działania promocyjne zostały uwzględnione w budżecie zadaniowym pod pozycją 10.1.3. Upowszechnianie, promocja oraz popularyzacja szkolnictwa wyższego i nauki. Konkretnie działania realizowano na podstawie bieżącego zapotrzebowania w związku np. z koniecznością wzmocnienia przekazu informacyjnego dotyczącego działalności ministra i ministerstwa, w tym programów i przedsięwzięć ministra.

⁵¹ Załącznik do zarządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie regulaminu organizacyjnego Ministerstwa Edukacji i Nauki (Dz. Urz. MEiN poz. 69).

W 2022 r. mierniki działań promocyjno-reklamowych zostały ustalone w ramach budżetu zadaniowego, podzadania 10.1.3. Za wartość bazową uznano wskaźniki osiągnięte w 2021 r. (wartości docelowe dla 2022 r. były takie same)⁵².

Monitorowanie efektów prowadzonych działań było realizowane poprzez sporządzanie protokołów odbioru lub raportów z wykonanych działań, które po ich zatwierdzeniu stanowiły podstawę do dokonania wypłaty środków dla wykonawcy.

Dyrektor Biura Ministra poinformował, że ewaluacja przeprowadzonych kampanii promocyjno-reklamowych następowała w przypadku możliwości zmierzenia efektu działania, np. kampanii telewizyjnych (raport ze wskaźnikiem dotarcia) i internetowych (osiągnięcie określonej liczby odsłon).

Badaniu szczegółowemu poddano jeden wydatek na działania promocyjne i reklamowe poniesiony w 2022 r. w kwocie 1200 tys. zł. Stanowił on 26,5% środków wydatkowanych na ww. cel w 2022 r. Wydatek dotyczył przeprowadzenia kampanii informacyjnej na temat programów, przedsięwzięć oraz inicjatyw Ministra. W ramach jego realizacji Ministerstwo podpisało 22 grudnia 2022 r. z Telewizją Polską S.A. (dalej TVP S.A.) umowę MEiN/2022/BM/3172 dotyczącą zakupu 30 sekundowej Audycji oraz zakupu czasu antenowego dla jej emisji, zakupu czasu antenowego dla emisji 30 sekundowego Spotu oraz zakupu czasu antenowego w celu emisji Spotu lub/i Audycji w mediach interaktywnych TVP S.A. Audycja miała być wyemitowana na antenie specjalistycznego kanału TVP Nauka⁵³ i/lub TVP1 oraz TVP2 w dniach 17–26 grudnia 2022 r. Spot miał być wyemitowany na ww. antenach w dniach 24–26 grudnia 2022 r. Zgodnie z załącznikiem nr 5 do umowy emisja Spotu i /lub Audycji w mediach interaktywnych miała osiągnąć 1 200 tys. wyświetleń. Zgodnie z załącznikiem 6 do umowy zaplanowano 428 emisji audycji od 17 do 26 grudnia 2022 r., a zgodnie z załącznikiem nr 7 do umowy zaplanowano 145 emisji spotu. Wśród programów, przedsięwzięć oraz inicjatyw objętych kampanią znalazły się m.in. Akademia Kopernikańska, Doktoraty Wdrożeniowe, Perły Nauki i Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza. Na skutek podpisania umowy 22 grudnia 2022 r. jej realizację rozpoczęto 23 grudnia, co zgodnie z planami emisji pozwalało na realizację 162 Audycji i pełnego zakresu emisji Spotu. Według przygotowanego przez TVP S.A. raportu do 26 grudnia 2022 r. zrealizowano 164 emisje Audycji i 177 emisji Spotu. W mediach interaktywnych w dniach 24–26 grudnia 2022 r. osiągnięto 1314 tys. odsłon dla 256,1 tys. unikalnych użytkowników.

Ogółem w latach 2021–2022 wydatki na zakup energii elektrycznej wyniosły w części 28 odpowiednio 382,2 tys. zł i 370,3 tys. zł, przy czym koszty dystrybucji wyniosły: w 2021 r. 167,4 tys. zł, w 2022 r. 186,3 tys. zł.

Dysponent trzeciego stopnia w MEiN (cz. 28 dział 750 rozdział 75001), ponosił wydatki z tytułu dystrybucji energii elektrycznej przy ul. Wspólnej 1/3 poprzez trzy punkty poboru energii (PPE). Opłaty za dystrybucję energii elektrycznej we wszystkich trzech PPE w kwietniu 2022 r. wyniosły 14 985,19 zł, przy czym w poszczególnych lokalizacjach wynosiły:

- PPE1 – 5072,00 zł,
- PPE2 – 4575,78 zł,
- PPE3 – 5337,41 zł.

W ramach zawartej umowy, dla każdego PPE ustalono moc umowną (kW), która wynosiła odpowiednio: PPE1 – 120 kW, PPE2 – 180 kW i PPE3 – 200 kW – z tego tytułu w miesiącu kwietniu 2022 r. opłata stała sieciowa wyniosła dla wskazanych punktów odpowiednio: 1636,88 zł, 2455,33 zł oraz 2728,14 zł. Faktyczne zużycie mocy umownej dla poszczególnych punktów w kwietniu 2022 r. kształtowało się następująco: PPE1 – 40 kW, PPE2 – 45 kW i PPE3 – 52 kW.

Szczegółową analizę wydatków na usługi dystrybucji energii elektrycznej przeprowadzono w jednym punkcie poboru energii elektrycznej (PPE3) o łącznej wartości 65,8 tys. zł⁵⁴ (12 faktur). Badanie wykazało, że: w PPE3 maksymalna moc pobrana kształtowała się w poszczególnych okresach rozliczeniowych od 44 kW (w maju 2022 r.) do 71 kW (w lipcu 2022 r.), co stanowiło od 22% do 35,5% mocy umownej (200 kW). Na podstawie wyjaśnień Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego MEiN stwierdzono, że utrzymanie wyższego poziomu mocy umownej w stosunku do faktycznego zużycia było

⁵² W 2021 i 2022 r. przyjęto cztery mierniki: liczba kampanii promocyjno-informacyjnych, liczba filmów promocyjnych, spotów telewizyjnych i radiowych, animacji, liczba wydarzeń informacyjno-promocyjnych: spotkań, imprez plenerowych, eventów, pikników oraz liczba publikacji (m.in. broszury, informatory, raporty, ulotki).

⁵³ Kanał TVP Nauka rozpoczął nadawanie 3 października 2022 r. i wg informacji Centrum Informacji TVP do końca 2022 r. osiągnął udział w emisjach na poziomie 0,14% (wg Modelu Oglądalności Rzeczywistej).

⁵⁴ W tym kwota 5,4 tys. zł stanowiła zobowiązanie 2022 r.

uzasadnione dla wszystkich trzech PPE znajdujących się w obiekcie ze względu na czynniki niezależne od Ministerstwa.

W związku z wejściem w życie ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej, w okresie od 1 do 31 grudnia 2022 r. MEiN obliczył wymagania dla „Celuz^{ZEE22}”, zgodnie z wzorem wynikającym z art. 37 ust. 1 i 2 ww. ustawy, który wyniósł 4549,73 kWh. Z raportu przekazanego do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki wynika, że MEiN osiągnął wskazany cel, jednak raport został przekazany z opóźnieniem, tj. w dniu 6 kwietnia 2023 r.

Ministerstwo Edukacji i Nauki wprowadziło ograniczenia w zakresie korzystania z energii elektrycznej, zarówno w zakresie infrastruktury i wyposażenia⁵⁵, jak również podniesienia świadomości pracowników⁵⁶.

Na dzień 1 stycznia 2022 r. flota Ministerstwa składała się z 24 samochodów, w tym 22 samochodów spalinowych oraz dwóch samochodów elektrycznych, które stanowiły 8,3% całej floty. W okresie od 19 października 2022 r. do 17 listopada 2022 r. udział samochodów elektrycznych w całej flocie pojazdów Ministerstwa wynosił 8,69%. Na dzień 31 grudnia 2022 r. flota Ministerstwa liczyła 22 samochody, w tym dwa samochody elektryczne, co stanowiło 9,09% wszystkich posiadanych samochodów. NIK zwraca uwagę na potrzebę kontynuacji działań w celu zapewnienia wymaganego udziału samochodów elektrycznych w posiadanej flocie, zgodnie z art. 68 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych⁵⁷.

Minister – stosownie do art. 70 ust 1 ufp – sporządził Plan działalności na 2022 r., który jest dokumentem zbieżnym z budżetem zadaniowym w zakresie celów i mierników dla części 28 budżetu państwa.

W planie budżetu zadaniowego w układzie funkcji, zadań, podzadań, celów oraz mierników w części 28 wyróżniono cztery funkcje: nr 10 – Szkolnictwo wyższe i nauka, nr 11 – Bezpieczeństwo zewnętrzne i nienaruszalność granic, nr 20 – Zdrowie oraz nr 22 – Koordynacja działalności oraz obsługa administracyjna i techniczna.

Najwyższe środki wydatkowano w ramach funkcji nr 10 (28 014 267,4 tys. zł), z tego na realizację zadania 10.1 – „Zarządzanie systemem szkolnictwa wyższego i nauki” – 22 596 365 tys. zł (21 881 270,4 tys. zł z budżetu państwa oraz 715 094,6 tys. zł z budżetu środków europejskich), a na realizację zadania 10.2 – Badania naukowe służące praktycznym zastosowaniom – 5 417 902,4 tys. zł (1 683 965,7 tys. zł z budżetu państwa oraz 3 733 936,7 tys. zł z budżetu środków europejskich).

W ramach zadania 10.1 realizowano cztery podzadania. Na podzadanie 10.1.1. „Wspieranie działalności naukowej i dydaktycznej”, którego celem było podniesienie znaczenia polskich uczelni na arenie międzynarodowej wydatkowano 19 718 613,9 tys. zł, co stanowiło 87,3% środków ogółem na zadanie 10.1. Miernikiem dla tego podzadania była liczba polskich uczelni w rankingu Times Higher Education. Osiągnięta wartość miernika wyniosła 23 i była wyższa o 4 od zaplanowanej (19).

Na podzadanie 10.1.2. „Utrzymanie i rozwój infrastruktury szkolnictwa wyższego i nauki”, którego celem był rozwój infrastruktury związanej z kształceniem i działalnością naukową wydatkowano 1 191 598,2 tys. zł. Miernikiem dla tego podzadania była liczba zadań inwestycyjnych związanych z kształceniem i działalnością naukową dofinansowanych w danym roku. Osiągnięta wielkość miernika wyniosła 225 i była wyższa o 60 od zaplanowanej (165).

Na podzadanie 10.1.3. „Upowszechnianie, promocja oraz popularyzacja szkolnictwa wyższego i nauki”, które dotyczyło promowania przedsięwzięć, programów, inicjatyw Ministra wydatkowano 139 404,6 tys. zł. Miernikami dla tej aktywności była liczba kampanii promocyjno-informacyjnych (plan i wykonanie – pięć), liczba filmów promocyjnych (plan – pięć, wykonanie – 29), spotów telewizyjnych

⁵⁵ Modyfikacja oświetlenia wewnętrznego - do niezbędnego minimum oświetla się powierzchnie użytkowe wewnątrz budynków Ministerstwa, tj. korytarze, sale konferencyjne, pomieszczenia socjalne, łazienki i zewnętrznego, jak również rozpoczęto proces wymiany zużytego sprzętu AGD oraz starych świetlówek na żarówki typu LED. Zużyte klimatyzatory wymieniane są na nowe, energooszczędne.

⁵⁶ Zalecono pracownikom oszczędne korzystanie ze sprzętu AGD i klimatyzacji. W okresie od 12 grudnia 2022 r. do 30 stycznia 2023 r., w każdy poniedziałek pracownicy MEiN świadczyli pracę w trybie zdalnym. Ponadto, podjęto działania na rzecz podniesienia świadomości pracowników Ministerstwa Edukacji i Nauki w zakresie konieczności oszczędnego wykorzystywania energii elektrycznej, poprzez bieżące przekazywanie im zaleceń w tym zakresie.

⁵⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 1083, ze zm.

i radiowych, animacji, liczba wydarzeń informacyjno-promocyjnych (plan – dziewięć, wykonanie – 35) oraz liczba publikacji (plan – dwa, wykonanie – cztery).

Na podzadanie 10.1.4. „Wsparcie procesu kształcenia”, którego celem było zwiększenie dostępności wykształcenia wyższego wydatkowano 1 546 748,2 tys. zł. Miernikiem celu był odsetek studentów i doktorantów otrzymujących świadczenia z funduszu stypendialnego w uczelniach i instytutach, finansowanego z dotacji, którego wartość ustalono na 16,9%. Z uwagi na brak pełnych danych w Zintegrowanym Systemie Informacji o Szkolnictwie Wyższym i Nauce POL-on, niezbędnych do obliczenia mierników, nie było możliwe podanie wykonania tych mierników.

W ramach zadania 10.2 realizowano jedno podzadanie, w którym na działanie 10.2.1.3 Finansowanie prac B+R oraz komercjalizacji ich wyników w podmiotach mających zdolność zastosowania ich wyników w praktyce wydatkowano 4 447 208,9 tys. zł, tj. 82% środków przeznaczonych na to zadanie.

W ramach zadania 10.1 „Zarządzanie systemem szkolnictwa wyższego i nauki” osiągnięto m.in. następujące efekty rzeczowe: 40 projektów realizowanych w ramach wkładów krajowych wnoszonych na rzecz udziału we wspólnym międzynarodowym programie lub przedsięwzięciu, w tym zakresie strategicznej infrastruktury badawczej, 164 883 osób objętych wsparciem EFS w celu podniesienia kompetencji w obszarach kluczowych dla gospodarki i rozwoju kraju, 7028 osób objętych wsparciem stypendialnym ze środków NAWA oraz projektów realizowanych przez instytucje systemu szkolnictwa wyższego i nauki.

W ramach zadania 10.2. „Badania naukowe służące praktycznym zastosowaniom” osiągnięto m.in. następujące efekty rzeczowe: 630 projektów realizowanych w zakresie badań aplikacyjnych we współpracy z jednostkami naukowymi, 2335 przedsiębiorstw realizujących projekty dotyczące prac B+R oraz komercjalizacji ich wyników.

W obszarze wydatków przeprowadzono okresowe analizy, o których mowa w art. 175 ust. 2 pkt 2–5 ufp w cyklu miesięcznym w układzie tradycyjnym i zadaniowym.

W 2022 r. w cz. 28 Departament Kontroli i Audytu MEiN realizował 13 kontroli, z tego wszczętych w 2021 r. i zakończonych wystąpieniem pokontrolnym w 2022 r. – siedem, a sześć kontroli było w toku. W odpowiedzi na wystąpienia pokontrolne jednostki poinformowały o wykonaniu zaleceń pokontrolnych lub podjęciu działań w celu realizacji zaleceń⁵⁸.

W toku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- Minister zatwierdził z 22-dniowym opóźnieniem rozliczenie w zakresie rzeczowym i finansowym dotacji udzielonej na podstawie art. 404 ust. 5 upswn Krajowej Reprezentacji Doktorantów (KRD), co było niezgodne z art. 380 ust. 3 pkt 2 upswn⁵⁹.

Zadanie zorganizowania jednodniowej konferencji naukowej związanej z 5-leciem „Doktoratów Wdrożeniowych” zostało zlecone KRD przez Ministra na podstawie art. 404 ust. 5 upswn wraz z zapewnieniem środków finansowych na jego realizację w formie dotacji celowej w wysokości 243,6 tys. zł. Zadanie zostało zrealizowane w dniu 21 listopada 2022 r. Przewodniczący KRD, zgodnie z umową, przedłożył Ministrowi raport końcowy w dniu 21 grudnia 2022 r., tj. w terminie 30 dni od dnia zakończenia zadania.

Zgodnie z obowiązującymi do dnia 31 stycznia 2023 r. przepisami Prawa o szkolnictwie wyższym i nauce do złożonego rozliczenia z dotacji (raportu końcowego) miały zastosowanie przepisy art. 152 ufp, wydłużonego w związku ze szczególnymi rozwiązaniami wprowadzonymi w art. 15zj ustawy COVID-19. Minister miał 60 dni na zatwierdzenie raportu – termin upłynął w dniu 19 lutego 2023 r.

Raport końcowy złożony przez KRD został zatwierdzony w dniu 13 marca 2023 r., czyli opóźnienie w jego zatwierdzeniu wyniosło 22 dni. Z wyjaśnień Zastępcy Dyrektora Departamentu Innowacji i Rozwoju (DIR) wynika, że Departament przeprowadził weryfikację raportu i „stwierdzono prawidłowość realizacji przez KRD zleconego zadania”. Jednocześnie dodaje, że „przekazanie raportu do DBF⁶⁰ oraz rozliczenia do ostatecznej akceptacji przez Ministra nastąpiło w terminie późniejszym wyłącznie ze względu na znaczne obciążenie pracą DIR”.

⁵⁸ W jednym przypadku jednostka nie odebrała wystąpienia pokontrolnego.

⁵⁹ Zgodnie z art. 380 ust. 3 pkt 2 upswn, który obowiązuje od 1 lutego 2023 r., termin na zatwierdzenie rozliczenia środków finansowych przyznanych na podstawie art. 404 upswn następuje w terminie 60 dni od dnia złożenia raportu z wykorzystania środków finansowych.

⁶⁰ Departament Budżetu i Finansów MEiN.

Raport końcowy z realizacji zadania nie był po dniu 1 lutego 2023 r. uzupełniany, ani poprawiany, nie były też składane do niego wyjaśnienia. Dlatego termin na zatwierdzenie rozliczenia środków finansowych przyznaných KRD nie uległ zmianie i upłynął w dniu 19 lutego 2023 r.

- Ministerstwo nie dotrzymało obowiązku terminowego – tj. do dnia 31 marca 2023 r. – przekazania do Prezesa URE raportu z realizacji obowiązkowego celu zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej w zajmowanych budynkach lub częściach budynków oraz przez wykorzystywane urządzenia techniczne, instalacje i pojazdy (Cel_{ZZEE22}) za okres od 1 grudnia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. w terminie wskazanym w art. 37 ust. 5 ustawy z dnia 7 października 2022 r. o szczególnych rozwiązaniach służących ochronie odbiorców energii elektrycznej w 2023 roku w związku z sytuacją na rynku energii elektrycznej⁶¹. Raport został przekazany w dniu 6 kwietnia 2023 r.

Zgodnie z art. 37 ust. 5 ustawy o ochronie odbiorców energii elektrycznej Ministerstwo do dnia 31 marca 2022 r. było zobowiązane do przekazania do Prezesa URE raportu z realizacji obowiązkowego celu zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej w zajmowanych budynkach lub częściach budynków oraz przez wykorzystywane urządzenia techniczne, instalacje i pojazdy za okres od 1 grudnia 2022 r. do dnia 31 grudnia 2022 r. Na podstawie art. 37 ust. 1 i 2 Ministerstwo dokonało wyliczenia danych dla Cel_{ZZEE22}.

Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego w dniu 3 kwietnia 2023 r. poinformowała, że raport jest w trakcie opracowywania i niezwłocznie po jego przekazaniu do Prezesa URE, jego kopia zostanie udostępniona do wiadomości Najwyższej Izbie Kontroli. Nie odniosła się do kwestii osiągnięcia lub nieosiągnięcia przez MEiN Cel_{ZZEE22} w grudniu 2022 r.

4.2.2. WYDATKI BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH

W ustawie budżetowej zaplanowano w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka wydatki budżetu środków europejskich w wysokości 4638 274 tys. zł, w dziale 730 kwotę 4633 674 tys. zł i w dziale 750 kwotę 4600 tys. zł. W trakcie roku nie dokonywano zwiększenia planu wydatków środkami z rezerw celowych.

Wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 4 452 373,7 tys. zł tj. 96% planu po zmianach. Wydatki z budżetu środków europejskich ponoszono w ramach:

- Programu Operacyjnego Inteligentny Rozwój (PO IR) – 3 735 340,8 tys. zł (96,3% planu po zmianach),
- Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER) – 716 802,7 tys. zł (94,7% planu po zmianach),
- Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa (PO PC) – 230,2 tys. zł (51,8% planu po zmianach).

W ramach PO IR i PO WER Narodowe Centrum Badań i Rozwoju realizowało zadania Instytucji Pośredniczącej, na zasadach określonych w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020. W Programie Operacyjnym Polska Cyfrowa, MEiN był jednym z partnerów projektu „Zintegrowana Platforma Analityczna” (ZPA).

Niższe niż planowano wykonanie wydatków w PO PC, wynikało z wprowadzonych zmian do projektu konkursowego programu w 2021 r. oraz zmiany w podziale budżetu i zadań pomiędzy partnerami projektu ZPA.

W ramach perspektywy finansowej 2021-2027 Departament Innowacji i Rozwoju MEiN (DIR) uczestniczy w pracach nad programami: Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego (FERS), Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki (FENG) oraz Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC). Przedstawiciele MEiN byli członkami komitetów monitorujących ww. Programy.

Badaniem szczegółowym wydatków z budżetu środków europejskich objęto 16 operacji w dziale 750 (urząd obsługujący ministra) z konta 227 – Rozliczenie wydatków z budżetu środków europejskich na łączną kwotę 116,1 tys. zł, które dotyczyły projektów⁶², których Ministerstwo jest beneficjentem. Nieprawidłowości w ramach badanej próby nie stwierdzono.

⁶¹ Dz. U. z 2023 r. poz. 269, ze zm. Dalej: ustawa o ochronie odbiorców energii elektrycznej.

⁶² Program POWER: „Szkoła Orłów” – POWR.03.01.00-00-P015/18-00; „Akredytacje Zagraniczne” – POWR.03.03.00-00-P004/16; „Najlepsi z Najlepszych 4.0” – POWR.03.03.00-00-P019/18-00; „Wspieranie procesów konsolidacji uczelni” – POWR.03.04.00-00-P005/17-00; „Liderzy w zarządzaniu uczelniami” – POWR.03.04.00-00-P007/16; „Doskonałość dydaktyczna uczelni” – POWR.03.04.00-00-P023/21-00; „Wspieranie procesów restrukturyzacji zatrudnienia uczelni w ramach konsolidacji” – POWR.03.06.00-00

Szczegółową analizę ilościową wydatków budżetu środków europejskich w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka przedstawiono w załączniku 9.5.

4.3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych/łącznych sprawozdań za 2022 r. przez dysponenta części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka, sprawozdań jednostkowych urzędu obsługującego Ministra (dysponenta III stopnia):

- stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania planu wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego (Rb-28NW),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy),
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (dysponent trzeciego stopnia) były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

Sprawozdanie Rb-N o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych za IV kwartał 2022 r. zostało sporządzone poprawnie.

Powyższe sprawozdania były składane w terminie oraz wykonane poprawnie pod względem formalno-rachunkowym. Dysponent główny złożył jedną korektę sprawozdania z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE) z uwagi na zmniejszenie wartości zwrotów na PO IR za rok 2021 r. o kwotę 3,2 tys. zł.

4.4. KSIĘGI RACHUNKOWE

Badanie wiarygodności ksiąg dysponenta głównego części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka przeprowadzono na próbie 87 zapisów księgowych o łącznej wartości 2 180 432,8 tys. zł, wylosowanych metodą monetarną MUS, a następnie uzupełnioną doborom celowym 31 (trzydzieści jeden) zapisów o łącznej wartości 7087,1 tys. zł. Zostały one wyselekcjonowane na podstawie przeglądu analitycznego ksiąg rachunkowych obejmujących 22 735 zapisów księgowych. Nie stwierdzono nieprawidłowości.

Podczas kontroli nie zidentyfikowano nieprawidłowości w kwestii zapisów księgowych dotyczących wydatków i dochodów oraz związanych z nimi należności i zobowiązań. Tym samym księgi stanowiące podstawę sporządzania sprawozdań dysponenta części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka prowadzone były prawidłowo.

Sformułowany w ramach kontroli P/22/001 Wykonanie budżetu państwa w 2021 r. w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka, części 30 – Oświata i wychowanie oraz części 67 – Polska Akademia Nauk wniosek pokontrolny dotyczący wprowadzenia jednolitych zasad (polityki) rachunkowości dla MEiN został zrealizowany.

Minister Edukacji i Nauki, zarządzeniem z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie zasad (polityki) rachunkowości w Ministerstwie Edukacji i Nauki, wprowadził jednolite Zasady (politykę) rachunkowości

-P010/18-00; „Mistrzowie Dydaktyki” – POWR.04.03.00-00-0074/17-00; Program POIR: „Wsparcie zarządzania badaniami naukowymi i komercjalizacją wyników prac B+R w jednostkach naukowych i przedsiębiorstwach” – POIR.04.04.00-00-0004/15-00 oraz Program POPC: „Zintegrowana platforma analityczna” – POPC.02.02.00-00-0015/18-00.

w Ministerstwie obejmujące części budżetowe: 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka, 30 – Oświata i wychowanie, 67 – Polska Akademia Nauk oraz część budżetową 90 – Akademia Kopernikańska (od dnia 1 września 2022 r.).

W 2022 r. w Ministerstwie Edukacji i Nauki zasady obiegu i kontroli dokumentów w obszarze prowadzenia ksiąg rachunkowych dla części 28 – Szkolnictwo Wyższe i Nauka, na mocy Zarządzenia nr 10 Dyrektora Generalnego Ministerstwa Edukacji i Nauki z dnia 8 marca 2021 r. w sprawie wyjątków od podstawowego sposobu dokumentowania przebiegu załatwiania i rozstrzygania spraw w Ministerstwie Edukacji i Nauki, były wyłączone z EZD.

W Ministerstwie w 2022 r. obowiązywało Zarządzenie nr 7/2012 Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 31 stycznia 2012 r. w sprawie instrukcji kasowej, zasad obiegu dokumentów i dokumentowania operacji gospodarczych. Ponadto w obszarze prowadzenia ksiąg rachunkowych funkcjonował też wewnętrzny dokument dotyczący obiegu i kontroli dokumentów pochodzący z 2019 r.

W MEiN w 2022 r. dokonano analizy ryzyka w obszarze prowadzenia ksiąg rachunkowych w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka w ramach procesów kontroli zarządczej. Prowadzenie ksiąg rachunkowych w części 28 budżetu państwa w 2022 r. nie było przedmiotem audytu wewnętrznego ani kontroli wewnętrznych.

W toku kontroli stwierdzono, że Ministerstwo nie zrealizowało wniosku pokontrolnego sformułowanego w wystąpieniu pokontrolnym z dnia 12 kwietnia 2022 r. dotyczącego opracowania nowych zasad obiegu i kontroli dokumentów w zakresie obsługi finansowo-księgowej.

W 2022 r. przy obsłudze finansowo-księgowej dysponenta części 28 posługiwano się nieaktualną instrukcją obiegu i kontroli dokumentów przyjętą w 2012 r. dla Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego, co było nierzetelne.

Instrukcja pn. Zasady obiegu dokumentów i dokumentowania operacji gospodarczych w zakresie dysponenta środków budżetu państwa pierwszego stopnia była zawarta w załączniku nr 2 do zarządzenia nr 7/2012 Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 31 stycznia 2012 r. w sprawie instrukcji kasowej, zasad obiegu dokumentów i dokumentowania operacji gospodarczych. Po utworzeniu Ministerstwa Edukacji i Nauki, z dniem 1 stycznia 2021 r., część stosowanych zasad obiegu dokumentów określonych w ww. instrukcji stała się nieaktualna. Dotyczyło to w szczególności zapisów odnoszących się do obsługi dokumentacji dla nieistniejącej już części 38 budżetu państwa – Szkolnictwo wyższe oraz nieaktualnych systemów informatycznych i struktury wewnętrznej Departamentu Budżetu i Finansów. We wspomnianym Departamencie stosowano też (nie wprowadzone formalnie przez ministra lub dyrektora generalnego) zasady kontroli formalnej, merytorycznej i formalno-rachunkowej dokumentów finansowych zawarte w dokumencie z 2019 r. pn. „Procedura wewnętrzna nad gospodarką finansową w zakresie Departamentu Budżetu i Finansów” (podpisanym przez główną księgową).

Główna Księgową Resortu, poinformowała w dniu 13 lutego 2022 r., że w Ministerstwie wciąż obowiązuje Zarządzenie nr 7/2012 Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, a prace nad nowym dokumentem nie zostały jeszcze zakończone.

NIK zwraca uwagę, że pomimo zainicjowania działań zmierzających do zmiany nieaktualnej dokumentacji, proces ten od dwóch lat nie został zakończony.

5. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH CZĘŚCI 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE

5.1. DOCHODY BUDŻETOWE

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. kontrola dochodów budżetowych w części 30 została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planów dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

W ustawie budżetowej na rok 2022 dochody budżetowe w części 30 zaplanowano w kwocie 7075 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 11 281,3 tys. zł, tj. o 4206,3 tys. zł (59,5%) więcej niż planowano⁶³. W porównaniu do roku ubiegłego zrealizowano dochody wyższe o 2822,5 tys. zł (33,4%) od dochodów wykonanych w 2021 r. (8458,8 tys. zł).

Najwyższe dochody zrealizowano w dziale 801 – Oświata i wychowanie – 11 163,8 tys. zł i pochodziły one z wpływów z opłat egzaminacyjnych oraz opłat za wydawanie świadectw, dyplomów, zaświadczeń, certyfikatów i ich duplikatów uzyskanych przez okręgowe komisje egzaminacyjne oraz MEiN (§ 0610), a także wpływów z różnych opłat m.in. za certyfikację zawodu w Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji oraz za dopuszczenie podręczników do użytku szkolnego i udostępnianie danych z Systemu Informacji Oświatowej (§ 0690).

Zastępca Dyrektora Departamentu Budżetu i Finansów (DBF) wyjaśnił, że zaplanowanie wpływów z opłat za egzaminy musi uwzględniać szacunek okręgowych komisji egzaminacyjnych w zakresie liczby osób, które przystąpią do płatnych egzaminów eksternistycznych, zawodowych i matury. Planowanie dochodów na kolejny rok odbywa się w pierwszym półroczu roku poprzedniego. W drugim półroczu dokonywane są opłaty za egzamin eksternistyczny (w sierpniu na sesję jesienną, w grudniu na sesję zimową kolejnego roku) i zawodowy (w grudniu na sesję zimową kolejnego roku), w tym znacząca wysokość wpłat dokonywana jest w grudniu danego roku. Wpłaty za egzamin maturalny dokonywane są natomiast do dnia 7 marca kolejnego roku.

W ustawie budżetowej na rok 2022 dochody budżetowe w urzędzie obsługującym Ministra (dysponent III stopnia) zaplanowano w kwocie 151 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 117,5 tys. zł, (77,8% planu), tj. o 33,5 tys. zł (22,2%) mniej niż planowano i o 22,9 tys. zł (24,2%) więcej niż zrealizowano w 2021 r. (94,6 tys. zł). Największy udział w dochodach stanowiły wpływy z tytułu najmu i dzierżawy składników majątkowych – 97,5 tys. zł (83%).

Stan należności pozostałych do zapłaty w części 30 na koniec 2022 r. wyniósł łącznie 11 266 tys. zł, w tym 11 037,4 tys. zł zaległości netto, tj. należności pozostałe do zapłaty, których termin zapłaty minął i mogą

⁶³ Uzyskano wyższe niż planowano dochody: 1) w rozdziale 80145 zaplanowano dochody na poziomie 5090 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 8700,7 tys. zł. Uzyskane dochody pochodziły z wpływów z opłat egzaminacyjnych oraz opłat za wydanie świadectwa, dyplomów, zaświadczeń, certyfikatów i ich duplikatów (plan – 5048 tys. zł, wykonanie – 8600,8 tys. zł). Największy wzrost planowanych dochodów nastąpił z tytułu opłat za egzamin potwierdzający kwalifikacje w zawodzie i egzaminy zawodowe pracowników młodocianych oraz absolwentów przystępujących po raz trzeci i kolejny do egzaminów. Bardzo duży wzrost nieplanowanych dochodów nastąpił również w opłatach za egzamin eksternistyczny; 2) w rozdziale 80145 uzyskano wyższe niż planowano dochody z tytułu: rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych, wpływów z różnych dochodów, wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów, odsetek oraz wpływów ze sprzedaży składników majątkowych będących rzeczami ruchomymi (plan – 42 tys. zł, wykonanie – 99,9 tys. zł); 3) w rozdziale 80195 zaplanowano dochody na poziomie 1 284 tys. zł, natomiast wykonanie wyniosło 2022,9 tys. zł. Uzyskano nieplanowane dochody z tytułu odsetek oraz zwrotów wynikających z zawartych przez Ministerstwo umów dotacyjnych m.in. związanych z realizacją przedsięwzięć i programów ministra do spraw oświaty i wychowania, wpływów z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych oraz kar i odszkodowań wynikających z zawartych umów. Ponadto, uzyskano wyższe niż planowano dochody z opłat za wnioski o włączenie kwalifikacji rynkowej do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji i o nadanie uprawnień do certyfikowania kwalifikacji zgodnie z ustawą z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji (Dz. U. z 2020 r. poz. 226 tj.) – art. 17 ust. 1 i art. 43 ust. 1, jak również z opłat wnoszonych przez wydawców wraz z wnioskami o dopuszczenie podręczników do użytku szkolnego – zgodnie z rozporządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie dopuszczania do użytku szkolnego podręczników (Dz. U. poz. 2013).

być egzekwowane. W stosunku do roku poprzedniego⁶⁴ nastąpił wzrost kwoty należności o 10,4% (1061,2 tys. zł) i zaległości netto o 11,3% (1118,80 tys. zł).

Największe należności pozostałe do zapłaty dotyczyły Ośrodka Rozwoju Edukacji (rozdział 80146) – 8755,5 tys. zł i należności od beneficjentów realizujących projekty współfinansowane ze środków UE od środków wykorzystanych z naruszeniem procedur z art. 184 ust. 1 ufp i pobranych w nadmiernej wysokości oraz odsetek naliczonych od tych środków. Wzrost należności pozostałych do zapłaty i wzrost zaległości netto w stosunku do 2021 r. spowodowany był naliczaniem w 2022 r., co kwartał, odsetek od należności głównych.

Na koniec 2022 r. w urzędzie obsługującym Ministra stan należności pozostałych do zapłaty wyniósł 114,6 tys. zł, w całości były to zaległości netto. W stosunku do 2021 r. (99,4 tys. zł) zaległości netto wzrosły o 15,2 tys. zł (15,3 %).

Główne tytuły należności stanowiły:

- § 0920 wpływy z pozostałych odsetek w wysokości 43,5 tys. zł;
- § 0750 wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze w wysokości 26,7 tys. zł;
- § 0970 wpływy z różnych dochodów w wysokości 26 tys. zł.

Szczegółową analizę ilościową dochodów budżetu państwa w części 30 – Oświata i wychowanie przedstawiono w załączniku 9.2.

5.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA I BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH

5.2.1. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA

W ustawie budżetowej na 2022 r. w części 30 zaplanowano wydatki w wysokości 488 167 tys. zł⁶⁵. Plan wydatków został zwiększony środkami rezerwy ogólnej (60 000 tys. zł) oraz rezerw celowych (339 031,2 tys. zł⁶⁶), a – na podstawie decyzji ministra właściwego do spraw finansów publicznych⁶⁷ – zmniejszony o kwotę 652 tys. zł. Plan po zmianach wynosił 886 546,2 tys. zł.

W 2022 r. wydatki zrealizowano w wysokości 819 886,1 tys. zł (92,5% planu po zmianach) i były one wyższe o 214,4 tys. zł od wydatków zrealizowanych w 2021 r.⁶⁸

Wydatki w urzędzie obsługującym Ministra (dysponent III stopnia) zrealizowano w wysokości 51 090,3 tys. zł, co stanowiło 95,4% planu po zmianach (53 552 tys. zł). W porównaniu do 2021 r. nastąpił wzrost wydatków o 4964 tys. zł, tj. 10,8%. Najwyższe wydatki poniesiono w §§: 4020 – Wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej, 4110 – Składki na ubezpieczenia społeczne, 4300 – Zakup usług pozostałych, 4210 – Zakup materiałów i wyposażenia oraz 4440 – Odpisy na zakładowy fundusz świadczeń socjalnych.

Szczegółową analizę ilościową wydatków budżetu państwa w części 30 – Oświata i wychowanie przedstawiono w załączniku 9.3.

Środki rezerwy ogólnej budżetu państwa w wysokości 60 000 tys. zł przeznaczono na realizację:

⁶⁴ Na koniec 2021 r. należności pozostałe do zapłaty w cz. 30 wyniosły 10 204,8 tys. zł, w tym zaległości netto 9918,6 tys. zł.

⁶⁵ Z tego: dotacje – 42 943 tys. zł, świadczenia na rzecz osób fizycznych – 15 718 tys. zł, wydatki bieżące – 378 989 tys. zł, wydatki majątkowe – 3283 tys. zł, współfinansowanie projektów z udziałem środków Unii Europejskiej – 47 234 tys. zł.

⁶⁶ Poz. 8 – 4016,9 tys. zł, poz. 13 – 701,6 tys. zł, poz. 26 – 86 060,5 tys. zł, poz. 29 – 101 273,3 tys. zł, poz. 33 – 99 605 tys. zł, poz. 44 – 9967 tys. zł, poz. 49 – 23 146,4 tys. zł, poz. 56 – 2450 tys. zł, poz. 64 – 1800 tys. zł, poz. 75 – 10 010,5 tys. zł.

⁶⁷ Decyzja z dnia 22 grudnia 2022 r. (MF/BP4.4143.16.6.2022.RC) zmniejszająca budżet części 30 (w zakresie dotacji podmiotowej dla Centrum Nauki Kopernik, dział 921) o kwotę 652 tys. zł.

⁶⁸ Tj. 605 527,4 tys. zł, w tym 60 178 tys. zł – środki ujęte w wykazie wydatków niewygasających z upływem 2021 r. Faktyczne wykonanie wydatków za 2021 r., w związku z niepełnym wykonaniem wydatków niewygasających z upływem 2021 r., wyniosło 597 492,5 tys. zł, w tym 52 143,1 tys. zł – wydatki niewygasające z upływem 2021 r.

- 1) programu inwestycyjnego „Rozwój potencjału infrastrukturalnego organizacji pozarządowych wspierających system oświaty i wychowania”⁶⁹ ustanowionego na podstawie art. 90x ust. 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty⁷⁰ – 40 000 tys. zł;
- 2) programu „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”⁷¹ ustanowionego na podstawie art. 90w uoso – 19 700 tys. zł;
- 3) działań informacyjno-promocyjnych związanych z promocją programów, przedsięwzięć i programów inwestycyjnych ustanowionych przez Ministra, w tym ww. programów – 300 tys. zł.

Uruchomione środki rezerwy ogólnej zostały wykorzystane w 99% – 59 370,8 tys. zł, w tym na program „Rozwój potencjału infrastrukturalnego organizacji pozarządowych wspierających system oświaty i wychowania” – 39 995,1 tys. zł, na program „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej” – 19 125,7 tys. zł oraz na działania informacyjno-promocyjne⁷² – 250 tys. zł. Środki niewykorzystane na koniec 2022 r. wyniosły 629,2 tys. zł.

Zastępca Dyrektora DBF wyjaśnił, że główną przyczyną niewykorzystania środków w przypadku realizacji programu „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej” (niewykorzystana kwota środków – 574,3 tys. zł), był skrócony okres realizacji zadania⁷³. Natomiast w przypadku realizacji „Działań informacyjno-promocyjnych na rzecz programów i przedsięwzięć w obszarze oświaty i wychowania” (niewykorzystana kwota środków – 50 tys. zł), ograniczenia czasowe związane z brakiem możliwości zrealizowania wszystkich zaplanowanych wcześniej działań informacyjno-promocyjnych, w tym przede wszystkim przeprowadzenia postępowania zakupowego.

Realizacja programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego organizacji pozarządowych wspierających system oświaty i wychowania” była możliwa na podstawie art. 90x ust. 1 uoso, który zaczął obowiązywać w dniu 27 maja 2022 r. Powyższy przepis umożliwił ustanawianie przez Ministra programów inwestycyjnych, w tym określenie w komunikacie grupy podmiotów uprawnionych do udziału w programie. Minister udzielał dotacji celowych na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji remontów i inwestycji związanych z realizacją ww. programu na podstawie art. 75a pkt 1 ustawy z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych⁷⁴.

Program „Rozwój potencjału infrastrukturalnego organizacji pozarządowych wspierających system oświaty i wychowania” był adresowany do organizacji pozarządowych, w tym organizacji harcerskich, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe⁷⁵ lub podmiotów prowadzących statutową działalność w zakresie oświaty i wychowania, o których mowa w art. 3 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo oświatowe.

Środki finansowe przyznane w 2022 r. w formie dotacji celowej na podstawie art. 75a ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, zgodnie z art. 35 ustawy z dnia 1 grudnia 2022 r. o zmianie ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym oraz niektórych innych ustaw⁷⁶, pozostają w dyspozycji podmiotów, którym zostały przyznane, i mogą zostać wykorzystane w 2023 r. na finansowanie realizacji zadań, na które zostały przyznane.

W 2022 r. na podstawie 46 umów zawartych w ramach ww. programu wypłacono dotacje ze środków rezerwy ogólnej w wysokości 40 000 tys. zł. Wykorzystane środki wg złożonych sprawozdań, wyniosły 6 539,8 tys. zł⁷⁷. Natomiast środki wypłacone w 2022 r., które pozostały w dyspozycji podmiotów, którym zostały przyznane, i mogą zostać wykorzystane w 2023 r. - na podstawie art. 35 ustawy o zmianie ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym oraz niektórych innych ustaw – wyniosły 29 007,6 tys. zł⁷⁸.

⁶⁹ Program ustanowiony z dniem 22 sierpnia 2022 r.

⁷⁰ Dz. U. z 2022 r. poz. 2230 t.j. Dalej: uoso.

⁷¹ Program ustanowiony z dniem 26 sierpnia 2022 r.

⁷² Podejmowane działania obejmowały produkcje i emisje spotu reklamowego promującego programy Ministra.

⁷³ Ministerstwo otrzymało środki z rezerwy ogólnej budżetu państwa w połowie listopada 2022 r. Ze względu na krótki czas realizacji zadania: dwóch beneficjentów zrezygnowało z podpisania umowy, jeden beneficjent wystąpił z wnioskiem o rozwiązanie umowy. Wystąpił również przypadek podpisania umowy na niższą kwotę niż pierwotnie wskazano we wniosku. Ponadto dokonane zostały zwroty środków z dotacji, co związane było z brakiem kwalifikowalności kosztów, ponieważ czas na realizację zadania był krótszy niż początkowo zakładano.

⁷⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 2082, ze zm.

⁷⁵ Dz. U. z 2021 r. poz. 1082, ze zm., dalej: ustawa Prawo oświatowe.

⁷⁶ Dz. U. poz. 2640.

⁷⁷ Według stanu na dzień 24 marca 2023 r., zwroty niewykorzystanych środków wyniosły 2,6 tys. zł.

⁷⁸ Według stanu na dzień 24 marca 2023 r. Dane wynikają z zatwierdzonych przez DBF sprawozdań.

Środki rezerw celowych w wysokości 339 031,2 tys. zł (po korektach) zostały wykorzystane w 95%, tj. 322 345,5 tys. zł, w tym na:

- realizację programu „Inwestycje w oświacie” (poz. 29) – środki przyznane: 100 000 tys. zł, środki wydatkowane: 95 151 tys. zł (95,2% środków przyznanych);
- realizację programu „Poznaj Polskę” (poz. 26) – środki przyznane: 53 000 tys. zł, środki wydatkowane: 48 293,3 tys. zł (91,1% środków przyznanych);
- realizację programu „Program Wsparcia Edukacji” (poz. 26) – środki przyznane: 11 000 tys. zł, środki wydatkowane: 10 806,9 tys. zł (98,2% środków przyznanych);
- realizację działań w ramach realizacji „Programu kompleksowego wsparcia dla rodzin Za Życiem”⁷⁹ (poz. 33) – środki przyznane: 99 605 tys. zł, środki wydatkowane: 93 753,1 tys. zł (94,1% środków przyznanych);
- sfinansowanie wynagrodzeń ekspertów przygotowujących opinie dla Ministra zawierające ocenę merytoryczną wniosków składanych w ramach programów „Program Wsparcia Edukacji” oraz „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne - wsparcie integracji międzypokoleniowej” (poz. 26) – środki przyznane: 800 tys. zł, środki wydatkowane: 429 tys. zł (53,6% środków przyznanych);
- środki na utrzymanie w ruchu i rozwój systemu informatycznego do obsługi egzaminów zawodowych⁸⁰, w tym prace programistyczne oraz usługi im towarzyszące – zadania realizowane przez Centralną Komisję Egzaminacyjną (poz. 44) – środki przyznane: 4367 tys. zł, środki wydatkowane w 100%;
- środki na uzupełnienie w 2022 r. brakujących środków części 30 na zadania realizowane przez okręgowe komisje egzaminacyjne w ramach systemu egzaminów zewnętrznych, w związku z zwiększonymi wydatkami wynikającymi ze wzrostu liczby uczniów przystępujących do egzaminów oraz kosztów egzaminów (poz. 44) – środki przyznane: 5600 tys. zł, środki wydatkowane w 100%.

W 2022 r. Minister dokonał – na podstawie art. 177 ufp – blokady planowanych wydatków w części 30 w łącznej wysokości 652 tys. zł⁸¹. Kwota 652 tys. zł – na podstawie decyzji Ministra Finansów z dnia 22 grudnia 2022 r. – zmniejszyła budżet części 30. Minister dokonał blokady wydatków niezwłocznie po otrzymaniu informacji o niższej kwocie dotacji podmiotowej na 2022 r. dla jednostki nadzorowanej – Centrum Nauki Kopernik.

W 2022 r. Minister w ramach części 30 nie otrzymał od Prezesa Rady Ministrów dyspozycji wpłaty środków na Fundusz Przeciwdziałania COVID-19⁸².

Wydatki na dotacje oraz subwencje w części 30 wyniosły 248 827 tys. zł⁸³, tj. 84,4% planu po zmianach, tj.:

- dotacje podmiotowe – 10 199,6 tys. zł, w tym 10 051 tys. zł dla instytucji kultury – Centrum Nauki Kopernik oraz 148,6 tys. zł dla państwowej osoby prawnej – Instytut Rozwoju Języka Polskiego im. św. Maksymiliana Marii Kolbego⁸⁴;
- dotacje celowe na wydatki bieżące – 238 627,4 tys. zł.

Na świadczenia na rzecz osób fizycznych wydatkowano 14 779 tys. zł⁸⁵, tj. 95,5% planu po zmianach (15 485 tys. zł), z czego na nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń – 3854,7 tys. zł⁸⁶ oraz na stypendia dla uczniów – 2262 tys. zł⁸⁷ (tj. odpowiednio 26,1% i 15,3% wydatków ogółem na świadczenia).

U dysponenta III stopnia na realizację świadczeń na rzecz osób fizycznych wydatkowano kwotę 46,7 tys. zł, tj. 59,1% planu po zmianach (79 tys. zł). W stosunku do roku 2021 nastąpił wzrost wydatków

⁷⁹ Program ustanowiony uchwałą nr 160 Rady Ministrów z dnia 20 grudnia 2016 r. (M.P. poz. 1250) oraz uchwałą nr 189 Rady Ministrów z dnia 27 grudnia 2021 r. (M.P. z 2022 r. poz. 64).

⁸⁰ System Informatyczny Obsługi Egzaminów Potwierdzających Kwalifikacje w Zawodzie.

⁸¹ Decyzja z dnia 8 listopada 2022 r.

⁸² Zgodnie z treścią art. 69 ust. 2 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw.

⁸³ W tym 33 196,6 tys. zł na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

⁸⁴ Instytut powołany na mocy ustawy z dnia 7 października 2022 r. o Instytucie Rozwoju Języka Polskiego im. świętego Maksymiliana Marii Kolbego (Dz. U. poz. 2463).

⁸⁵ W tym 14,5 tys. zł na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

⁸⁶ Wydatki sklasyfikowane w rozdziale 80195, § 3040 – Nagrody o charakterze szczególnym niezaliczone do wynagrodzeń.

⁸⁷ Wydatki sklasyfikowane w rozdziale 85416, § 3240 – Stypendia dla uczniów.

o 15,6 tys. zł. Najwyższe wydatki poniesione w § 3020 dotyczyły refundacji zakupu okularów i szkieł przez pracowników (35,9 tys. zł).

Na wydatki bieżące w części 30 wydatkowano 429 417,4 tys. zł⁸⁸, tj. 96,6% planu po zmianach. Środki przeznaczone na prowadzenie działalności trzech dysponentów II stopnia (tj. Dyrektora Informatycznego Centrum Edukacji Nauki, Dyrektora Ośrodka Rozwoju Edukacji w Warszawie, Dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej) oraz 10 dysponentów III stopnia (tj. Dyrektora Generalnego Ministerstwa, Dyrektora Ośrodka Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą w Warszawie oraz ośmiu dyrektorów okręgowych komisji egzaminacyjnych).

Wydatki bieżące w urzędzie obsługującym Ministra – dysponencie III stopnia – zrealizowano w wysokości 50 509,3 tys. zł, tj. 95,4% planu po zmianach (52 938,4 tys. zł).

Przeciętne zatrudnienie w części 30, w przeliczeniu na pełne etaty, w 2022 r. wyniosło 1465 osób⁸⁹ i było wyższe w porównaniu do przeciętnego zatrudnienia w 2021 r. o 39 osób. W dziale 750 zatrudnienie wzrosło o 14 osób w ramach rozdziału 75001, natomiast w dziale 801 o 25 osób, w ramach rozdziału 80146. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto⁹⁰ w 2022 r. wyniosło 8717 zł i w porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w 2021 r. (8357 zł) było wyższe o 0,4 tys. zł, tj. 4,3%.

W 2022 r. w Ministerstwie przeciętne zatrudnienie – w przeliczeniu na pełnozatrudnionych – wyniosło 311 i było o 14 osób wyższe niż przeciętne zatrudnienie w 2021 r. Na wynagrodzenia w dziale 750 (urząd obsługujący Ministra) wydatkowano łącznie 34 600 tys. zł, tj. o 2513 tys. zł więcej niż w 2021 r. Przeciętne wynagrodzenie w Ministerstwie w 2022 r. wyniosło 9271 zł i było o 268 zł wyższe niż w 2021 r. (9003 zł).

Szczegółową analizę danych obejmujących zatrudnienie i wynagrodzenia w części 30 – Oświata i wychowanie przedstawiono w załączniku 9.4.

W 2022 r. dziewięć osób wykonywało umowy zlecenia, tj. o jedną mniej niż w 2021 r. Na podstawie tych umów pięć osób wykonywało zadania w komórkach merytorycznych (tzw. zadania podstawowe), a cztery w komórkach obsługowych MEiN. Wydatki poniesione na wynagrodzenia dla tej grupy pracowników wyniosły 272,3 tys. zł, średnio 2,5 tys. zł. W stosunku do 2021 r. zmalała liczba osób wykonujących zadania podstawowe (z siedmiu w 2021 r. do pięciu w 2022 r.) oraz wzrosła wykonujących zadania pomocnicze (trzy osoby w 2021 r., cztery osoby w 2022 r.)⁹¹. W związku z wykonywaniem umów o dzieło finansowanych w ramach § 417 w 2022 r. wypłacono łącznie 81,5 tys. zł, tj. o 68,7 tys. zł mniej niż w 2021 r.

Na wydatki majątkowe w części 30 wydatkowano 126 862,7 tys. zł⁹², tj. 96,4% planu po zmianach (131 631,3 tys. zł), w tym na dotacje celowe na inwestycje i zakupy inwestycyjne dla jednostek spoza sektora finansów publicznych w ramach Programów Ministra – 122 896,1 tys. zł⁹³.

W jednostkach podległych Ministrowi wydatki majątkowe ze środków budżetu państwa (łącznie ze środkami na współfinansowanie) zrealizowano w kwocie 3 432,3 tys. zł, co stanowiło 96,8% planu po zmianach (3 546,7 tys. zł), 86,6% planu wydatków majątkowych wg ustawy budżetowej (3954 tys. zł) oraz 96% wydatków wykonanych w 2021 r. (3558,5 tys. zł⁹⁴). Wydatki majątkowe poniesione przez jednostki podległe wyniosły:

- Centralna Komisja Egzaminacyjna (CKE)⁹⁵ – 1124,8 tys. zł (94,5% planu wydatków po zmianach);
- Informatyczne Centrum Edukacji i Nauki (ICEiN)⁹⁶ – 1929,8 tys. zł (100% planu wydatków po zmianach);

⁸⁸ W tym 16 771 tys. zł na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

⁸⁹ Pracownicy zatrudnieni w MEiN oraz w instytucjach podległych Ministrowi lub przez niego nadzorowanych.

⁹⁰ Łącznie z dodatkowym wynagrodzeniem rocznym.

⁹¹ Jako podstawowe należy rozumieć wykonywanie pracy w komórkach merytorycznych, a pomocnicze w komórkach obsługowych (typu kadry, księgowość, administracja, wspomaganie informatyczne).

⁹² W tym 339,4 tys. zł na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

⁹³ Tj. Programy Ministra: „Rozwój potencjału infrastrukturalnego organizacji pozarządowych wspierających system oświaty i wychowania” – 39 995,1 tys. zł (wydatki sklasyfikowane w rozdziale 80195, § 6230), „Inwestycje w oświacie” – 82 901 tys. zł (wydatki sklasyfikowane w rozdziale 80195, § 6230).

⁹⁴ Wraz z wydatkami niewygasającymi.

⁹⁵ M.in. na: zakup trzech serwerów; zakup trzech wielofunkcyjnych urządzeń drukujących; opracowanie koncepcji wraz z przygotowaniem oprogramowania do dodatkowego zabezpieczenia wybranych paczek zawierających materiały egzaminacyjne do przeprowadzania egzaminów zewnętrznych.

⁹⁶ M.in. na: zakup sprzętu informatycznego (m.in. macierzy dyskowej, serwer obliczeniowy 4-procesorowy, serwer obliczeniowy 2-procesorowy, sześć dysków SSD do macierzy dyskowej, przełączniki sieciowe); zakup

- Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE)⁹⁷ – 311,7 tys. zł (87,6% planu wydatków po zmianach);
- Ośrodek Rozwoju Polskiej Edukacji za Granicą⁹⁸ – 66 tys. zł (92,9% planu wydatków po zmianach).

Ponadto w ramach planu wydatków, które nie wygasły z upływem poprzedniego roku budżetowego, w 2022 r. zrealizowano wydatki majątkowe w kwocie 1865,6 tys. zł, co stanowiło 98,2% planu. Wydatki zostały poniesione przez ORE na modernizację pomieszczeń biurowych w budynkach zlokalizowanych przy Alejach Ujazdowskich 28 oraz przy ul. Polnej 46a w Warszawie.

Plan wydatków majątkowych (wg ustawy budżetowej) Ministerstwa (dysponenta III stopnia) na 2022 r. wynosił 500 tys. zł. Decyzją z dnia 20 października 2022 r.⁹⁹ Minister zwiększył plan wydatków majątkowych w dziale 750, rozdział 75001 o 2 tys. zł do kwoty 502 tys. zł. W dniu 14 listopada 2022 r.¹⁰⁰ Minister w ramach ww. działu i rozdziału ponownie zwiększył plan wydatków majątkowych Ministerstwa o kwotę 32,6 tys. zł¹⁰¹ w ramach realizacji Programu Operacyjnego Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020 (PO WER 2014–2020). Plan po zmianach wyniósł 534,6 tys. zł. Ministerstwo zrealizowało wydatki majątkowe w wysokości 534,3 tys. zł, co stanowiło 99,9% planu po zmianach. Zrealizowane wydatki majątkowe były wyższe o 56,3% od wydatków wykonanych w 2021 r. (341,9 tys. zł).

W 2022 r. dokonano następujących zakupów inwestycyjnych:

- system teleinformatyczny VoIP¹⁰² (centrali telefonicznej) do budynku Ministerstwa przy Al. Szucha 25 – 309,1 tys. zł;
- oprogramowanie do systemu telekomunikacyjnego VoIP – 152,2 tys. zł;
- cztery kamery na potrzeby monitoringu wizyjnego budynku przy Al. Szucha 25 – 40,4 tys. zł;
- jedno urządzenie wielofunkcyjne¹⁰³ – 32,6 tys. zł.

Zobowiązania w części 30 na koniec 2022 r. wyniosły 10 430,1 tys. zł¹⁰⁴ (w tym zobowiązania dysponenta III stopnia – 3216,4 tys. zł¹⁰⁵) i wynikały głównie z tytułu dodatkowego wynagrodzenia rocznego i pochodnych od wynagrodzeń. W 2022 r. nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

W zakresie części 30 w wykazie wydatków niewygasających z upływem 2021 r. ujęto 22 zadania na łączną kwotę 60 178 tys. zł, z czego do dnia 30 listopada 2022 r. wydatkowano 52 143,1 tys. zł (tj. 86,6% planowanych), w tym:

- 17 zadań na łączną kwotę 50 018,4 tys. zł zrealizowano w całości bądź na poziomie powyżej 80% w łącznej wysokości 48 218,5 tys. zł (tj. w 96,4% planu);
- cztery zadania na łączną kwotę 8959,6 tys. zł zrealizowano na poziomie poniżej 80% w łącznej wysokości 3924,5 tys. zł (tj. w 43,8% planu);
- jednego zadania na kwotę 1200 tys. zł nie zrealizowano.

Łącznie nie wydatkowano 8034,9 tys. zł, w tym środki pozyskane w 2021 r. z rezerw budżetowych na realizację przedsięwzięcia Poznaj Polskę stanowiły 54% – 4344,4 tys. zł¹⁰⁶.

U dysponenta III stopnia wartość wydatków, które nie wygasły z upływem roku budżetowego 2021 wynosiła 895,6 tys. zł, a wykonanie planu tych wydatków wyniosło 892,2 tys. zł (99,6%). Wydatki

oprogramowania (m.in. system PaloAlto, system NAC 802.1X, system DDI, system ochrony przeciwko złośliwemu oprogramowaniu i wirusom, rozszerzenie licencji ASAudit Plus).

⁹⁷ M.in. na: wymianę poszycia dachowego na budynku przy Al. Ujazdowskich 28 w Warszawie; zakup wysoko nakładowej kolorowej drukarko-kopiarki do poligrafii; zakup pralki przemysłowej do pomieszczenia gospodarczego w Centrum Szkoleniowym w Sulejówku.

⁹⁸ M.in. na: zakup sześciu komputerów dla szkół za granicą; zakup urządzenia wielofunkcyjnego; zakup trzech urządzeń wielofunkcyjnych do szkół za granicą.

⁹⁹ Decyzja Ministra Edukacji i Nauki nr DBF-WKP 2.3121.1.88.2022.

¹⁰⁰ Decyzja Ministra Edukacji i Nauki nr DBF-WKP 2.3121.1.101.2022.

¹⁰¹ W tym: 32,6 tys. zł na współfinansowanie projektów ze środków budżetu UE.

¹⁰² Voice over IP (VoIP) – technologia, która umożliwia wykonywanie połączeń telefonicznych przez Internet.

¹⁰³ Zakup urządzenia wielofunkcyjnego, kolor, A3. Wydatek poniesiony w ramach pomocy technicznej PO WER „POWR.06.01.00-00-0201/20 Pomoc Techniczna dla Instytucji Pośredniczącej MEiN na lata 2021–2022”.

¹⁰⁴ Zobowiązania w wysokości 10 424,1 tys. zł dotyczyły wydatków bieżących, natomiast 6 tys. zł – świadczeń na rzecz osób fizycznych (stypendia dla uczniów).

¹⁰⁵ Tj. o 322 tys. zł (10,7%) wyższe niż na koniec 2021 r.

¹⁰⁶ W wykazie środków niewygasających z upływem 2021 r. ujęto kwotę 50 000 tys. zł na przedsięwzięcie Poznaj Polskę (nr zadania: 769, 770, 771, 772, 774). Środki pozyskano w 2021 r. z trzech rezerw celowych: poz. 26 – 32 050 tys. zł, poz. 25 – 17 400 tys. zł, poz. 49 – 550 tys. zł. Wykorzystano środki w wysokości 45 655,6 tys. zł (wydatki sklasyfikowane w rozdziale 80195, § 2020 – 31 241,8 tys. zł, § 2120 – 8313,4 tys. zł, § 2810 – 1048,2 tys. zł, § 2820 – 2795,2 tys. zł, § 2830 – 2257 tys. zł.).

dotyczyły wynagrodzeń i składek od nich naliczanych oraz dodatkowego funduszu motywacyjnego (§§ 401, 402, 411, 412) i zostały wykorzystane w marcu 2022 r. na wypłatę wynagrodzeń – 859,6 tys. zł. Kwotę 3,4 tys. zł zwrócono do Ministerstwa Finansów w dniu 31 marca 2022 r. Niezrealizowane wydatki dotyczyły wyłączenia z obowiązku opłacania składek na Fundusz Pracy na podstawie przepisów o zwolnieniach z naliczenia tego funduszu.

Szczegółowemu badaniu poddano 100% wydatków finansowanych ze środków rezerwy ogólnej. Stwierdzono, że:

- środki rezerwy ogólnej budżetu państwa zostały wykorzystane w wysokości 59 370,7 tys. zł (tj. 98,9%) na realizację programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” (39 995,1 tys. zł), programu „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej” (19 125,7 tys. zł) oraz na działania informacyjno-promocyjne związane z promocją programów (250 tys. zł);
- w wyniku realizacji programów finansowanych środkami z rezerwy ogólnej zawarto i wypłacono dotacje celowe na podstawie 224 umów¹⁰⁷;
- dotacje celowe wypłacone w 2022 r. w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” na podstawie art. 75a ustawy o finansowaniu zadań oświatowych, w wysokości 33 457,6 tys. zł – zgodnie z art. 35 ustawy o zmianie ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym oraz niektórych innych ustaw mogą zostać wykorzystane w 2023 r. i pozostają w dyspozycji podmiotów, którym zostały przyznane;
- środki zostały wydatkowane na rozwój zaplecza infrastrukturalnego mającego służyć realizacji działań statutowych w zakresie oświaty i wychowania (program „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”), realizację działań wspierających system oświaty i wychowania (program „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”) oraz produkcję¹⁰⁸ i emisję spotu reklamowego w TVP1¹⁰⁹.

Środki z rezerwy celowej poz. 29 w wysokości 100 000 tys. zł przeznaczono na sfinansowanie realizacji remontów i inwestycji zaplanowanych do realizacji przez jednostki niezaliczane do sektora finansów publicznych działające w obszarze oświaty i wychowania, w tym inwestycje związane z zakupem nieruchomości oraz budową lub dostosowaniem obiektów, niezbędnych do rozwoju przedszkoli, szkół lub placówek¹¹⁰. Ze środków rezerwy poz. 29 Minister przyznał dotacje celowe w ramach programu „Inwestycje w oświacie” na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji, o których mowa w art. 75a pkt 2 i 3 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych. W 2022 r. na podstawie 127 umów zawartych w ramach programu wypłacono dotacje ze środków rezerwy celowej poz. 29 w wysokości 98 259,5 tys. zł. Wykorzystane środki wg złożonych sprawozdań, wyniosły 33 767,6 tys. zł¹¹¹. Natomiast środki wypłacone w 2022 r., które pozostały w dyspozycji podmiotów, którym zostały przyznane, i mogą zostać wykorzystane w 2023 r. – na podstawie art. 35 ustawy o zmianie ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym oraz niektórych innych ustaw – wyniosły 35 455,2 tys. zł¹¹².

Badaniu poddano środki przeznaczone na zadania finansowane z rezerwy celowej poz. 29 w łącznej kwocie 17 000 tys. zł¹¹³. Środki zostały przekazane w formie dotacji celowych dwóm podmiotom, w ramach programu „Inwestycje w oświacie”, na dostosowanie obiektu na potrzeby szkoły muzycznej,

¹⁰⁷ W ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” podpisano i wypłacono 46 umów (rozdział 80195 § 6230), w ramach programu „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne - wsparcie integracji międzypokoleniowej” ze środków rezerwy ogólnej wypłacono 178 podpisanych umów (rozdział 80195 § 2810 – 69 umów, § 2820 – 106 umów, § 2830 – trzy umowy).

¹⁰⁸ Spot promocyjno-informacyjny pt. „Szkoła przyszłości już dziś!” wykonany w formacie umożliwiającym emisję w Internecie i stacjach telewizyjnych – Umowa nr MEiN/2022/BM/3131 z dnia 2 grudnia 2022 r.

¹⁰⁹ Spot informacyjny o kluczowych programach i przedsięwzięciach Ministerstwa w zakresie oświaty i wychowania zrealizowanych w latach 2020-2022 wyemitowany w dniach 25 i 26 grudnia 2022 r. – Umowa nr MEiN/2022/BM/3282 z dnia 20 grudnia 2022 r.

¹¹⁰ Opinia nr 217 Komisji Finansów Publicznych do Ministra Finansów w sprawie zmiany przeznaczenia rezerwy celowej uchwalona na posiedzeniu w dniu 6 października 2022 r.

¹¹¹ Według stanu na dzień 24 marca 2023 r. Zwroty niewykorzystanych środków wyniosły 3101,6 tys. zł.

¹¹² Według stanu na dzień 24 marca 2023 r. Dane wynikają z zatwierdzonych przez DBF sprawozdań. Na dzień 24 marca 2023 r. DBF nie posiadał sprawozdań od 31 podmiotów na łączną kwotę przyznaną dotacji 25 935 tys. zł.

¹¹³ Tj. 5% z 339 031,2 tys. zł – łączna kwota zwiększająca plan wydatków środkami z rezerw celowych.

budowę hali sportowej przy liceum ogólnokształcącym oraz rozbudowę budynku szkoły podstawowej i gimnazjum. Termin wykorzystania dotacji celowych upływa z dniem 31 grudnia 2023 r.¹¹⁴ Zgodnie ze złożonymi sprawozdaniami za 2022 r. wykorzystano środki, zgodnie z przeznaczeniem, w wysokości 2918,6 tys. zł (17,2%).

Szczegółowym badaniem objęto wykorzystanie w 2022 r. środków na dotacje (celowe – bieżące i majątkowe) w łącznej kwocie 61 701 tys. zł¹¹⁵. Badaniu poddano dotacje pochodzące z rezerwy ogólnej oraz rezerw celowych budżetu państwa (poz. 26 i 29) przekazane na cztery realizowane zadania tj.:

- ośmiu podmiotom¹¹⁶ (w łącznej wysokości: 19 801 tys. zł) w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”¹¹⁷,
- pięciu podmiotom¹¹⁸ (w łącznej wysokości 40 100 tys. zł) w ramach programu „Inwestycje w oświacie”¹¹⁹,
- trzem podmiotom¹²⁰ (w łącznej wysokości 1200 tys. zł) w ramach programu „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne - wsparcie integracji międzypokoleniowej”¹²¹,
- trzem podmiotom¹²² (w łącznej wysokości 600 tys. zł) w ramach „Programu Wsparcia Edukacji”¹²³.

¹¹⁴ Zgodnie z art. 35 ustawy o zmianie ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym oraz niektórych innych ustaw, środki finansowe przyznane w roku 2022 w formie dotacji celowej na podstawie art. 75a ustawy o finansowaniu zadań oświatowych pozostają w dyspozycji podmiotów, którym zostały przyznane, i mogą zostać wykorzystane w roku 2023 na finansowanie realizacji zadań, na które zostały przyznane.

¹¹⁵ Z kwoty tej wydatkowano 1184,3 tys. zł, zwrócono na rachunek Ministerstwa 3136,1 tys. zł, środki w łącznej wysokości 56 801 tys. zł na podstawie art. 35 ustawy o zmianie ustawy o rozpatrywaniu reklamacji przez podmioty rynku finansowego i o Rzeczniku Finansowym oraz niektórych innych ustaw mogą zostać wykorzystane w 2023 r. Wielkość próby do szczegółowego badania stanowiła 16,6% wydatków poniesionych do dnia 31 grudnia 2022 r. na dotacje (grupy paragrafowe 2 i 6).

¹¹⁶ Fundacja Polska Wielki Projekt, Fundacja Wolność i Demokracja, Fundacja na Rzecz Wspólnych Spraw Megafon, Fundacja Dumni z Elbląga, Fundacja DABAR Dialog Kultur i Religii Pogranicza Polski - Ukrainy i Słowacji, Fundacja "Solidarni" im. ks. Jerzego Popiełuszki, Stowarzyszenie Na Rzecz Rozwoju Terapeutyczno-Edukacyjnego Dzieci i Młodzieży, Pallotyńska Fundacja Pomocy Pallotti.

¹¹⁷ W programie udzielono dotacji celowych na łączną kwotę 40 000 tys. zł. Podział środków z dotacji wg województw przedstawiał się następująco: mazowieckie – 20 017 tys. zł (50%), lubelskie – 8343 tys. zł (20,9%), podkarpackie – 2810 tys. zł (7%), warmińsko-mazurskie – 2186 tys. zł (5,5%), małopolskie – 1995 tys. zł (5%), śląskie – 1599 tys. zł (4%), łódzkie – 1100 tys. zł (2,8%), kujawsko-pomorskie – 735 tys. zł (1,8%), podlaskie – 615 tys. zł (1,5%), dolnośląskie – 500 tys. zł (1,3%), lubuskie – 100 tys. zł (0,3%).

¹¹⁸ Towarzystwo Salezjańskie Inspektorium Św. Stanisława Kostki w Warszawie, Diecezja Siedlecka Kuria Diecezjalna w Siedlcach, Diecezja Gliwicka, Stowarzyszenie Świętej Rodziny z siedzibą w Olsztynie, Zgromadzenie Sług Jezusa w Warszawie.

¹¹⁹ W programie udzielono dotacji celowych na łączną kwotę 101 264,2 tys. zł. Podział środków z dotacji wg województw przedstawiał się następująco: mazowieckie – 30 495 tys. zł (30,1%), lubelskie – 11 699,2 tys. zł (11,6%), śląskie – 10 985 tys. zł (10,8%), łódzkie – 8155,6 tys. zł (8,1%), małopolskie – 7004 tys. zł (6,9%), warmińsko-mazurskie – 6225 tys. zł (6,1%), podlaskie – 4820 tys. zł (4,8%), podkarpackie – 4800 tys. zł (4,7%), pomorskie – 4200 tys. zł (4,1%), wielkopolskie – 3 895,4 tys. zł (3,8%), świętokrzyskie – 3 000 tys. zł (3%), dolnośląskie – 2635 tys. zł (2,6%), kujawsko-pomorskie – 1185 tys. zł (1,2%), zachodniopomorskie – 1015 tys. zł (1%), lubuskie – 1000 tys. zł (1%), opolskie – 150 tys. zł (0,1%). Ponadto podział środków ze względu na rodzaj podmiotu przedstawiał się następująco: związki wyznaniowe – 67 445,6 tys. zł (66,6%), stowarzyszenia – 24 855 tys. zł (24,5%), osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą – 6298,6 tys. zł (6,2%), fundacje – 1320 tys. zł (1,3%), spółki z o.o. – 1215 tys. zł (1,2%), spółki komandytowe – 130 tys. zł (0,1%).

¹²⁰ Tomaszowski Szwadron im. 1 Pułku Kawalerii Korpusu Ochrony Pogranicza, Towarzystwo Gimnastyczne SOKÓŁ w Lublinie, Fundacja Świat Głuchych.

¹²¹ W programie udzielono dotacji celowych na łączną kwotę 19 700 tys. zł. Podział środków z dotacji wg województw przedstawiał się następująco: lubelskie – 4897 tys. zł (24,9%), mazowieckie – 3235 tys. zł (16,4%), dolnośląskie – 1680 tys. zł (8,5%), małopolskie – 1503 tys. zł (7,6%), śląskie – 1146 tys. zł (5,8%), pomorskie – 1142 tys. zł (5,8%), kujawsko-pomorskie – 1064 tys. zł (5,4%), podlaskie – 1050 tys. zł (5,3%), łódzkie – 718 tys. zł (3,6%), wielkopolskie – 610 tys. zł (3,1%), warmińsko-mazurskie – 590 tys. zł (3%), zachodniopomorskie – 535 tys. zł (2,7%), lubuskie – 530 tys. zł (2,7%), podkarpackie – 490 tys. zł (2,5%), świętokrzyskie – 410 tys. zł (2,1%), opolskie – 100 tys. zł (0,5%).

¹²² Polski Instytut Rozwoju Społecznego i Gospodarczego, Instytut Dziedzictwa Myśli Narodowej im. R. Dmowskiego i I.J. Paderewskiego, Fundacja Narodowy Badminton.

¹²³ W programie udzielono dotacji celowych na łączną kwotę 11 000 tys. zł. Podział środków z dotacji wg województw przedstawiał się następująco: mazowieckie – 3300 tys. zł (30%), lubelskie – 1865 tys. zł (17%), śląskie – 1460 tys. zł (13,3%), dolnośląskie – 1195 tys. zł (10,9%), pomorskie – 420 tys. zł (3,8%), małopolskie – 405 tys. zł (3,7%), kujawsko-pomorskie – 380 tys. zł (3,5%), podlaskie – 380 tys. zł (3,5%), warmińsko-mazurskie – 350 tys. zł (3,2%),

Badając ww. przyznane dotacje stwierdzono, że przy akceptacji sprawozdań z realizacji programów: „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”, „Inwestycje w oświacie”, „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”, „Program Wsparcia Edukacji” nie wymagano od beneficjentów dołączania do sprawozdania z realizacji zadania publicznych oryginałów lub potwierdzonych za zgodność z oryginałem kopii dokumentów potwierdzających dokonanie wydatków, tj. faktur (rachunków) oraz materiałów dokumentujących działania faktyczne podjęte podczas realizacji zadania.

W związku z powyższym, zdaniem NIK, zasadnym wydaje się wzmocnienie nadzoru nad realizacją dotowanych projektów poprzez wprowadzenie wymogu dołączenia do sprawozdania z wykonania zadania odpowiednich dowodów księgowych wraz z dokumentacją potwierdzającą rzetelną realizację zadania. Dotyczy to w szczególności programów, których środki są przeznaczone na realizację remontów i inwestycji, tj. „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” oraz „Inwestycje w oświacie”.

NIK zauważa, że przy realizacji zadań dotyczących przyznania, wypłacania i rozliczenia dotacji w ramach dwóch programów Ministra¹²⁴ wystąpiły przesłanki do wyłączenia z postępowania o udzielenie dotacji Dyrektora Departamentu Programów Naukowych i Inwestycji¹²⁵. Dyrektor DPI, potwierdzając wystąpienie powyższych przesłanek wyjaśnił, że nie dokonywał oceny merytorycznej wniosków złożonych w programie, nie podejmował decyzji, a także nie wpływał na decyzje o przyznaniu lub nieprzyznaniu dotacji. Dodatkowo Minister wyjaśnił: „(...) W sprawie zatem nie występował żaden konflikt między interesem publicznym, a prywatnym. Biorąc pod uwagę fakt, że Dyrektor DPI nie dokonywał oceny merytorycznej wniosków złożonych w programie, nie podejmował decyzji o przyznaniu bądź nieprzyznaniu dotacji oraz nie wpływał na decyzje, którym podmiotom dotacje zostały albo nie zostały przyznane, nie zachodziła okoliczność skutkująca koniecznością wyłączenia go z czynności związanych z jego zakresem obowiązków.”.

Zdaniem NIK powyższa sytuacja, pomimo deklarowanego przez Dyrektora DPI powstrzymania się od podejmowania czynności związanych z udzieleniem dotacji, mogła rodzić podejrzenia o konflikt między interesem publicznym i prywatnym. Prezesem Stowarzyszenia Na rzecz Rozwoju Lokalnego Mokrelipie, któremu przyznano dotacje w wysokości 840 tys. zł, był bowiem krewny pierwszego stopnia Dyrektora DPI¹²⁶.

Publikacja w BIP ostatecznego rozstrzygnięcia programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” z dnia 29 grudnia 2022 r. nastąpiła dopiero w trakcie kontroli, tj. w dniu 6 lutego 2023 r. Zgodnie z § 10 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie przyznawania, przekazywania i rozliczania dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji remontów i inwestycji¹²⁷, a także postanowieniami pkt 15 część V komunikatu w sprawie ustanowienia przedmiotowego programu, publikacja informacji powinna nastąpić niezwłocznie. Odnosząc się do przedmiotowej kwestii Sekretarz Stanu¹²⁸ oświadczył: „(...) wnioskodawcy ze względu na pilność spraw zostali poinformowani telefonicznie o przyznaniu dotacji. Za uchybienie formalne rzeczywiście można uznać nieopublikowanie dodatkowego rozstrzygnięcia w BIP. W przyszłości poza informacją telefoniczną, w zgodzie z przepisami rozporządzenia dochowane zostaną wszelkie terminy wynikające z tych przepisów”.

podkarpackie – 345 tys. zł (3,1%), wielkopolskie – 345 tys. zł (3,1%), lubuskie – 200 tys. zł (1,8%), opolskie – 200 tys. zł (1,8%), świętokrzyskie – 100 tys. zł (0,9%), łódzkie – 55 tys. zł (0,5%).

¹²⁴ „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” oraz „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”.

¹²⁵ Dotyczyło to pokrewieństwa pierwszego stopnia Dyrektora DPI z przedstawicielem beneficjenta Stowarzyszenia Na rzecz Rozwoju Lokalnego Mokrelipie, z którym zawarto umowy: nr MEiN/2022/DPI/2895 z dnia 16 listopada 2022 r. na kwotę 130 tys. zł oraz nr MEiN/2022/DPI/3419 z dnia 19 grudnia 2022 r. na kwotę 710 tys. zł.

¹²⁶ Kolegium NIK na posiedzeniu w dniu 31 maja 2023 r. rozpatrując zastrzeżenia zgłoszone przez Ministra Edukacji i Nauki podjęło uchwałę, w której zwróciło uwagę, że zgodnie z art. 78 ustawy dnia 21 listopada 2008 r. o służbie cywilnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1691), Dyrektor DPI, jako członek korpusu służby cywilnej, przy wykonywaniu obowiązków służbowych nie może kierować się interesem jednostkowym lub grupowym. Zasadę tę rozwijają postanowienia zarządzenia Nr 70 Prezesa Rady Ministrów z dnia 6 października 2011 r. w sprawie wytycznych w zakresie przestrzegania zasad służby cywilnej oraz w sprawie zasad etyki korpusu służby cywilnej (M.P. Nr 93, poz. 953). Zgodnie z § 18 tego zarządzenia, zasada bezstronności członka korpusu służby cywilnej wyraża się w szczególności w niedopuszczaniu do podejrzeń o konflikt między interesem publicznym i prywatnym. Definicja zasady bezstronności, zawarta w § 18 zarządzenia, jest daleko idąca. Zakłada ona nie tylko wykluczenie rzeczywistego konfliktu interesów, ale także konfliktu postrzegalnego, tzn. niedopuszczenie do podejrzeń o konflikt pomiędzy interesem publicznym a interesem prywatnym.

¹²⁷ Dz. U. poz. 1540, ze zm.

¹²⁸ Działając z upoważnienia Ministra.

W 2022 r., w części 30 – Oświata i wychowanie, na podstawie wylosowanych z systemu księgowego zapisów konta 130 – Rachunek bieżący jednostki dysponenta III stopnia (dział 750), z zastosowaniem metody MUS, zbadano 43 wydatki na kwotę 3781,9 tys. zł, w tym wydatki majątkowe – 461,3 tys. zł i wydatki bieżące – 3320,6 tys. zł. W ramach doboru celowego zbadano wydatki na kwotę 162,5 tys. zł oraz trzy wydatki z budżetu środków europejskich na kwotę 83,4 tys. zł. Łączna próba do badania wyniosła 4027,9 tys. zł, tj. 8% zrealizowanych przez urząd obsługujący Ministra wydatków pozapłacowych. Objęte badaniem wydatki zostały sprawdzone pod względem legalności, gospodarności, celowości i rzetelności. Stwierdzono, że dowody księgowe sporządzono prawidłowo pod względem formalno-rachunkowym i merytorycznym, a operacje gospodarcze udokumentowane tymi dowodami właściwie ujęto w księgach rachunkowych. Wydatki dokonywane były zgodnie z planem finansowym, na zakupy i usługi służące realizacji celów jednostki oraz zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

W 2022 r., w części 30 – Oświata i wychowanie, przeprowadzono ogółem 17 postępowań o udzielenie zamówienia publicznego¹²⁹. Nie wszystkie postępowania zakończone zostały zawarciem umowy (trzy postępowania unieważniono, a cztery na dzień 31 grudnia 2022 r. były w toku). Z udzielonych 10 zamówień publicznych, jedno było w trybie art. 132 (przetarg nieograniczony), cztery w trybie art. 275 pkt 1 Pzp (tryb podstawowy bez negocjacji) oraz jedno zamówienie w trybie art. 304 Pzp (zamówienie z wolnej ręki). Łączna wartość udzielonych zamówień publicznych wyniosła 4 926,8 tys. zł. Z tytułu umów zawartych w wyniku przeprowadzonych postępowań o udzielenie zamówienia publicznego w części 30 poniesiono wydatki w kwocie łącznej 3 401,2 tys. zł.

Ponadto Ministerstwo w 2022 r. dokonało 266 zakupów towarów i usług nieobjętych obowiązkiem stosowania przepisów Pzp z uwagi na wartość zamówienia lub inne ustawowe przesłanki wyłączenia. Łącznie szacunkowa wartość dokonanych zakupów wyniosła 6963,2 tys. zł, a wartość brutto zawartych umów 3177,9 tys. zł.

Badaniem szczegółowym objęto trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego o łącznej wartości 702,2 tys. zł, w tym dwa zamówienia do których nie zastosowano przepisów ustawy Pzp (zwolnienie na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 1 Pzp – wartość poniżej 130 tys. zł) oraz jedno zamówienie w trybie podstawowym bez możliwości negocjacji (art. 275 pkt 1 Pzp)¹³⁰.

W badanych postępowaniach nie stwierdzono nieprawidłowości. Zwrócono natomiast uwagę iż w przypadku postępowania pn. „Produkcja spotów audiowizualnych na rzecz promocji programów i przedsięwzięć w obszarze oświaty i wychowania” wyznaczono wykonawcom krótki czas na przygotowanie oferty¹³¹. W wyznaczonym terminie wpłynęła jedna oferta. Ze względu na fakt, iż przedmiotem postępowania nie był gotowy produkt, pozostali zaproszeni wykonawcy mogli zrezygnować z udziału w postępowaniu ze względu na zbyt krótki termin na przygotowanie oferty.

W 2022 r. Ministerstwo nie dokonywało zakupów/zamówień z wyłączeniem przepisów Pzp na podstawie art. 6 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych.

Plan postępowań o udzielenie zamówień publicznych na 2022 r. opublikowany został na stronie internetowej Ministerstwa w dniu 2 marca 2022 r., a następnie był sukcesywnie aktualizowany¹³². Roczne sprawozdanie o udzielonych w 2022 r. zamówieniach publicznych przekazane zostało do Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych zgodnie z terminem wynikającym z art. 82 ust. 2 Pzp.

W urzędzie obsługującym Ministra w budynku przy Al. Szucha 25 umieszczony został jeden PPE¹³³ obsługiwany w grupie taryfowej C21¹³⁴. Dostawa energii elektrycznej realizowana była na podstawie umowy z Tauron Sprzedaż Sp. z o.o. z dnia 17 września 2019 r. Cena netto zakupu 1 kWh energii czynnej wynosiła 0,3344 zł. Umowa na świadczenie usług dystrybucji energii elektrycznej została zawarta ze Stoen Operator sp. z o.o.

¹²⁹ Zarejestrowano 19 postępowań, ale dwa wnioski anulowano.

¹³⁰ Były to: zamówienie pn. Remont pomieszczeń nr 235 - 239 na II piętrze w budynku MEiN przy Al. Szucha 25 o wartości 450,4 tys. zł, zamówienie pn. „Wydanie, wydrukowanie i dostarczenie książek pomocniczych przeznaczonych dla uczniów ukraińskiej mniejszości narodowej” o wartości 129,9 tys. zł, zamówienie pn. „Produkcja spotów audiowizualnych na rzecz promocji programów i przedsięwzięć w obszarze oświaty i wychowania” o wartości 121,9 tys. zł.

¹³¹ Trzy dni.

¹³² <https://www.gov.pl/web/edukacja-i-nauka/plan-postepowan-na-rok-2022> [dostęp z dnia 16 stycznia 2022 r.].

¹³³ PL00000100580000000000000000000000605.

¹³⁴ Strefa całodobowa.

Z budynku przy Al. Szucha 25 poza Ministerstwem korzystają jeszcze trzy niezależne podmioty, tj. Muzeum Niepodległości, Akademia Kopernikańska¹³⁵ oraz firma prowadząca działalność gastronomiczną. Wyżej wymienione podmioty rozliczają zużycie prądu na podstawie wskazań podliczników.

W latach 2021–2022 w części 30 poniesiono wydatki na energię elektryczną odpowiednio w wysokości: 349,1 tys. zł oraz 349,6 tys. zł, w tym na usługi dystrybucji energii elektrycznej odpowiednio: 125,8 tys. zł oraz 147,7 tys. zł.

Zadaniami związanymi z optymalizacją zużycia energii elektrycznej zajmuje się Wydział Administracyjno-Techniczny Edukacji w Biurze Dyrektora Generalnego, który zgodnie z regulaminem wewnętrznym prowadzi sprawy dotyczące bieżącej eksploatacji budynku przy Al. Szucha 25.

W związku z wejściem w życie ustawy o ochronie odbiorców energii elektrycznej, w celu realizacji obowiązkowego celu zużycia energii, o którym mowa w art. 37 ust. 1 ww. ustawy, w jednostce podjęto nw. działania:

- wycofano z eksploatacji grzejniki elektryczne,
- ograniczono używanie klimatyzacji, czajników elektrycznych itp.,
- wymieniono żarówki zwykłe na energooszczędne,
- wyłączono oświetlenie iluminacji budynku oraz ograniczono oświetlenie dziedzińców wewnętrznych.

Ponadto w budynku wprowadzone zostały ograniczenia w zakresie korzystania z oświetlenia wewnętrznego (do niezbędnego minimum oświetla się powierzchnie użytkowe wewnątrz, tj. korytarze, sale konferencyjne, pomieszczenia socjalne, łazienki)¹³⁶.

Podjęte w okresie od 1 do 31 grudnia 2022 r. ww. działania skutkowały zmniejszeniem zużycia energii elektrycznej do poziomu określonego w art. 37 ust. 2 ustawy o ochronie odbiorców energii elektrycznej. Cel, oznaczony symbolem CelZZEE22 dla badanej jednostki¹³⁷ wyniósł: 45 421 kWh. W grudniu 2022 r. jednostka zużyła 43 391 kWh¹³⁸, a zatem cel został osiągnięty.

Do Prezesa URE nie przekazano raportu z realizacji obowiązkowego celu zmniejszenia całkowitego zużycia energii elektrycznej w terminie wskazanym w art. 37 ust. 5 ustawy o ochronie odbiorców energii elektrycznej. Przedmiotowa nieprawidłowość została opisana w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości w opisie części 28.

W badanym PPE nie wystąpiły przekroczenia mocy pobranej w stosunku do mocy umownej. Stwierdzono natomiast wysoką wartość zamówienia mocy, przy niskim poziomie jej wykorzystania w niektórych okresach rozliczeniowych (w zależności od miesiąca wykorzystywano od 48% do 80% mocy zamówionej, tj. wartości 220 kW)¹³⁹.

Dyrektor Biura Dyrektora Generalnego wyjaśniła¹⁴⁰, że moc zamówiona przyjęta w wysokości 220 kW, była kontynuowana w trakcie kolejno zawieranych umów, w tym również w ostatniej umowie zawartej w dniu 30 grudnia 2010 r. Zamówiona moc umowna w pełni pokrywała bieżące potrzeby obiektu, w niektórych miesiącach osiągając górną granicę 220 kW.

Zgodnie z art. 175 ust. 1 pkt 1-4 ufp dysponenti części budżetowych sprawują nadzór oraz kontrolę: nad całością gospodarki finansowej podległych im jednostek organizacyjnych, w tym nad dokonywaniem przez te jednostki wstępnej oceny celowości poniesionych wydatków oraz realizacją właściwych procedur; wykorzystania dotacji udzielonych z budżetu państwa; realizacji zadań finansowanych z budżetu państwa; efektywności i skuteczności realizacji planów w układzie zadaniowym na podstawie mierników stopnia realizacji celów.

W obszarze wydatków przeprowadzono okresowe analizy, o których mowa w art. 175 ust. 2 pkt 2–5 ufp, w wyniku których sporządzono „Informację z wykonania planu dochodów i wydatków oraz zadań części 30 – Oświata i wychowanie” za I półrocze, III kwartały i za cały rok 2022.

¹³⁵ Na podstawie umowy użyczenia.

¹³⁶ Wyjaśnienia Biura Dyrektora Generalnego z 6 lutego 2023 r.

¹³⁷ Wyznaczony na podstawie zużycia MEiN, po odliczeniu zewnętrznych podmiotów.

¹³⁸ Zgodnie ze wskazaniem licznika nr 4185605 zużycie energii elektrycznej w okresie 1-31 grudnia 2022 r. wyniosło 49 666 kWh, a zużycie zewnętrznych podmiotów na podstawie podliczników 6275 kWh.

¹³⁹ Wykorzystanie mocy umownej w poszczególnych miesiącach stanowiło odpowiednio: 72%, 48%, 55%, 57%, 59%, 77%, 75%, 79%, 80%, 57%, 60% oraz 61%.

¹⁴⁰ Pismo z dnia 6 lutego 2022 r.

W 2022 r. w części 30 Departament Kontroli i Audytu MEiN przeprowadził 16 kontroli¹⁴¹, w tym dwie w jednostkach podległych bądź nadzorowanych¹⁴². W 2022 r. nie przeprowadzono kontroli u beneficjentów dotacji budżetowych udzielonych w 2022 r.

W toku kontroli stwierdzono następujące nieprawidłowości:

- Minister nieprecyzyjnie określił warunki udziału, tryb przeprowadzania naboru oraz szczegółowe kryteria oceny wniosków w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”, jak również w ramach programów: „Program Wsparcia Edukacji” oraz „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”, tj.:
 - „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” ustanowiony komunikatem z dnia 22 sierpnia 2022 r.¹⁴³ na podstawie art. 90x ust. 1 i 2 uoso (wartość przyznanego dofinansowania: 40 000 tys. zł, wysokość wypłaconych środków według umów: 40 000 tys. zł);
 - „Program Wsparcia Edukacji” ustanowiony komunikatem z dnia 11 lipca 2022 r.¹⁴⁴ na podstawie art. 90w ust. 1 uoso (wartość przyznanego dofinansowania: 11 000 tys. zł, wysokość wypłaconych środków według umów: 10 989,7 tys. zł);
 - „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej” ustanowiony komunikatem z dnia 26 sierpnia 2022 r.¹⁴⁵ na podstawie art. 90w ust. 1 uoso (wartość przyznanego dofinansowania: 19 700 tys. zł, wysokość wypłaconych środków według umów: 19 478,2 tys. zł).

Minister, określając wymagania odnośnie programów, w komunikatach ustanawiających programy: „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”, „Program Wsparcia Edukacji”, „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”, w sposób ogólny określił kryteria oceny wniosków (bez wskazania wag poszczególnych kryteriów), nie wskazał sposobu dokonywania ich oceny merytorycznej ani sposobu ustalenia kwoty przyznanej dotacji. NIK zauważa również, że w komunikatach dotyczących tych programów nie doprecyzowano wpływu opinii merytorycznej lub ekspertyzy przygotowanej przez Zespół doradczy lub ekspertów na proces podejmowania przez Ministra decyzji o udzieleniu dofinansowania.

W odniesieniu do wskazanych wyżej ustaleń, Sekretarz Stanu¹⁴⁶ oświadczył, że „Sposób procedowania programów ustanawianych przez Ministra Edukacji i Nauki w obszarze oświaty i wychowania wzorowany był na analogicznych działaniach realizowanych od wielu lat w obszarze szkolnictwa wyższego i nauki. Żadne przepisy prawa nie narzucają obowiązku stosowania wag kryteriów w ocenie merytorycznej prowadzonej na potrzeby konkursów, czy programów, w ramach których przyznawane są dotacje celowe przez Ministrów różnych resortów”.

NIK nie podziela ww. stanowiska dotyczącego zasadności stosowania takich samych procedur podczas przyznawania dotacji celowych w obszarze związanym z nauką i szkolnictwem wyższym oraz z oświatą i wychowaniem, ze względu na występujące różnice dotyczące zarówno charakteru dotowanych zadań, jak i rodzaju beneficjentów. Dla potencjalnych beneficjentów programów ustanawianych w obszarze oświaty i wychowania istotne jest, aby warunki udziału w programie były określone na poziomie komunikatu.

Dodatkowo Minister, ustanawiając program „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”, nie zapewnił realizacji zasad wynikających z art. 44 ust. 3 ufp, tj. uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod

¹⁴¹ Tj. podpisano wystąpienia pokontrolne, w tym 10 kontroli z Planu kontroli na 2021 r. i sześć kontroli z Planu kontroli na 2022 r.

¹⁴² Kontrole w IBE oraz ORE, temat kontroli: „Działanie i bezpieczeństwo wybranych systemów teleinformatycznych wykorzystywanych do realizacji zadań publicznych”.

¹⁴³ Dalej: komunikat z dnia 22 sierpnia 2022 r.

¹⁴⁴ Dalej: komunikat z dnia 11 lipca 2022 r.

¹⁴⁵ Dalej: komunikat z dnia 26 sierpnia 2022 r.

¹⁴⁶ Działając z upoważnienia Ministra.

i środków służących osiągnięciu założonych celów, co potwierdzają również nieprawidłowości stwierdzone w wydatkowaniu środków publicznych¹⁴⁷.

Nabór wniosków do programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” był prowadzony od 22 sierpnia do 23 września 2022 r., natomiast zakończenie realizacji inwestycji zgodnie z ww. komunikatem powinno nastąpić do dnia 31 grudnia 2022 r. Krótki okres na realizację inwestycji, w szczególności w przypadku robót budowlanych, utrudniał wybór wykonawców w procedurze konkurencyjnej. Ponadto wnioski o przyznanie dotacji celowej na finansowanie zakupu nieruchomości składane były już po dokonaniu wyboru nieruchomości przez wnioskodawców.

Ponadto w komunikacie nie wskazano: okresu trwania czasowego wstrzymania inwestycji, konsekwencji niedotrzymania ustalonego terminu zakończenia inwestycji oraz sposobu weryfikacji lub kontroli trwałości inwestycji.

W odniesieniu do wskazanych wyżej ustaleń, Sekretarz Stanu¹⁴⁸ oświadczył, że:

- „nie wskazano okresu trwania czasowego wstrzymania inwestycji, ponieważ w zgodzie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie przyznawania, przekazywania i rozliczania dotacji celowej na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji remontów i inwestycji, wstrzymanie realizacji inwestycji uzależnione jest od zgody Ministra Edukacji i Nauki”;
- „nie określono konsekwencji niedotrzymania ustalonego terminu zakończenia inwestycji, ponieważ kwestie te regulowane są na poziomie umownym”;
- „nie określono sposobu weryfikacji lub kontroli trwałości inwestycji, ponieważ jak już wspomniano w pkt 3, nie jest to materia na poziomie komunikatu a umowy dotacyjnej”.

NIK nie podziela stanowiska Ministra w ww. zakresie. Zdaniem NIK Minister w komunikatach powinien wskazać: maksymalny okres wstrzymania inwestycji, ostateczny termin zakończenia inwestycji oraz sposób weryfikacji lub kontroli trwałości inwestycji, ponieważ rozstrzygnięcie ww. kwestii na poziomie zawieranych umów może prowadzić do niejednoznaczności i ryzyka nierównego traktowania beneficjentów. Wskazanie jasnych zasad dotyczących terminów i kontroli inwestycji zapewniłoby bardziej przejrzyste i sprawiedliwe rozstrzygnięcie wniosków o przyznanie dofinansowania.

Dodatkowo należy zauważyć, że Centralne Biuro Antykorupcyjne w odpowiedzi na pismo Ministra Edukacji i Nauki z dnia 15 września 2022 r. w sprawie objęcia nadzorem dwóch programów inwestycyjnych wskazało na wątpliwości, m.in. dotyczące kryteriów oceny wniosków w programie „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”. Kryteria te zdaniem CBA nie zawierały szczegółowych wskazówek oceny, co w konsekwencji mogło prowadzić do formułowania ocen obarczonych nadmierną dozą uznaniowości.

- Minister niezgodnie z zasadami programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” przyznał dwie dotacje celowe w łącznej wysokości 1 500 tys. zł instytucjom kultury¹⁴⁹, które nie były uprawnione do udziału w programie.

Podmiotami uprawnionymi do udziału w programie, na podstawie komunikatu Ministra z dnia 22 sierpnia 2022 r., były podmioty wymienione w art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy Prawo oświatowe (organizacje pozarządowe, w tym organizacje harcerskie) oraz podmioty wymienione w art. 3 ust. 1 pkt 4 ustawy Prawo oświatowe (podmioty prowadzące statutową działalność w zakresie oświaty i wychowania). Natomiast instytucje kultury, które zostały wskazane w art. 3 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo oświatowe nie były podmiotami do których kierowany był program.

Dyrektor DPI oświadczył, że w styczniu 2023 r. podczas ponownej analizy treści wniosku Instytutu Dziedzictwa Myśli Narodowej im. Romana Dmowskiego i Ignacego Jana Paderewskiego stwierdzono, że jako instytucja kultury niesłusznie został on zaliczony do katalogu podmiotów uprawnionych do udziału w ww. programie. W związku z powyższym przygotowano projekt porozumienia

¹⁴⁷ Nieprawidłowości te przedstawiono na kolejnych stronach Informacji, a dotyczyły one w szczególności przyznania dotacji celowych na realizację inwestycji podmiotom, które nie spełniały kryterium określonego przez Ministra oraz podmiotom, których wnioski nie były rekomendowane przez Zespoły doradcze.

¹⁴⁸ Działając z upoważnienia Ministra.

¹⁴⁹ Tj. Muzeum Regionalnemu w Kutnie w ramach umowy nr MEiN/2022/DPI/3372 z dnia 19 grudnia 2022 r. na kwotę 500 tys. zł oraz Instytutowi Dziedzictwa Myśli Narodowej im. R. Dmowskiego i I.J. Paderewskiego w ramach umowy nr MEiN/2022/DPI/3444 z dnia 22 grudnia 2022 r. na kwotę 1000 tys. zł.

rozwiązującego umowę dotacyjną (w oparciu o § 11 ust. 1 tej umowy) i zwrot dotacji. Sprawa jest obecnie na etapie procedowania.

W odniesieniu do faktu udzielenia dotacji celowej Muzeum Regionalnemu w Kutnie, Dyrektor DPI poinformował, że DPI podejmie działania sprawdzające w celu wyjaśnienia sprawy i w przypadku niezakwalifikowania pod względem formalnym podjęte zostaną niezwłocznie tożsame działania jak w przypadku Instytutu.

- Minister w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” przyznał dotację w wysokości 4500 tys. zł¹⁵⁰ poza trybem naboru wniosków określonym w komunikacie z dnia 22 sierpnia 2022 r.

W dniu 28 listopada 2022 r., po publikacji rozstrzygnięcia programu w dniu 4 listopada 2022 r., Fundacja Wolność i Demokracja złożyła drugi wniosek o udzielenie dotacji celowej w ramach programu, tym razem na zakup innej nieruchomości niż wskazana we wniosku z dnia 23 września 2022 r. Zespół doradczy pozytywnie ocenił złożony wniosek i w dniu 29 grudnia 2022 r. podmiotowi przyznano dotację na zakup nowo wskazanej nieruchomości. Minister w komunikacie z dnia 22 sierpnia 2022 r. nie przewidywał możliwości zmiany przedmiotu dotacji po zakończonym naborze.

Sekretarz Stanu¹⁵¹ oświadczył, że „dotacja dla Fundacji Wolność i Demokracja została przyznana w ramach naboru realizowanego na potrzeby programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”. Zgodnie z treścią informacji opublikowanej na stronie BIP w dniu 4 listopada 2022 r. dotyczącej wyników programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” Fundacji Wolność i Demokracja została przyznana dotacja celowa w kwocie 4 900 000,00 zł. Finalne zmniejszenie kwoty dotacji wynikało z faktu, że pierwotnie wskazana we wniosku nieruchomość przestała być dostępna. W związku z tym Fundacja wystąpiła do Ministra z prośbą o zmianę inwestycji, tj. zmianę planowanej do zakupu nieruchomości oraz przeznaczenie pozostałych środków na zakup wyposażenia. Minister Edukacji i Nauki w pierwszej części pozytywnie rozpatrzył wniosek beneficjenta i wyraził zgodę na zmianę nieruchomości, w drugiej zaś nie wyraził zgody na przekwalifikowanie inwestycji, a co za tym idzie na zakup wyposażenia. W związku z tym oraz faktem, że nowa nieruchomość miała niższą wartość od pierwotnej, obniżeniu uległa przyznana kwota dotacji. Umowa dotacyjna została zawarta na kwotę 4 500 000,00 zł”.

NIK wskazuje, że tryb przeprowadzenia naboru i warunki udziału określone w komunikacie ustanawiającym program nie przewidywały powyższego rozwiązania.

- Minister, w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”, przyznał dotacje celowe na realizację inwestycji trzem podmiotom w łącznej wysokości 6000 tys. zł¹⁵², pomimo że w opinii ekspertów nie spełniały one kryterium określonego przez Ministra w części VI pkt 7 komunikatu z dnia 22 sierpnia 2022 r. w zakresie posiadanego przez wnioskodawcę doświadczenia w obszarze realizacji działań na rzecz wspierania systemu oświaty¹⁵³.

¹⁵⁰ Dotacja przyznana Fundacji Wolność i Demokracja na podstawie umowy nr MEiN/2022/DPI/3540 z dnia 29 grudnia 2022 r.

¹⁵¹ Działając z upoważnienia Ministra.

¹⁵² Dotacje przyznane na podstawie umów: nr MEiN/2022/DPI/3354 z dnia 13 grudnia 2022 r. na kwotę 500 tys. zł zawarta z Fundacją „Solidarni” im. Ks. Jerzego Popiełuszki, nr MEiN/2022/DPI/3473 z dnia 27 grudnia 2022 r. na kwotę 4 500 tys. zł zawarta z Fundacją Na Rzecz Wspólnych Spraw Megafon, nr MEiN/2022/DPI/3539 z dnia 29 grudnia 2022 r. na kwotę 1 000 tys. zł zawarta z Pallotyńską Fundacją Pomocy Pallotti.

¹⁵³ We wnioskach trzech podmiotów wskazano działania realizowane przed okresem ich utworzenia lub powoływano się na doświadczenia z innych obszarów ich działalności statutowej, tj.:

- Fundacja „Solidarni” im. Ks. Jerzego Popiełuszki, która założona w dniu 20 września 2022 r. powołała się na doświadczenia parafii w obszarze pracy edukacyjno-formacyjnej dla środowiska ludzi pracy. Opinia eksperta: „Słabo jest uzasadniona działalność na rzecz oświaty i edukacji dzieci i młodzieży” oraz „Nie wiadomo jak duża jest kadra Wnioskodawcy i jakie ma kwalifikacje”;
- Fundacja Na Rzecz Wspólnych Spraw Megafon do działań w zakresie oświaty i wychowania zaliczyła m.in. zorganizowanie stoiska z atrakcjami dla dzieci, pomoc osobom niepełnosprawnym, szkolenia „Nie daj się seniorze” i weryfikację stanu zasobów lokalowych w Białymstoku. Opinia eksperta: „Wnioskodawca w szeregu realizowanych projektów niewielki fragment swojej działalności poświęca na rzecz wspierania systemu oświaty i wychowania. Jego działania skierowane są bardziej na pomoc innym grupom społecznym niż tych objętych systemem oświaty”;

Dyrektor DPI oświadczył, że proces oceny merytorycznej wniosku składał się z przygotowania oceny przez eksperta, a następnie przygotowania przez Zespół doradczy rekomendacji ofert do dofinansowania. Oprócz wytycznych zamieszczonych w komunikacie przy ocenie wniosku uwzględniano wpływ projektu na rozwiązywanie problemów podnoszonych przez środowiska edukacyjne. Podkreślił, że Minister zapoznawał się z rekomendacjami Zespołu doradczego, nie były one jednak dla Ministra wiążące i ostateczna decyzja w sprawie każdego z rekomendowanych wniosków należała do Ministra.

Ponadto Sekretarz Stanu¹⁵⁴ oświadczył, iż „wyżej wskazane podmioty pomimo posiadania małego doświadczenia w realizacji zadań na rzecz systemu oświaty i wychowania wykazały duży potencjał w tym zakresie, wykazały, że posiadają niezbędne zasoby kadrowe i instytucjonalne, oraz przedstawiły ciekawy katalog działań planowanych do realizacji przy wykorzystaniu planowanych inwestycji, w związku z czym, przyznano im dotację na realizację zadań.”

Wątpliwości NIK budzi także doświadczenie w obszarze realizacji działań na rzecz wspierania systemu oświaty¹⁵⁵ wskazane przez dwóch innych beneficjentów programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”, którym przyznano dotacje w łącznej wysokości 7186 tys. zł¹⁵⁶.

NIK zauważa, że przywołane powyżej podmioty, beneficjenci programu, wskazywały na działania z innych obszarów niż wspieranie systemu oświaty lub działania realizowane przed ich utworzeniem, co nie było wystarczającym doświadczeniem w tym obszarze. Przyznając dotacje Minister naruszył zasadę równego traktowania wszystkich wnioskodawców i zaniechał obowiązkowej weryfikacji spełnienia wymogów formalnych.

NIK zgadza się ze stanowiskiem, że ostateczna decyzja o przyznaniu dotacji należy do Ministra. Należy jednak podkreślić, że przy przyznawaniu dotacji powinny być uwzględniane kryteria określone przez Ministra w komunikacie z dnia 22 sierpnia 2022 r., w tym kryterium wskazane w części VI pkt 7 ww. komunikatu, tj. doświadczenie wnioskodawcy w zakresie realizacji działań na rzecz wspierania systemu oświaty.

- Minister, w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”, przyznał dotacje celowe dwóm podmiotom w łącznej wysokości 615 tys. zł¹⁵⁷, pomimo że złożone przez nie wnioski nie zostały rzetelnie ocenione pod względem merytorycznym, ponieważ w sporządzonych przez ekspertów kartach oceny merytorycznej zabrakło odniesienia do kryteriów oceny określonych przez Ministra w części VI pkt 7 i 8 komunikatu z dnia 22 sierpnia 2022 r.

Wnioski złożone przez podmioty nie zostały rzetelnie ocenione pod względem merytorycznym, ponieważ w sporządzonych przez ekspertów kartach oceny merytorycznej zabrakło odniesienia do kryteriów oceny zawartych w części VI pkt 7 i 8 komunikatu z dnia 22 sierpnia 2022 r., tj. doświadczenia wnioskodawcy w zakresie realizacji działań na rzecz wspierania systemu oświaty i wychowania oraz planowanych przez wnioskodawcę do realizacji działań na rzecz wspierania systemu oświaty i wychowania.

– Pallotyńska Fundacja Pomocy Pallotti powołała się na swoje doświadczenie „katechetyczne, duszpasterskie i pastoralne” Opinia eksperta: „Wnioskodawca nie posiada doświadczenia w zakresie realizacji działań na rzecz wspierania systemu oświaty i wychowania, zgodnych z polityką oświatową państwa”.

¹⁵⁴ Działając z upoważnienia Ministra.

¹⁵⁵ Fundacja Polska Wielki Projekt jako działania oświatowe wskazała kongresy, podczas których odbywały się panele dyskusyjne z udziałem przedstawicieli świata polityki, nauki, gospodarki i kultury – wydarzenia niezwiązane z oświatą i adresowane do osób dorosłych. Natomiast Fundacja Dumni z Elbląga wskazała: „w latach 2020–2022 w ramach Uniwersytetu Ludowego wspólnie z liderem przeszkoliliśmy ponad 4000 uczestników”. Z dokumentacji wynika, że Fundacja ta powstała w dniu 13 kwietnia 2022 r., a zatem w złożonym wniosku wskazała nie tylko własne działania, ale również działania realizowane przed jej utworzeniem przez inny podmiot.

¹⁵⁶ Na podstawie umów: nr MEiN/2022/DPI/3474 z dnia 20 grudnia 2022 r. na kwotę 2186 tys. zł zawarta z Fundacją Dumni z Elbląga oraz nr MEiN/2022/DPI/3434 z dnia 29 grudnia 2022 r. na kwotę 5000 tys. zł zawarta z Fundacją Polska Wielki Projekt.

¹⁵⁷ Na podstawie umów: nr MEiN/2022/DPI/3354 z dnia 13 grudnia 2022 r. na kwotę 500 tys. zł zawarta z Fundacją „Solidarni” im. ks. Jerzego Popiełuszki oraz nr MEiN/2022/DPI/3423 z dnia 19 grudnia 2022 r. na kwotę 115 tys. zł zawarta z Stowarzyszeniem Na Rzecz Rozwoju Terapeutyczno-Edukacyjnego Dzieci i Młodzieży Wyszki.

Sekretarz Stanu¹⁵⁸ oświadczył, iż „Łącznie we wszystkich programach realizowanych w roku 2022 Departament Programów Naukowych i Inwestycji w ciągu trzech miesięcy przyjął ponad 2500 kart oceny merytorycznej. W związku z czym mogło dojść do sytuacji, w której omyłkowo zostały przyjęte karty posiadające pewne uchybienia. W takich przypadkach eksperci byli proszeni o dokonanie uzupełnień, aczkolwiek mogło dojść do tego, że przyjęto ostatecznie karty, które zawierały błędy. Dlatego ważnym elementem uzupełniającym ocenę merytoryczną, była weryfikacja opinii ekspertów. Pozwoliło to na uniknięcie sytuacji, w których błędy ekspertów mogły negatywnie wpłynąć na rozstrzygnięcie poszczególnych naborów.”

NIK wskazuje, że wszyscy wnioskodawcy powinni być oceniani według tych samych kryteriów, co powinno zostać wskazane w dokumentacji z zachowaniem zasady jawności i przejrzystości.

- Ministerstwo, w ramach programu „Inwestycje w oświacie”, dwukrotnie zawarło umowę na kwotę 3100 tys. zł z tym samym podmiotem na realizację tego samego zadania, co skutkowało wypłaceniem dotację w kwocie dwukrotnie wyższej niż została przyznana. Było to działaniem nierzetelnym.

W 2022 r. Dyrektor DPI zawarł z jednym podmiotem dwie umowy¹⁵⁹ na „Budowę budynku Szkoły Rzemiosł w Zespole Szkół Salezjańskich im. ks. Bosko w Łodzi”. Na wskazany wyżej cel podmiotowi przyznano dotację w wysokości 3100 tys. zł. Środki w łącznej wysokości 6200 tys. zł wypłacono beneficjentowi w dniach 27 oraz 28 grudnia 2022 r.

Dyrektor DPI oświadczył: „W ramach czterech rozstrzygnięć naboru wniosków składanych w trybie art. 75a pkt 2 i 3 ustawy Towarzystwo Salezjańskie Inspektorium Św. Stanisława Kostki w Warszawie otrzymało osiem dotacji na realizację ośmiu różnych zadań. Brak doświadczenia nowo utworzonego Wydziału (Wydział Inwestycji Oświatowych) oraz presja czasu spowodowana potrzebą wykorzystania otrzymanych z rezerwy celowej środków na realizację inwestycji i remontów w oświacie w roku 2022 doprowadziła do tego, że omyłkowo wypłacono ww. podmiotowi na podstawie dwóch umów dotyczących jednego wniosku podwójną kwotę dotacji. Powodem takiej sytuacji było omyłkowe przygotowanie i zarejestrowanie na różnych numerach w Centralnym Elektronicznym Rejestrze Umów MEiN dwóch umów. Jak już wspomniano, Towarzystwo otrzymało więcej niż jedną dotację, co przyczyniło się do zaistnienia pomyłki. Zapotrzebowanie dotyczące wypłat przekazywane było do Departamentu Budżetu i Finansów w formie tabelarycznej. W trakcie weryfikacji zapotrzebowania DBF zgłosił wątpliwość, że mogła zajść pomyłka, jednakże po weryfikacji przez Departament Programów Naukowych i Inwestycji umów w oparciu o rejestr umów, w którym jak wspomniano, błędnie zarejestrowano dwie umowy dotyczące jednego zadania, DPI wystąpił o wypłatę środków. Niedokładna weryfikacja spowodowana była ogromem obowiązków i zadań realizowanych w tamtym czasie przez pracowników WIO, którzy działali pod wielkim stresem spowodowanym presją czasu oraz rozpoczętą w mediach stygmatyzacją działań realizowanych przez Ministra Edukacji i Nauki w zakresie inwestycji i remontów w systemie oświaty. Splot wielu wydarzeń doprowadził ostatecznie do sytuacji, w której omyłkowo wypłacono dwukrotnie środki na realizację tego samego zadania. Należy tu zaznaczyć, że wypłaty zostały dokonane dzień po dniu, tj. 27 i 28 grudnia 2022 r. Podczas podsumowania w kolejnych dniach zestawienia wypłaconych dotacji, błąd ten został wychwycony. Natychmiastowo po tym DPI zwróciło się do Beneficjenta z informacją o zaistniałej pomyłce. Od samego początku Towarzystwo deklarowało chęć współpracy i zwrotu środków, który został dokonany w dniu 12 stycznia 2023 r. w pełnej kwocie 3 100 000,00 zł”.

Ponadto Dyrektor DPI oświadczył, że podjął działania, których celem jest usprawnienie procesu zawierania umów dotacyjnych w ramach przyszłych działań. Wskazał, że zostanie wprowadzony program informatyczny do obsługi naborów inwestycyjnych, co uniemożliwi generowanie dwóch umów do jednego wniosku.

Sekretarz Stanu¹⁶⁰ potwierdził, iż Minister podjął działania, których celem jest usprawnienie zawierania umów dotacyjnych w ramach przyszłych programów, poprzez wprowadzenie systemu informatycznego, co zapobiegnie podobnym omyłkom w przyszłości.

NIK podkreśla, że Minister zawarł dwie umowy z tym samym podmiotem na realizację tego samego zadania, co skutkowało wypłaceniem dotacji w kwocie dwukrotnie wyższej niż została przyznana.

¹⁵⁸ Działając z upoważnienia Ministra.

¹⁵⁹ Tj.: nr MEiN/2022/DPI/3479 z dnia 27 grudnia 2022 r. na kwotę 3 100 tys. zł i nr MEiN/2022/DPI/3502 z dnia 28 grudnia 2022 r. na kwotę 3100 tys. zł z Towarzystwem Salezjańskim – Inspektorią św. Stanisława Kostki w Warszawie.

¹⁶⁰ Działając z upoważnienia Ministra.

NIK zwraca uwagę, że w celu uniknięcia podobnych omyłek w przyszłości niezbędne jest także wzmocnienie mechanizmów kontroli zarządczej¹⁶¹ w MEiN.

- Ministerstwo, w ramach programu „Inwestycje w oświacie” zawarło trzy umowy na łączną kwotę 3500 tys. zł bez uprzedniego potwierdzenia zabezpieczenia środków finansowych na ich realizację, co było działaniem nierzetelnym.

W dniu 5 grudnia 2022 r. Dyrektor DPI zawarł trzy umowy:

- nr MEiN/2022/DPI/3243 na kwotę 200 tys. zł z Instytutem Córek Maryi Sióstr Szkół Pobożnych,
- nr MEiN/2022/DPI/3244 na kwotę 2800 tys. zł z Inspektorią Towarzystwa Salezjańskiego św. Jana Bosko,
- nr MEiN/2022/DPI/3254 na kwotę 500 tys. zł z Kolegium Zakonu Pijarów w Łowiczu.

Wstępna kontrola polegająca na potwierdzeniu zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym, a także kompletności i rzetelności dokumentów dotyczących operacji gospodarczych i finansowych dokonywana przez Głównego księgowego została przeprowadzona dopiero w dniu 6 grudnia 2022 r.

Zgodnie z § 13 ust. 5 pkt 1 Regulaminu Organizacyjnego Ministerstwa Dyrektor Departamentu jest umocowany do zaciągania zobowiązań, w tym do zawierania umów i dokonywania wszelkich czynności związanych z ich wykonaniem, w ramach realizacji zadań komórki organizacyjnej, po uprzednim potwierdzeniu zabezpieczenia środków finansowych na realizację danego zadania przez właściwego głównego księgowego¹⁶².

Dyrektor DPI oświadczył, iż „zgodnie z przyjętą wspólnie z DBF procedurą, wykaz sprawdzonych i przygotowanych do podpisu umów w formie tabelarycznej zostaje przekazany do DBF celem zaangażowania środków. Dopiero po uzyskaniu akceptacji Głównej księgowej umowy zostają podpisane”.

Ponadto Dyrektor DPI wyjaśnił, iż „dostępności środków w planie budżetowym zostały potwierdzone przez Naczelnika Wydziału Koordynacji i Planowania Budżetu w dniu 5 grudnia 2022 r. Środki zostały zabezpieczone, co wynika z akceptacji Pani Naczelnik. Procedura obiegu dokumentów jest wewnętrznym ustaleniem i nie jest uregulowana żadnymi aktami powszechnie obowiązującymi. Zabezpieczenie środków wskazywało na akceptację, co było równoznaczne z tym, że umowa będzie mogła być zawarta, a środki wypłacone. Podpisanie trzech umów przed akceptacją Głównej Księgowej, ale już po akceptacji Naczelnika Wydziału Koordynacji i Planowania Budżetu było wśród bardzo dużej ilości umów angażowanych i podpisywanych jednocześnie niedopatrzaniem, które zostało szybko poprawione.”

NIK podkreśla, że potwierdzanie dostępności środków jest zadaniem Głównego księgowego i nie podziela stanowiska Dyrektora DPI w kwestii braku powszechnie obowiązujących aktów prawa regulujących kwestie potwierdzania dostępności środków przed zaciągnięciem zobowiązania. W tym zakresie zastosowanie mają w szczególności przepisy art. 54 ufp¹⁶³, a w następnej kolejności postanowienia wewnętrznych regulacji.

Ww. trzy umowy na łączną kwotę 3500 tys. zł zawarto przed uzyskaniem potwierdzenia zabezpieczenia środków finansowych przez Głównego księgowego.

Opisana wyżej nieprawidłowość wskazuje na niewystarczającą skuteczność mechanizmów kontroli zarządczej w MEiN.

- Minister poprzez podpisanie trzech umów dotacyjnych w ramach programu „Inwestycje w oświacie” zaciągnął zobowiązanie na łączną kwotę 2250 tys. zł¹⁶⁴, która nie mieściła się w wysokości wynikającej z planu wydatków na 2022 r., co stanowiło naruszenie art. 46 ust. 1 ufp. Przyczyną

¹⁶¹ Zgodnie z art. 68 ust. 1 ufp kontrolę zarządczą w jednostkach sektora finansów publicznych stanowi ogół działań podejmowanych dla zapewnienia realizacji celów i zadań w sposób zgodny z prawem, efektywny, oszczędny i terminowy.

¹⁶² Regulamin Organizacyjny stanowi załącznik do Zarządzenia Ministra Edukacji i Nauki z dnia 31 grudnia 2020 r. ze zm.

¹⁶³ Główny księgowy jednostki sektora finansów publicznych m.in. dokonuje wstępnej kontroli zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym. Dowodem dokonania ww. kontroli jest jego podpis złożony na dokumentach dotyczących danej operacji.

¹⁶⁴ Tj. umowy: nr MEiN/2022/DPI/3536 na kwotę 2 000 tys. zł z Podlaskim Stowarzyszeniem Dobra Szkoła, nr MEiN/2022/DPI/3475 na kwotę 100 tys. zł z Sabina Brzezowska PIKABU Kreatywna Przestrzeń dla Dzieci oraz nr MEiN/2022/DPI/3387 na kwotę 150 tys. zł z Parafią P.W. Świętego Krzyża w Łapach.

zaciągnięcia zobowiązania była stosowana praktyka potwierdzania przez Głównego księgowego posiadanych środków poprzez akceptację zbiorczych tabel w systemie EZD, a także przekazywanie Głównemu księgowemu nierzetelnie przygotowanej przez DPI dokumentacji dotyczącej zawieranych umów, co nie zapewniło należytej – zgodnej z art. 54 ust. 1 pkt 3 lit. a ufp – wstępnej kontroli zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym, co miało wpływ na zaciągnięcie przez Ministra zobowiązania poprzez podpisanie umów dotacyjnych, na realizację których nie posiadał środków.

Jak wynika z treści notatki podpisanej przez Ministra¹⁶⁵, pomimo zawartych umów nie wypłacono dofinansowania w programie „Inwestycje w oświacie” w łącznej kwocie 2250 tys. zł trzem podmiotom „z uwagi na brak środków w planie rezerwy celowej przeznaczonej na udzielanie przez Ministra dotacji celowych na realizację zadań publicznych w zakresie oświaty i wychowania, o których mowa w art. 75a pkt 2 i 3 ustawy o finansowaniu zadań oświatowych”. DPI zaproponowało wypłatę tych środków w wysokości 2250 tys. zł w 2023 r. (w ramach planu finansowego 2023 r.).

Główna księgowa wyjaśniła „Ponieważ w kolejnych tabelach przekazywanych przez Departament Programów Naukowych i Inwestycji pojawiały się liczne błędy, tj. po dwa lub więcej razy przekazywane były te same umowy do zaangażowania w różnych tabelach, w pewnym momencie okazało się (a należy zaznaczyć, że był to koniec grudnia 2022 r. – 29.XII.), że wypłacenie środków w ramach kolejnych umów spowoduje przekroczenia w planie wydatków. Z uwagi na fakt, iż w projekcie planu budżetu części 30 na 2023 r. były zaplanowane środki w paragrafie 6230, dlatego też najwłaściwszą decyzją było wstrzymanie realizacji wypłaty środków z umów, tak aby nie doprowadzić do przekroczenia planu na 2022 r. Jednocześnie należy podkreślić, że gdyby tabele były staranniej przygotowane przez Departament Programów Naukowych i Inwestycji nie doszłoby do takiej sytuacji”.

NIK zauważa, że w przypadku wszystkich dotacji wstępna kontrola zgodności operacji gospodarczych z planem finansowym odbywała się poprzez potwierdzanie przez Głównego księgowego części 30 dostępności środków na tabelarycznych, zbiorczych zestawieniach umów dotacyjnych przedstawianych przez departament merytoryczny. W programie „Inwestycje w oświacie” Głównemu księgowemu przedstawiano nierzetelnie przygotowane zestawienia umów. Obieg dokumentów odbywał się w systemie EZD, z tym, że niektóre koszulki były udostępniane, inne przekazywane do DBF. Wystąpiły przypadki przedstawiania Głównemu księgowemu zestawienia umów dotacyjnych z informacją, że umowy będą zawarte następnego dnia. Główny księgowy potwierdzał posiadanie środków, a umowy były zawierane w późniejszym terminie¹⁶⁶. Ponadto stwierdzono, iż DPI przekazało dwukrotnie Głównemu księgowemu do weryfikacji umowę o tych samych numerach¹⁶⁷, co skutkowało dwukrotnym potwierdzeniem posiadanych środków na ten sam cel¹⁶⁸. W trzech przypadkach stwierdzono, zawarcie umów przed datą potwierdzenia dostępności środków przez Głównego księgowego¹⁶⁹.

Zdaniem NIK przyjęta procedura potwierdzania posiadanych środków okazała się nieskuteczna i nie gwarantowała rzetelnego dokonywania kontroli wstępnej przez Głównego księgowego przed zaciągnięciem zobowiązania, a jej skutkiem było zaciągnięcie zobowiązania na łączną kwotę 2 250 tys. zł, która nie mieściła się w wysokości wynikającej z planu wydatków na 2022 r., co stanowiło naruszenie art. 46 ust. 1 ufp. Wskazuje to również na niezapewnienie funkcjonowania adekwatnych mechanizmów kontroli zarządczej umożliwiających realizację zaplanowanych zadań.

- Minister udzielił dotacji celowych w łącznej wysokości 84 851,3 tys. zł podmiotom, których wnioski nie były rekomendowane przez Zespoły doradcze, co NIK uznaje za nierzetelne. Dotyczyło to: 29 wnioskodawców (64,4%)¹⁷⁰ w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”, 53 wnioskodawców (40%)¹⁷¹ w ramach

¹⁶⁵ W dniu 6 grudnia 2022 r.

¹⁶⁶ Np. umowy nr MEiN/2022/DPI/3479 oraz nr MEiN/2022/DPI/3488 zawarte odpowiednio w dniach 27 oraz 28 grudnia 2022 r., potwierdzenie posiadania środków nastąpiło odpowiednio w dniach: 22 grudnia 2022 r. oraz 19 grudnia 2022 r.

¹⁶⁷ Umowa nr MEiN/2022/DPI/3242 na kwotę 75 tys. zł została przedstawiona Głównemu księgowemu przez DPI w dniu 5 grudnia 2022 r., a następnie w dniu 8 grudnia 2022 r.

¹⁶⁸ Główny księgowy potwierdził posiadanie środków w dniu 6 grudnia 2022 r., a następnie w dniu 13 grudnia 2022 r. Drugie potwierdzenie środków nastąpiło już po zawarciu umowy tj. po 8 grudnia 2022 r.).

¹⁶⁹ Umowy: nr MEiN/2022/DPI/3243, nr MEiN/2022/DPI/3244 i nr MEiN/2022/DPI/3254 zostały zawarte w dniu 5 grudnia 2022 r., a Główny księgowy potwierdził dostępność środków w dniu 6 grudnia 2022 r.

¹⁷⁰ Dotacje przyznano łącznie 45 wnioskodawcom.

¹⁷¹ Dotacje przyznano na realizację 132 zadań.

programu „Inwestycje w oświacie”, 40 wnioskodawców (27%)¹⁷² w ramach „Programu Wsparcia Edukacji” oraz 27 wnioskodawców (15%)¹⁷³ w ramach programu „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”.

Sekretarz Stanu¹⁷⁴ oświadczył, że „Minister, na podstawie przyznanych mu uprawnień podejmował decyzje o sfinansowaniu danego projektu bądź jego odrzuceniu. Niedopuszczalna wydaje się sytuacja, w której to ekspert zewnętrzny podejmuje decyzję wiążącą, który podmiot ma otrzymać dotację, skoro zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa to Minister Edukacji i Nauki przyznaje takie dotacje i on jest za swoje działania odpowiedzialny. Odebranie tych uprawnień wiązałoby się z ograniczeniem prerogatyw, które wynikają m.in. z przepisów ustawowych”.

Ponadto Sekretarz Stanu oświadczył: „Opinie ekspertów dotyczyły pojedynczych wniosków i w tym zakresie były przygotowywane. Minister Edukacji i Nauki ma dużo szerszą wiedzę o systemie oświaty i wychowania, niż zawarta w opiniach. Dysponuje również danymi i informacjami nie tylko związanymi z realizacją poszczególnych programów, ale kompleksowym działaniem systemu. W oparciu o tę wiedzę oraz przygotowane przez ekspertów opinie Minister Edukacji i Nauki podjął decyzje dotyczące rozstrzygnięć poszczególnych programów. W ocenie Ministra te, a nie inne projekty najlepiej przyczynią się do rozwoju całego systemu oświaty i wychowania, patrząc w ujęciu całościowym, a nie indywidualnych działań.”

Nie kwestionując uprawnień Ministra do podejmowania wiążących decyzji dotyczących przyznania środków publicznych, jak również faktu, że opinie ekspertów miały charakter pomocniczy, NIK wskazuje, że decyzje te powinny być podejmowane z zachowaniem zasady jawności i przejrzystości finansów publicznych, a Minister jest odpowiedzialny za zapewnienie realizacji zasad wynikających z art. 44 ust. 3 ufp, tj. uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów. Tymczasem nieuwzględnienie negatywnej opinii eksperta stwarza ryzyko przyznania środków publicznych podmiotowi, który nie posiada odpowiednich zasobów do skutecznej realizacji dotowanych zadań, a więc nie gwarantuje uzyskania założonych efektów. Jednocześnie NIK zwraca uwagę, że w 2022 r. środków dotacji nie przyznano (odpowiednio) na realizację 123 i 142 zadań podmiotom, których wnioski uzyskały rekomendację Zespołów doradczych w programach: „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” oraz „Inwestycje w oświacie”, a także (odpowiednio) jednego i 268 zadań podmiotom, których wnioski uzyskały bardzo wysoką ocenę Zespołu w programach: „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej” i „Programie Wsparcia Edukacji”. Jednocześnie NIK zauważa, że na wynagrodzenia ekspertów wydatkowano środki w łącznej wysokości 966 tys. zł (w tym z rezerwy celowej poz. 26 – 429 tys. zł).

5.2.2. WYDATKI BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH

W ustawie budżetowej zaplanowano wydatki budżetu środków europejskich w części 30¹⁷⁵ w wysokości 200 569 tys. zł. Kwota ta została zwiększona środkami z rezerw celowych (poz. 98 i 99) w wysokości 32 037,5 tys. zł do kwoty 232 606,5 tys. zł. Zwiększeń dokonano w związku z realizacją PO WER 2014–2020¹⁷⁶.

Szczegółowo zbadano trzy decyzje zwiększające plan wydatków budżetu środków europejskich. Środki rezerw celowych zostały wykorzystane w wysokości 31 788,6 tys. zł (tj. w 99,2%), w tym rezerwa poz. 98 – 31 575,4 tys. zł (99,2%), poz. 99 – 213,2 tys. zł (100%).

Wydatki budżetu środków europejskich wyniosły 229 785,1 tys. zł, co stanowiło 98,8% planu po zmianach. W porównaniu z 2021 r. (219 949 tys. zł) wydatki były większe o 9 836,1 tys. zł, tj. o 4,5%.

¹⁷² Dotacje przyznano na realizację 149 zadań.

¹⁷³ Dotacje przyznano na realizację 181 zadań.

¹⁷⁴ Działając z upoważnienia Ministra.

¹⁷⁵ W dziale 801 – Oświata i wychowanie w wysokości 200 085 tys. zł na realizację projektów w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020 oraz Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014–2020 oraz w dziale 750 – Administracja publiczna w wysokości 484 tys. zł na realizację projektów w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020.

¹⁷⁶ Sfinansowano m.in.: działania CKE wynikające z realizacji przedsięwzięcia pn. „Rozwój banków zadań do egzaminu zawodowego etap II”; wynagrodzenia dla pracowników ICEiN zaangażowanych w realizację projektu pn.: Wdrażanie Krajowego Systemu Danych Oświatowych (KSDO) oraz projektu pn.: Rozwój funkcjonalności Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej epodreczniki.pl zwiększających możliwości nauki zdalnej”; projekty IBE oraz projekty konkursowe.

Wydatki z budżetu środków europejskich ponoszono w ramach: Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa 2014–2020 – 2530,3 tys. zł i PO WER 2014–2020 – 227 254,7 tys. zł.

Ministerstwo (jako dysponent III stopnia części 30) zrealizowało wydatki z budżetu środków europejskich w kwocie 442,9 tys. zł, tj. 91,5% planu po zmianach, wykorzystując środki głównie na wynagrodzenia osobowe członków korpusu służby cywilnej – 676 tys. zł, tj. 75,5% planu po zmianach. Do badania wylosowano cztery najwyższe wydatki na kwotę 83,4 tys. zł, tj. 19% wszystkich wydatków budżetu środków europejskich. Nie stwierdzono nieprawidłowości. Wysokość wydatków ze środków UE wzrosła rok do roku o 108,2 tys. zł, tj. 32%.

Szczegółową analizę ilościową wydatków budżetu środków europejskich w części 30 – Oświata i wychowanie przedstawiono w załączniku 9.5.

5.3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Obsługa finansowo-księgowa dysponenta części 30 – Oświata i wychowanie prowadzona była w 2022 r. zgodnie z zarządzeniem Ministra Edukacji Narodowej z dnia 29 grudnia 2022 r. w sprawie zasad (polityki) rachunkowości w Ministerstwie Edukacji i Nauki¹⁷⁷. Zarządzenie to weszło w życie z dniem ogłoszenia (29 grudnia 2022 r.) z mocą od dnia 1 stycznia 2022 r. Zgodnie z § 3 pkt 1–2 załącznika do ww. zarządzenia, ilekroć w zasadach (polityce) rachunkowości w Ministerstwie jest mowa o dysponencie części budżetowej – rozumie się przez to Ministra. Ilekroć w polityce rachunkowości jest mowa o dysponencie III stopnia, rozumie się przez to Ministra, którego zadania w tym zakresie wykonuje Dyrektor Generalny Ministerstwa.

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych/łącznych sprawozdań za 2022 r. przez dysponenta części 30 – Oświata i wychowanie, i sprawozdań jednostkowych urzędu obsługującego Ministra:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa w zakresie programów realizowanych ze środków pochodzących z budżetu UE oraz niepodlegających zwrotowi środków z pomocy udzielanej przez państwa członkowskie EFTA, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 Programy);
- z wykonania planu wydatków, które, nie wygasły z upływem roku budżetowego (Rb-28 NW);
- z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej (Rb-28 UE);
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Kontrolą poprawności sporządzenia objęto również sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z).

W rocznym sprawozdaniu Rb-23 za 2022 r.¹⁷⁸ – dysponenta I stopnia części 30, w pozycji 56 tego sprawozdania (Informacja o środkach na rachunkach pozostałych) wykazano kwotę 54 317 tys. zł. Z przedłożonej ewidencji księgowej wynikało, że w poz. 56 tego sprawozdania powinna być wykazana kwota 49 433,4 tys. zł, tj. o 4883,6 tys. zł niższa.

Odnosząc się do przyczyn wykazania w ww. sprawozdaniu kwoty innej niż to wynikało z ewidencji księgowej, Zastępca Dyrektora DBF wyjaśnił, że w poz. 56 ww. sprawozdania omyłkowo ujęto saldo dwóch rachunków bankowych, które były utworzone do obsługi Funduszu Pomocy, a których saldo na koniec 2022 r. powinno być zerowe. Zmiana sald na tych rachunkach powstała w ostatnich dniach 2022 r. Były to rachunki nowoutworzone i przez niedopatrzenie nie zostały zaksięgowane dwa wyciągi bankowe z dnia 30 grudnia 2022 r.

W dniu 29 marca 2023 r. Ministerstwo dokonało korekty rocznego sprawozdania Rb-23 dysponenta I stopnia oraz korekty sprawozdania rocznego/łącznego Rb-23 dysponenta części 30 budżetu państwa.

Sprawozdania łączne zostały sporządzone przez dysponenta części 30 – Oświata i wychowanie na podstawie sprawozdań jednostkowych (własnych i podległych jednostek). Kwoty wykazane

¹⁷⁷ Dz. Urz. Ministra Edukacji i Nauki poz. 131.

¹⁷⁸ Sporządzonym w dniu 17 lutego 2023 r.

w sprawozdaniach jednostkowych kontrolowanej jednostki (urzędu obsługującego Ministra): Rb-27, Rb-28, Rb-28 Programy, Rb-28 NW, Rb- 28 UE, Rb-BZ1, Rb-N i Rb-Z były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

6. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA CZĘŚCI 90 – AKADEMIA KOPERNIKAŃSKA

6.1. DOCHODY BUDŻETOWE

W ustawie budżetowej na rok 2022 nie zaplanowano, a także nie zrealizowano dochodów budżetowych dla części 90 – Akademia Kopernikańska.

6.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA

W ustawie budżetowej na 2022 r. nie zaplanowano wydatków w części 90. W związku z wejściem w życie z dniem 1 września 2022 r. ustawy o Akademii Kopernikańskiej, tworzącej nową państwową osobę prawną oraz rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 4 sierpnia 2022 r. zmieniającego rozporządzenie w sprawie klasyfikacji części budżetowych oraz określenia ich dysponentów¹⁷⁹, wprowadzającego nową część budżetową „90 – Akademia Kopernikańska”, Minister dokonał przesunięć wydatków z części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka na łączną kwotę 2000 tys. zł.

Na podstawie dwóch decyzji Ministra¹⁸⁰, stosownie do art. 171 ust. 9 ufp, dokonano przeniesienia do części 90 rozdziału 73095 – Pozostała działalność § 2570 – Dotacja podmiotowa z budżetu dla pozostałych jednostek sektora finansów publicznych, środków w łącznej kwocie 2000 tys. zł. Rada Ministrów została poinformowana o podjętych przez Ministra decyzjach.

Zgodnie z art. 171 ust. 1 ufp, wskutek dokonanych decyzją Ministra z dnia 7 grudnia 2022 r. zmian zmniejszeniu uległy środki w rozdziale 73095 § 2800 – Dotacja celowa z budżetu dla pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych do wysokości 800 tys. zł, a zwiększono środki w rozdziale 73095 § 2570 – Dotacja podmiotowa z budżetu dla pozostałych jednostek sektora finansów publicznych do wysokości 1 200 tys. zł. Nie dokonywano zmian w dziale 730.

Na dotację podmiotową zaplanowano po zmianach kwotę 1 200 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 1200 tys. zł. Środki te przeznaczone zostały na działalność statutową.

Wielkość dotacji celowej po zmianach wynosiła 800 tys. zł. Zrealizowane wydatki wyniosły 800 tys. zł. Środki wydatkowane na przygotowanie pierwszego Światowego Kongresu Kopernikańskiego (w dniach 19–21 lutego 2023 r.).

Ogółem w rozdziale 73095, dotacje podmiotowe i celowe zostały zrealizowane na kwotę 2000 tys. zł, co stanowiło 100% planu po zmianach i 100% zrealizowanych wydatków w części 90.

U dysponenta części 90 – Akademia Kopernikańska kontrolą objęto 100% przekazanych środków na dotacje celowe i podmiotowe w łącznej wysokości 2 000 tys. zł. Dysponent części 90 przekazywał środki w wysokości zgodnej z planem i terminowo.

Zobowiązania w części 90 na koniec 2022 r. nie wystąpiły.

Szczegółową analizę ilościową wydatków budżetu państwa w części 90 – Akademia Kopernikańska przedstawiono w załączniku 9.3.

W toku kontroli stwierdzono następującą nieprawidłowość:

- Minister rozliczył wydatkowanie w 2022 r. przez Akademię dotacji celowej w łącznej wysokości 800 tys. zł opierając się, ze względu na brak wymogu przedłożenia szczegółowego rozliczenia i wskazania dokumentów źródłowych, jedynie na ogólnej kwocie poniesionych kosztów wykazanej w sprawozdaniu. Działanie takie – NIK ocenia – jako nierzetelne.

W złożonym przez Akademię sprawozdaniu, według wzoru załączonego do umowy o wykonanie zadania¹⁸¹, przedstawiono jedynie kwotę dotacji, którą Akademia otrzymała w 2022 r. oraz łączną

¹⁷⁹ Dz. U. poz. 1699.

¹⁸⁰ Decyzja nr 15/WKP1/2022 z dnia 22 września 2022 r. na kwotę 400 tys. zł oraz decyzja nr 18/WKP1/2022 z dnia 20 października 2022 r. na kwotę 1600 tys. zł.

¹⁸¹ Umowa nr MEiN/AK/2022/1 określająca warunki przekazania, wykorzystania oraz rozliczenia dotacji celowej udzielonej Akademii Kopernikańskiej przez Ministra Edukacji i Nauki na przygotowanie pierwszego Światowego Kongresu Kopernikańskiego.

kwotę poniesionych kosztów. W sprawozdaniu w sposób ogólny wskazano, że środki wydatkowane zostały na realizację przedpłat związanych z wynajęciem obiektów na kongres, na zabezpieczenie bazy noclegowej, wykup biletów lotniczych, transport uczestników, świadczenie usług marketingowych, usługi wydawnicze oraz organizację konferencji roboczej przygotowującej jeden z paneli na kongresie. Do sprawozdań tych nie załączono żadnych dodatkowych dokumentów (np. zestawienia dowodów księgowych), które uzasadniałyby wykazane koszty.

Dyrektor Departamentu Współpracy Międzynarodowej wyjaśnił, że informacje dotyczące wydatkowania środków z dotacji celowej na przygotowanie pierwszego, Światowego Kongresu Kopernikańskiego były przekazywane MEiN w ramach bieżących kontaktów z Akademią Kopernikańską. Kontakty te miały formę m.in. dwustronnych, roboczych spotkań. Z prowadzonych w 2022 roku rozmów wynikało, że środki finansowe są przeznaczone na zabezpieczenie szeroko rozumianych usług konferencyjnych (głównie usługi transportowe i hotelowe).

Zdaniem NIK, Minister, jako sprawujący nadzór i kontrolę nad wykorzystaniem dotacji udzielonych z części 90 budżetu państwa (art. 175 ust. 1 pkt 2 ufp), jest zobowiązany do ustalenia wysokości wykorzystanych dotacji, ich faktycznego przeznaczenia oraz stopnia realizacji dotowanych zadań. Działania Ministra nie można uznać zatem za rzetelne, w sytuacji, gdy dokonuje on rozliczenia dotacji jedynie na podstawie sprawozdania obejmującego kwotę otrzymanej dotacji celowej oraz łączną kwotę poniesionych kosztów, bez żądania innych informacji lub dokumentów, zwłaszcza że rozliczenie miało być ocenione pod względem zgodności realizacji zadań z umową oraz z właściwymi przepisami prawa, a dokumentacja potwierdzająca realizację zadania znajduje się (do wglądu) w kancelarii podatkowej w Olkuszu.

6.3. SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2022 r. przez dysponenta części 90 – Akademia Kopernikańska:

- stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28),
- z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1).

Sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem rachunkowym. Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej.

7. USTALENIA INNYCH KONTROLI

Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła kontrolę doraźną działalności dwóch instytutów Sieci Badawczej Łukasiewicz – Przemysłowego Instytutu Motoryzacji i Instytutu Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników – oraz nadzoru Centrum Łukasiewicz nad tymi instytutami.

W latach 2019–2022¹⁸² nadzór Prezesa Centrum Łukasiewicz¹⁸³ nad instytutami Sieci: Przemysłowym Instytutem Motoryzacji¹⁸⁴ i Instytutem Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników¹⁸⁵ był sprawowany prawidłowo w zakresie objętym kontrolą.

Prezes Centrum Łukasiewicz, zgodnie z art. 36 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 21 lutego 2019 r. o Sieci Badawczej Łukasiewicz¹⁸⁶, sprawował nadzór nad wykonywaniem zadań przez wskazane instytuty pod względem przestrzegania przepisów prawa powszechnie obowiązującego oraz przepisów zawartych w statutach. Stosownie do art. 36 ust. 2 pkt 1 uSBŁ Prezes zatwierdzał statuty i regulaminy organizacyjne wskazanych Instytutów. Podejmował również działania nadzorcze w stosunku do Łukasiewicz-PIMOT i Łukasiewicz – IMPIB w zakresie wykonywania przez nie podstawowych zadań wynikających z art. 3 ust. 2 w zw. z art. 36 ust 1 pkt 2 uSBŁ, do których należy: realizacja projektów badawczych, komercjalizacja i współpraca międzynarodowa w obszarze badań i wdrożeń. Dopełnieniem nadzoru Prezesa CŁ nad wskazanymi Instytutami było przeprowadzanie kontroli instytutów zgodnie z art. 36 ust. 3 uSBŁ oraz reakcja na pojawiające się skargi. Działania nadzorcze i kontrolne były wspomagane przez narzędzia informatyczne, organizacyjne i prawne¹⁸⁷.

Roczne plany i sprawozdania finansowe Centrum Łukasiewicz i Instytutów Sieci były przekazywane w terminach ustawowych wraz ze sprawozdaniem z badania przeprowadzonego przez biegłego rewidenta. Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie przekazywania i opiniowania rocznych planów i sprawozdań z działalności Sieci, Centrum i wskazanych Instytutów. Prezes Centrum, zgodnie z art. 36 ust. 2 i 3 uSBŁ, dokonywał wyboru firmy audytorskiej przeprowadzającej badanie sprawozdania finansowego wskazanych Instytutów oraz zatwierdzał roczne plany i sprawozdania finansowe przedłożone przez instytuty.

Nadzór sprawowany przez Prezesa Centrum Łukasiewicz na podstawie art. 36 ust. 1 pkt 3 uSBŁ nad prawidłowością wydatkowania środków finansowych z dotacji celowych przyznawanych wskazanym Instytutom był prawidłowy.

Jednocześnie Najwyższa Izba Kontroli zwróciła uwagę, że pomimo ponad trzyletniego funkcjonowania Sieci Badawczej Łukasiewicz nadal nie zatwierdzono jej 4-letniej strategii i nie opracowano projektu 10-letniej strategii Sieci. W okresie objętym kontrolą jej działalność opierała się na corocznie wyznaczanych przez Radę Centrum kierunkach działalności Sieci i powiązanych z nimi tematykach projektów badawczych. Brak obowiązujących dokumentów strategicznych może niekorzystnie wpływać na długofalową perspektywę działalności Sieci i utrudniać komunikowanie jej celów strategicznych wewnętrznym i zewnętrznym interesariuszom. Zdaniem NIK konieczna jest zatem skuteczna współpraca Prezesa Centrum i Rady Centrum – ustawowych organów Centrum, które zostały zobowiązane do przygotowania dokumentów strategicznych, stosownie do zapisów art. 9 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 14 ust. 2 pkt 1 oraz art. 19 ust. 1 pkt 2 lit. c uSBŁ.

W związku z ustaleniami kontroli Najwyższa Izba Kontroli wniosowała o przygotowanie projektu 10-letniej strategii działalności Sieci stosownie do art. 14 ust. 2 pkt 1 uSBŁ oraz przekazanie go do zatwierdzenia Radzie Centrum.

Z uzyskanej odpowiedzi wynika, że podjęte zostały działania mające na celu przygotowanie projektów 4-letniej i 10-letniej strategii działalności Sieci, a Prezes CL zwrócił się do Przewodniczącego Rady Centrum Łukasiewicz o wydłużenie terminu opracowania obu strategii do dnia 30 września 2023 roku.

Instytut Inżynierii Materiałów Polimerowych i Barwników w latach 2019–2022¹⁸⁸ prawidłowo prowadził gospodarkę finansową, z wyłączeniem spraw związanych ze sporządzaniem i rozliczaniem umów

¹⁸² Do dnia zakończenia czynności kontrolnych, tj. 7 grudnia 2022 r.

¹⁸³ Dalej: „Prezes CL” lub „Prezes” lub „Prezes Centrum”.

¹⁸⁴ Dalej: „Łukasiewicz-PIMOT” lub „PIMOT”.

¹⁸⁵ Dalej: „Łukasiewicz-IMPiB” lub „IMPiB”.

¹⁸⁶ Dz. U. z 2020 r. poz. 2098. Dalej: uSBŁ.

¹⁸⁷ Przykłady: informatyczne – dedykowana aplikacja SUBDOT do rozliczania subwencji i dotacji oraz „Kokpit Zarządczy” oparty na rozwiązaniach Business Intelligence (BI); organizacyjne – Grupy Badawcze Łukasiewicza i Platforma Kompetencji Łukasiewicza; prawne – Wytyczne Prezesa Centrum Łukasiewicza.

¹⁸⁸ Do czasu zakończenia czynności kontrolnych, okres do października 2022 r.

cywilnoprawnych oraz prowadzeniem w 2022 r. działalności wydawniczej. Instytut, zgodnie z art. 3 ust. 2 uSBŁ, realizował projekty badawcze oraz podejmował działania na rzecz ich komercjalizacji i współpracy międzynarodowej w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych. Działania te nie przełożyły się jednak na uzyskanie przychodów ze sprzedaży patentów oraz udzielenia licencji.

Instytut terminowo przygotowywał i przekazywał Prezesowi Centrum Łukasiewicz roczne plany finansowe oraz sprawozdania z ich wykonania. W okresie objętym kontrolą Instytut osiągał dodatni wynik finansowy (w 2019 r. – 113 tys. zł, w 2020 r. – 305 tys. zł, w 2021 r. – 468 tys. zł). Przychody osiągnięte przez IMPiB w latach 2019–2022 przewyższały (od 107% do 112%) wartości zakładane w planach finansowych. W strukturze przychodów Instytutu największą pozycję zajmowały przychody własne (średnio 84% rocznie). Wysokość przychodów ze środków publicznych, w tym subwencji oraz dotacji wynosiła odpowiednio w 2019 r. – 23,2%, w 2020 r. – 17,8%, w 2021 r. – 19,6%. W okresie objętym kontrolą nie stwierdzono przypadków ograniczania działalności podstawowej na rzecz świadczenia innych usług. Skontrolowane postępowania o udzielenie zamówień publicznych zostały przeprowadzone prawidłowo. Instytut podjął działania w celu realizacji wniosków i zaleceń pokontrolnych wynikających z przeprowadzonej przez Prezesa Centrum Łukasiewicz kontroli.

Jednocześnie stwierdzono, że działania Instytutu związane z wydawaniem czasopisma *Polimery dla biznesu* nie przyniosły zakładanych efektów. Przed rozpoczęciem wydawania tego czasopisma nie przeprowadzono analizy zapotrzebowania na nową formę wydawniczą nie opracowano i nie wdrożono także planu marketingowego dla tego czasopisma – co NIK oceniła jako nierzetelne. W konsekwencji sprzedano jedynie osiem z 380 egzemplarzy, wydatkując kwotę 75,1 tys. zł i osiągając przychód w wysokości 229,4 zł. Ponadto IMPiB nie dochował należytej staranności w zakresie sporządzania i rozliczania umów cywilnoprawnych¹⁸⁹, nie przestrzegając wewnętrznych regulacji w tym zakresie określonych odpowiednimi zarządzeniami Dyrektora IMPiB.

IMPiB rozpoczął i zakończył realizację 93 z 135 rozpoczętych w okresie objętym kontrolą badań naukowych oraz prac rozwojowych. Odnotowując tendencję wzrostową w okresie objętym kontrolą Instytut przystosował dla potrzeb praktyki łącznie 246 wyników badań naukowych i prac rozwojowych, otrzymał 21 patentów oraz wprowadził jeden wzór przemysłowy. Upowszechnił poprzez publikację 171 wyników badań, wykonał 66 badań i analiz naukowych i opatentował 32 wynalazki¹⁹⁰. Instytut realizował także 12 projektów finansowanych ze środków publicznych. Łączna wartość środków pozyskanych przez IMPiB na realizację ww. projektów wyniosła 9006,8 tys. zł i została wykorzystana na realizację zadań wymienionych w umowach dotacyjnych. NIK zauważa jednak, że Instytut nie uzyskiwał przychodów ze sprzedaży patentów oraz udzielania licencji. Podejmował natomiast działania w celu zawarcia umów z podmiotami zewnętrznymi na opracowanie nowych rozwiązań technologicznych, w wyniku których następowała bezpośrednia sprzedaż usług, know-how lub prototypów.

W związku z ustaleniami kontroli, a w szczególności stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje do Dyrektora IMPiB o:

- 1) wzmocnienie mechanizmów nadzorczych nad procesem sporządzania i rozliczania umów cywilnoprawnych,
- 2) podejmowanie decyzji dotyczących wydawania czasopism przez Instytut na podstawie rzetelnych analiz zapotrzebowania rynkowego.

Z uzyskanej odpowiedzi wynika, że zobowiązano Kierownika Działu Kadr i Płac do wzmocnienia nadzoru nad prawidłowością sporządzania umów oraz do przeprowadzenia szkolenia dla pracowników Działu. Podjęto także działania zmierzające do zmiany obowiązującego zarządzenia (w tym zmiany wniosku o zawarcie umowy zlecenia i o dzieło). Zadeklarowano także przeprowadzenie w III kwartale 2023 r. kontroli wykonywania przez pracowników zadań w tym obszarze. Podjęta została także decyzja o zmianie częstotliwości wydawania kwartalnika w wersji papierowej, o kontynuacji prac nad opracowaniem „Strategii działalności czasopisma na lata 2023–2025” wraz z analizą zapotrzebowania rynkowego, nawiązaniu współpracy z inną redakcją w celu wymiany m.in. doświadczeń oraz przygotowaniu nowej zawartości czasopisma, a także dokonaniu do 31 grudnia 2023 r. reasumpcji stanowiska w zakresie zasadności dalszego wydawania czasopisma.

Przemysłowy Instytut Motoryzacji w latach 2019-2022¹⁹¹ prawidłowo prowadził gospodarkę finansową

¹⁸⁹ Szczegółowym badaniem objęto dziesięć umów (13%) zawartych w okresie objętym kontrolą oraz dokumentację związaną z ich zawarciem, odbiorem przedmiotu umowy i rozliczeniem w zakresie zgodności z regulacjami wewnętrznymi.

¹⁹⁰ Po sześć w 2020 i 2021 r., osiem w 2019 r. i dwa do października 2022 r.

¹⁹¹ Do dnia 30 września 2022 r.

oraz zgodnie z art. 3 ust. 2 uSBŁ, realizował projekty badawcze i podejmował działania na rzecz ich komercjalizacji i współpracy międzynarodowej w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych. Działania te nie przełożyły się jednak na uzyskanie przychodów ze sprzedaży patentów oraz udzielenia licencji. Stwierdzono również nieprawidłowości¹⁹², które dotyczyły m.in. niewywiązywania się przez Instytut z niektórych warunków dwóch umów dotacyjnych zawartych z Prezesem Centrum Sieni Badawczej Łukasiewicz.

Instytut terminowo przygotowywał i przekazywał Prezesowi Centrum Sieni Badawczej Łukasiewicz roczne plany finansowe oraz sprawozdania z ich wykonania. W kontrolowanym okresie Instytut osiągnął dodatni wynik finansowy (w 2019 r. – 414,4 tys. zł, w 2020 r. – 585,4 tys. zł, w 2021 r. – 701,5 tys. zł).

W latach 2019–2022 (do 30 września) Instytut osiągnął przychody ogółem w wysokości odpowiednio: 21 158,7 tys. zł (85,8% wartości planowanej), 20 689,0 tys. zł (97,3% planu po zmianach), 23 453,9 tys. zł (99,9% planu po zmianach), 19 358,4 tys. zł (65,2% planu po zmianach). Przychody własne osiągnięto w kwotach odpowiednio: 19 739,4 tys. zł (93,3% przychodów ogółem), 18 429,3 tys. zł (89,1%), 21 214,6 tys. zł (90,5%), 18 158,5 tys. zł (93,8%). Wysokość przychodów ze środków publicznych, w tym subwencji oraz dotacji wynosiła odpowiednio: w 2019 r. – 50,6%, w 2020 r. – 53,5%, w 2021 r. – 47,9%. W latach 2019–2022 w Instytucie nie stwierdzono przypadków ograniczania działalności podstawowej na rzecz świadczenia innych usług. Skontrolowane postępowania o udzielenie zamówień publicznych zostały przeprowadzone prawidłowo.

W okresie objętym kontrolą Instytut zakończył 50 z 74 realizowanych projektów z zakresu badań naukowych oraz prac rozwojowych. Instytut uzyskał 15 patentów oraz wprowadził jeden wzór przemysłowy i dwa wzory użytkowe. Upowszechniał wyniki prowadzonych badań poprzez 76 publikacji, w tym 19 publikacji w czasopiśmie wyróżnionych przez Journal Citation Reports. W latach 2019–2022 Instytut zorganizował jedną konferencję krajową oraz był współorganizatorem dwóch konferencji międzynarodowych. Ponadto 41 pracowników Instytutu uczestniczyło z wystąpieniem w konferencjach organizowanych przez inne podmioty krajowe i zagraniczne.

Instytut realizował także 17 projektów finansowanych ze środków publicznych na podstawie zawartych umów. Łączna wartość środków pozyskanych przez Instytut na realizację ww. projektów wyniosła 26 831 tys. zł. Instytut nie uzyskiwał przychodów ze sprzedaży patentów, wzorów przemysłowych, wzorów użytkowych oraz udzielania licencji.

Stwierdzone nieprawidłowości dotyczyły: nieprzestrzegania przez Instytut regulacji wewnętrznych wdrożonych zarządzeniem nr 6/2022 Dyrektora Instytutu w zakresie wymogu sporządzania notatek służbowych dokumentujących odstąpienie od „Zasad organizacji udzielania zamówień i dokonywania zakupów w Sieni Badawczej Łukasiewicz – Przemysłowym Instytucie Motoryzacji” oraz nie wywiązywania się Instytutu z warunków zawartych dwóch umów dotacyjnych w zakresie: terminu zwrotu odsetek bankowych od udzielonej dotacji (umowa nr 1/Ł-ILOT/CŁ/2021); braku zwrotu niewykorzystanej do dnia 31 grudnia 2021 r. kwoty dotacji (umowa nr 4/Ł PIMOT/CŁ/2021) w wysokości 0,5 tys. zł.; ewidencjonowania kosztów badanych projektów na kontach księgowych nie wykazanych w planie kont stanowiącym załącznik do zasad (polityki) rachunkowości w Instytucie obowiązujących w 2021 r. oraz niewłaściwego opisu faktur w zakresie kwoty kwalifikowalnej z realizowanych zadań.

W związku z ustaleniami kontroli, a w szczególności stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli wnioskuje do Dyrektora PIMOT o:

- 1) wzmocnienie mechanizmów nadzorczych nad dokumentowaniem procesu sporządzania umów cywilnoprawnych,
- 2) wzmocnienie mechanizmów nadzorczych nad procesem rozliczania projektów finansowanych ze środków dotacji celowych.

Z uzyskanej odpowiedzi wynika, że podjęto działania zmierzające do zmiany: wniosku o zawarcie umowy cywilnoprawnej, umowy, protokołu częściowego i końcowego, a także korekty treści regulaminu wewnętrznego. W celu wzmocnienia mechanizmów nadzorczych nad procesem rozliczania projektów wprowadzono elektroniczny wniosek zakupowy, wzmocniono dział zarządzania projektami zwiększając zatrudnienie o dwie osoby oraz udoskonalono proces rozliczania projektów na etapie planowania, realizacji i księgowania kosztów poprzez monitorowanie ponoszonych kosztów oraz cykliczną weryfikację księgowości.

¹⁹² Zakres i wartość stwierdzonych nieprawidłowości nie spowodowały obniżenia oceny ogólnej.

8. INFORMACJE DODATKOWE

Najwyższa Izba Kontroli w okresie od 10 stycznia 2023 r. do 4 kwietnia 2023 r. przeprowadziła kontrolę w Ministerstwie Edukacji i Nauki. Wystąpienie pokontrolne do Ministra Edukacji i Nauki skierowano w dniu 24 kwietnia 2023 r.

Minister Edukacji i Nauki w dniu 12 maja 2023 r. zgłosił sześć zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego z dnia 24 kwietnia 2023 r. W podjętej w dniu 31 maja 2023 r. uchwale nr 38/2023 Kolegium Najwyższej Izby Kontroli uwzględniło w części jedno zastrzeżenie dotyczące niestosowania art. 24 § 1 pkt 2 przepisów ustawy Kodeks postępowania administracyjnego do postępowań o udzielenie dotacji w ramach programów inwestycyjnych Ministra, co zostało odzwierciedlone w treści wystąpienia pokontrolnego i Informacji o wynikach kontroli. Kolegium NIK oddało w całości pozostałych pięć zastrzeżeń, które dotyczyły: nieprecyzyjnego określenia kryteriów oceny wniosków w ramach programów Ministra, niezapewnienia realizacji zasad wynikających z art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych, przyznania dotacji poza trybem naboru wniosków, udzielenia dotacji na podstawie niekompletnych opinii ekspertów, zawierania umów bez uprzedniego potwierdzenia zabezpieczenia środków finansowych na ich realizację.

W wystąpieniu pokontrolnym sformułowano następujące wnioski:

1. Niezwłocznie zrealizować wniosek pokontrolny NIK sformułowany po kontroli wykonania budżetu państwa za 2021 r. dotyczący opracowania aktualnych zasad obiegu i kontroli dokumentów w zakresie obsługi finansowo-księgowej dysponenta.
2. Zatwierdzanie przez Ministra raportów końcowych z rozliczenia środków finansowych przyznawanych w formie dotacji w terminach wskazanych w art. 380 upsw. n.
3. Precyzyjne określanie warunków udziału w programach Ministra, trybu przeprowadzania naboru oraz kryteriów oceny wniosków ze wskazaniem ich wag.
4. Udzielanie dotacji w ramach programów Ministra podmiotom uprawnionym oraz zgodnie z trybem naboru wniosków określonym przez Ministra w komunikatach o ustanowieniu programów.
5. Przyznawanie dotacji podmiotom spełniającym wszystkie kryteria wskazane przez Ministra w komunikacie o ustanowieniu programu.
6. Rzetelne ocenianie wniosków złożonych w programach Ministra, tj. w odniesieniu do wszystkich kryteriów wskazanych przez Ministra w komunikatach o ustanowieniu tych programów.
7. Przyznawanie dotacji do wysokości określonej planem wydatków, a także rzetelne ich rozliczanie.
8. Naliczanie do wypłaty kwot dotacji w wysokości przyznanej, wynikającej ze złożonych wniosków oraz zawartych umów.
9. Dokonywanie wstępnej kontroli zgodności operacji gospodarczych i finansowych z planem finansowym, w tym w terminach zapewniających posiadanie środków w planie.

9. ZAŁĄCZNIKI

9.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCI 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA, W CZĘŚCI 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE ORAZ W CZĘŚCI 90 – AKADEMIA KOPERNIKAŃSKA

CZĘŚĆ 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA

Oceny wykonania budżetu w części 28 – Szkolnictwo wyższe i nauka dokonano stosując kryteria¹⁹³ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2022 roku¹⁹⁴.

Dochody (D):	190 526,3 tys. zł
Wydatki (W) ¹⁹⁵ :	28 154 015,7 tys. zł

W części 28, zgodnie z założeniami do kontroli wykonania budżetu państwa, nie badano dochodów i nie dokonywano oceny cząstkowej dla dochodów, stąd przy ustalaniu wartości G nie uwzględnia się kwoty dochodów.

Waga wydatków w łącznej kwocie	(Ww = W : G): 1
Nieprawidłowości w wydatkach:	nie stwierdzono
Ocena cząstkowa wydatków (Ow):	(5) pozytywna
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	(5) pozytywna

CZĘŚĆ 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE

Oceny wykonania budżetu w części 30 – Oświata i wychowanie dokonano stosując kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2022 roku.

Dochody (D):	11 281,3 tys. zł
Wydatki (W) ¹⁹⁶ :	1 049 671,2 tys. zł
Łączna kwota (G = W):	1 049 671,2 tys. zł
Waga wydatków w łącznej kwocie:	(Ww = W : G): 1

Nieprawidłowości w wydatkach w łącznej kwocie 14 250 tys. zł (tj. 1,36% wydatków ogółem części 30) polegały na:

- przyznaniu dwóch dotacji celowych w łącznej wysokości 1 500 tys. zł¹⁹⁷ podmiotom, które nie były uprawnione do udziału w programie;
- przyznaniu dotacji celowej w wysokości 4 500 tys. zł¹⁹⁸ poza trybem naboru wniosków;

¹⁹³ <http://www.nik.gov.pl/kontrole/standardy-kontroli-nik/>

¹⁹⁴ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrole/analiza-budzetu-panstwa/>.

¹⁹⁵ Łącznie z wydatkami budżetu środków europejskich oraz wydatkami, które nie wygasły z upływem roku.

¹⁹⁶ Łącznie z wydatkami budżetu środków europejskich.

¹⁹⁷ Dotacje przyznano dwóm instytucjom kultury w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”, tj. Instytutowi Dziedzictwa Myśli Narodowej im. R. Dmowskiego i I.J. Paderewskiego w ramach umowy nr MEiN/2022/DPI/3444 z dnia 22 grudnia 2022 r. na kwotę 1 000 tys. zł oraz Muzeum Regionalnemu w Kutnie w ramach umowy nr MEiN/2022/DPI/3372 z dnia 19 grudnia 2022 r. na kwotę 500 tys. zł.

¹⁹⁸ Dotacja przyznana w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” dla Fundacji Wolność i Demokracja na podstawie umowy nr MEiN/2022/DPI/3540 z dnia 29 grudnia 2022 r.

- przyznaniu trzem podmiotom dotacji celowych w łącznej wysokości 6000 tys. zł¹⁹⁹, mimo że nie spełniały one kryterium określonego w komunikacie o ustanowieniu programu²⁰⁰, w zakresie posiadanego doświadczenia w obszarze realizacji działań na rzecz wspierania systemu oświaty;
- podpisaniu trzech umów dotacyjnych i zaciągnięciu zobowiązania na łączną kwotę 2250 tys. zł²⁰¹, która nie mieściła się w wysokości wynikającej z planu wydatków na 2022 r.

Ponadto stwierdzone nieprawidłowości polegały na:

- nieprecyzyjnym określeniu warunków udziału, trybu przeprowadzania naboru oraz szczegółowych kryteriów oceny wniosków w ramach programów: „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania”, „Program Wsparcia Edukacji” oraz „Międzypokoleniowe Centra Edukacyjne – wsparcie integracji międzypokoleniowej”;
- nierzetelnym przyznaniu dotacji celowej w wysokości 3100 tys. zł poprzez dwukrotne zawarcie umowy z tym samym podmiotem na realizację tego samego zadania²⁰², co skutkowało wypłaceniem dotacji celowej w kwocie dwukrotnie wyższej niż została przyznana;
- zawarciu trzech umów o przyznaniu dotacji celowych na łączną kwotę 3500 tys. zł²⁰³ bez uprzedniego potwierdzenia zabezpieczenia środków finansowych na ich realizację, co było działaniem nierzetelnym;
- nierzetelnym udzieleniu dotacji celowych w łącznej wysokości 84 851,3 tys. zł podmiotom, których wnioski nie były rekomendowane przez Zespoły doradczycy,
- nierzetelnej ocenie pod względem merytorycznym dwóch wniosków złożonych przez podmioty, którym przyznano dotacje celowe w łącznej wysokości 615 tys. zł²⁰⁴.

Ocena cząstkowa wydatków (Ow): 2

Ocena cząstkowa wydatków została obniżona o 1 punkt ze względu na liczne stwierdzone nieprawidłowości w realizacji wydatków na dotacje.

Opinia o sprawozdaniach: pozytywna

Ocena ogólna: w formie opisowej

¹⁹⁹ Dotacje przyznane w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” na podstawie umów: nr MEiN/2022/DPI/3354 z dnia 13 grudnia 2022 r. na kwotę 500 tys. zł zawarta z Fundacją „Solidarni” im. ks. Jerzego Popiełuszki, nr MEiN/2022/DPI/3473 z dnia 27 grudnia 2022 r. na kwotę 4500 tys. zł zawarta z Fundacją Na Rzecz Wspólnych Spraw Megafon, nr MEiN/2022/DPI/3539 z dnia 29 grudnia 2022 r. na kwotę 1000 tys. zł zawarta z Pallotyńską Fundacją Pomocy Pallotti.

²⁰⁰ Kryterium określone w części VI pkt 7 komunikatu z dnia 22 sierpnia 2022 r. o ustanowieniu programu.

²⁰¹ Umowy zawarte w ramach programu „Inwestycje w oświacie”: nr MEiN/2022/DPI/3536 z dnia 28 grudnia 2022 r. na kwotę 2000 tys. zł z Podlaskim Stowarzyszeniem Dobra Szkoła, nr MEiN/2022/DPI/3475 z dnia 28 grudnia 2022 r. na kwotę 100 tys. zł z Sabina Brzezowska PIKABU Kreatywna Przestrzeń dla Dzieci oraz nr MEiN/2022/DPI/3387 z dnia 28 grudnia 2022 r. na kwotę 150 tys. zł z Parafią pw. Świętego Krzyża w Łapach.

²⁰² Umowy zawarte w ramach programu „Inwestycje w oświacie”: nr MEiN/2022/DPI/3479 z dnia 27 grudnia 2022 r. na kwotę 3100 tys. zł i nr MEiN/2022/DPI/3502 z dnia 28 grudnia 2022 r. na kwotę 3100 tys. zł z Towarzystwem Salezjańskim – Inspektorią św. Stanisława Kostki w Warszawie.

²⁰³ Umowy zawarte w ramach programu „Inwestycje w oświacie”: nr MEiN/2022/DPI/3243 z dnia 5 grudnia 2022 r. na kwotę 200 tys. zł z Instytutem Córek Maryi Sióstr Szkół Pobożnych, nr MEiN/2022/DPI/3244 z dnia 5 grudnia 2022 r. na kwotę 2800 tys. zł z Inspektorią Towarzystwa Salezjańskiego św. Jana Bosko, nr MEiN/2022/DPI/3254 z dnia 5 grudnia 2022 r. na kwotę 500 tys. zł z Kolegium Zakonu Pijarów w Łowiczu.

²⁰⁴ Dotacje przyznane w ramach programu „Rozwój potencjału infrastrukturalnego podmiotów wspierających system oświaty i wychowania” na podstawie umów: nr MEiN/2022/DPI/3354 z dnia 13 grudnia 2022 r. na kwotę 500 tys. zł zawarta z Fundacją „Solidarni” im. ks. Jerzego Popiełuszki oraz nr MEiN/2022/DPI/3423 z dnia 19 grudnia 2022 r. na kwotę 115 tys. zł zawarta z Stowarzyszeniem Na Rzecz Rozwoju Terapeutyczno-Edukacyjnego Dzieci i Młodzieży Wyszki.

CZĘŚĆ 90 – AKADEMIA KOPERNIKAŃSKA

Oceny wykonania budżetu w części 90 – Akademia Kopernikańska dokonano stosując kryteria oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2022 roku.

Dochody (D): nie dotyczy²⁰⁵

Wydatki (W): 2 000 tys. zł

W części 90, zgodnie z założeniami do kontroli wykonania budżetu państwa, nie badano dochodów i nie dokonywano oceny cząstkowej dla dochodów, stąd przy ustalaniu wartości G nie uwzględnia się kwoty dochodów.

Waga wydatków w łącznej kwocie (Ww = W : G): 1

Nieprawidłowości w wydatkach: nie stwierdzono

Ocena cząstkowa wydatków (Ow): (5) pozytywna

Opinia o sprawozdaniach: pozytywna

Ocena ogólna: (5) pozytywna

²⁰⁵ W ustawie budżetowej na 2022 r. nie zaplanowano, a także nie zrealizowano dochodów budżetowych dla części 90 – Akademia Kopernikańska.

9.2. DOCHODY BUDŻETOWE W CZĘŚCI 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA ORAZ W CZĘŚCI 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE

CZĘŚĆ 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie		
		tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, w tym:		210 581,1	63 450,0	190 526,3	90,5	300,3
1.	Dział 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka	165 901,0	61 900,0	169 977,4	102,5	274,6
1.1.	Rozdział 73007 – Współpraca z zagranicą	10 201,0	3 500,0	10 968,3	107,5	313,4
1.2.	Rozdział 73008 – Narodowe Centrum Badań i Rozwoju	70 619,2	28 900,0	47 029,7	66,6	162,7
1.3.	Rozdział 73009 – Narodowe Centrum Nauki	41 616,7	10 000,0	44 526,7	107,0	445,3
1.4.	Rozdział 73013 – Działalność w zakresie umiędzynarodowienia nauki i szkolnictwa wyższego (NAWA)	8 314,1	6 300,0	8 429,5	101,4	133,8
1.5.	Rozdział 73014 – Działalność dydaktyczna i badawcza	9 442,9	4 500,0	35 610,0	377,1	791,3
1.6.	Rozdział 73016 – Pomoc materialna dla studentów i doktorantów	8 923,8	550,0	2 090,0	23,4	380,0
1.7.	Rozdział 73018 – Programy i przedsięwzięcia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego	8 331,3	3 100,0	10 359,7	124,3	334,2
1.8.	Rozdział 73019 – Działalność podmiotów funkcjonujących w obszarze nauk i szkolnictwa wyższego	6 653,1	4 000,0	8 127,9	122,2	203,2
1.9.	Rozdział 73020 – Działalność Sieci Badawczej Łukasiewiczy	635,5	700,0	1 113,9	175,3	159,1
1.10.	Rozdział 73079 – Pomoc zagraniczna	277,9	0,0	315,8	113,6	-
1.11.	Rozdział 73090 – Rozliczenia środków ewidencjonowanych do 2018 r. w działach 730 – Nauka i 803 – Szkolnictwo wyższe	27,5	150,0	323,8	1 177,5	215,9
1.12.	Rozdział 73095 – Pozostała działalność	858,0	200,0	1 082,1	126,1	541,1
2.	Dział 750 – Administracja publiczna	56,5	50,0	145,2	257,0	290,4
2.1.	Rozdział 75001 – Administracja publiczna	56,5	50,0	145,2	257,0	290,4
3.	Dział 752 – Obrona narodowa	44 620,3	1 500,0	20 315,6	45,5	1354,4
3.1.	Rozdział 75221 – Projekty badawcze i celowe w dziedzinie obronności	44 620,3	1 500,0	20 315,6	45,5	1354,4
4.	Dział 851 – Ochrona zdrowia	0,0	0,0	0,0	0,0	-
4.1.	Rozdział 85156 – Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	0,0	0,0	0,0	0,0	-

5.	Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	3,5	0,0	88,1	2517,1	-
5.1.	Rozdział 92118 – Muzea	3,5	0,0	88,1	2517,1	-

CZĘŚĆ 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie		
		tys. zł			%	
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem, w tym:		8 458,8	7 075,0	11 281,3	133,4	159,5
1.	Dział 750 – Administracja publiczna	94,6	151,0	117,5	124,2	77,8
1.1.	Rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	94,6	151,0	117,5	124,2	77,8
2.	Dział 801 – Oświata i wychowanie	8 364,2	6 924,0	11 163,8	133,5	161,2
2.1.	Rozdział 80135 – Szkolnictwo polskie za granicą	90,7	137,0	105,8	116,6	77,2
2.2.	Rozdział 80143 – Jednostki pomocnicze szkolnictwa	11,2	11,0	107,3	958,0	975,5
2.3.	Rozdział 80145 – Komisje egzaminacyjne	6 053,2	5 090,0	8 700,7	143,7	170,9
2.4.	Rozdział 80146 – Doksztalanie i doskonalenie nauczycieli	478,9	387,0	225,3	47,0	58,2
2.5.	Rozdział 80180 – Działalność badawczo-rozwojowa	10,8	15,0	1,7	15,7	11,3
2.6.	Rozdział 80195 – Pozostała działalność	1 719,4	1 284,0	2 023,0	117,7	157,6

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych zweryfikowanych przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

9.3. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA, W CZĘŚCI 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE ORAZ W CZĘŚCI 90 – AKADEMIA KOPERNIKAŃSKA

CZĘŚĆ 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA

Lp.	Wyszczególnienie	2021		2022		6:3	6:4	6:5
		Wykonanie ¹⁾	Ustawa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:		23 297 008,3	23 350 959,0	23 799 845,5	23 648 484,7	101,5	101,3	99,4
1.	Dział 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka	23 034 423,9	22 931 276,0	23 410 837,7	23 269 731,8	101,0	101,5	99,4
1.1.	Rozdział 73007 – Współpraca z zagranicą	494 095,8	648 230,0	559 443,5	554 049,3	112,1	85,5	99,0
1.2.	Rozdział 73008 – Narodowe Centrum Badań i Rozwoju	1 150 700,4	1 241 221,0	1 184 508,0	1 147 800,6	99,7	92,5	96,9
1.3.	Rozdział 73009 – Narodowe Centrum Nauki	1 301 128,7	1 435 114,0	1 430 444,0	1 427 198,5	109,7	99,4	99,8
1.4.	Rozdział 73013 – Działalność w zakresie umiędzynarodowienia nauki i szkolnictwa wyższego (NAWA)	138 648,6	166 250,0	184 335,9	184 260,3	132,9	110,8	100,0
1.5.	Rozdział 73014 – Działalność dydaktyczna i badawcza	17 510 787,5	16 775 961,0	17 303 464,7	17 266 719,4	98,6	102,9	99,8
1.6.	Rozdział 73016 – Pomoc materialna dla studentów i doktorantów	1 487 944,9	1 526 831,0	1 536 909,8	1 536 253,4	103,2	100,6	100,0
1.7.	Rozdział 73017 – Fundusz Kredytów Studenckich	3 749,4	9 250,0	28 000,0	27 647,4	737,4	298,9	98,7
1.8.	Rozdział 73018 – Programy i przedsięwzięcia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego	323 476,4	450 377,0	470 962,3	445 438,6	137,7	98,9	94,6
1.9.	Rozdział 73019 – Działalność podmiotów funkcjonujących w obszarze szkolnictwa wyższego i nauki	22 785,3	26 934,0	26 689,0	25 954,6	113,9	96,4	97,2
1.10.	Rozdział 73020 – Działalność sieci badawczej Łukasiewicz	414 645,9	381 500,0	404 904,5	404 904,5	97,7	106,1	100,0
1.11.	Rozdział 73079 – Pomoc zagraniczna	14 807,3	-	17 367,9	16 755,1	113,2	-	96,5
1.12.	Rozdział 73095 – Pozostała działalność	171 653,7	269 608,0	263 808,1	232 750,1	135,6	86,3	88,2
2.	Dział 750 – Administracja	61 488,1	73 600,0	74 405,6	66 626,5	108,4	90,5	89,5

	publiczna							
2.1.	Rozdział 75001 – Administracja publiczna	61 488,1	73 600,0	74 405,6	66 626,5	108,4	90,2	89,5
3.	Dział 752 – Obrona narodowa	149 811,8	250 040,0	250 040,0	250 004,0	166,9	100,0	100,0
3.1.	Rozdział 75212 – Pozostałe wydatki obronne	21,6	40,0	40,0	4,0	18,5	10,0	10,0
3.2.	Rozdział 75221 – Projekty badawcze i celowe w dziedzinie obronności	149 790,2	250 000,0	250 000,0	250 000,0	166,9	100,0	100,0
4.	Dział 851 – Ochrona zdrowia	17 490,9	19 400,0	16 650,0	16 618,1	95,0	85,7	99,8
4.1.	Rozdział 85156 – Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego	17 490,9	19 400,0	16 650,0	16 618,1	95,0	85,7	99,8
5.	Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	33 793,6	76 643,0	47 912,2	45 504,3	134,7	59,4	95,0
5.1.	Rozdział 92114 – Pozostałe instytucje kultury	26 196,6	68 792,0	39 461,2	37 079,2	141,5	53,9	94,0
5.2.	Rozdział 92118 – Muzea	7 597,0	7 851,0	8 451,0	8 425,1	110,9	107,3	99,7

CZĘŚĆ 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE

Lp.	Wyszczególnienie	2021		2022		6:3	6:4	6:5
		Wykonanie ¹⁾	Ustawa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:		605 527,4	488 167,0	886 546,2	819 886,1	135,4	168,0	92,5
1.	Dział 750 – Administracja publiczna	47 021,9	53 552,0	53 552,0	51 090,3	108,7	95,4	95,4
1.1.	Rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	47 021,9	53 552,0	53 552,0	51 090,3	108,7	95,4	95,4
2.	Dział 752 – Obrona narodowa	12,2	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0
2.1.	Rozdział 75212 – Pozostałe wydatki obronne	12,2	10,0	10,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.	Dział 754 – Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	0,0	6,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0
3.1.	Rozdział 75421 – Zarządzanie kryzysowe	0,0	6,0	6,0	0,0	0,0	0,0	0,0
4.	Dział 801 – Oświata i wychowanie	544 036,7	418 186,0	816 515,6	752 743,6	138,4	180,0	92,2
4.1.	Rozdział 80135 – Szkolnictwo polskie za granicą	50 588,2	45 917,0	60 623,0	57 732,2	114,1	125,7	95,2
4.2.	Rozdział 80143 – Jednostki	25 450,6	25 880,0	33 274,1	32 836,9	129,0	126,9	98,7

	pomocnicze szkolnictwa							
4.3.	Rozdział 80145 – Komisje egzaminacyjne	210 005,1	202 954,0	234 890,8	234 566,1	111,7	115,6	99,9
4.4.	Rozdział 80146 – Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	40 601,0	56 796,0	50 400,6	46 136,5	113,6	81,2	91,5
4.5.	Rozdział 80153 – Zapewnienie uczniom prawa do bezpłatnego dostępu do podręczników, materiałów edukacyjnych lub materiałów ćwiczeniowych	1 128,3	0,0	1 103,0	1 018,3	93,3	0,0	92,3
4.6.	Rozdział 80180 – Działalność badawczo-rozwojowa	7 597,7	2 806,0	4 611,3	4 611,3	60,7	164,3	100,0
4.7.	Rozdział 80195 – Pozostała działalność	208 665,8	83 833,0	431 612,8	375 842,3	180,1	448,3	87,1
4.7.1.	§ 6230 – Dotacje celowe z budżetu państwa na finansowanie lub dofinansowanie kosztów realizacji inwestycji i zakupów inwestycyjnych jednostek nie zaliczanych do sektora finansów publicznych	0,0	0,0	127 550,0	122 896,1	0,0	0,0	96,4
5.	Dział 851 – Ochrona zdrowia	865,4	3 125,0	3 125,0	2 994,2	346,0	95,8	95,8
5.1.	Rozdział 85195 – Pozostała działalność	865,4	3 125,0	3 125,0	2 994,2	346,0	95,8	95,8
6.	Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	925,1	0,0	701,6	671,1	72,5	0,0	95,7
6.1.	Rozdział 85334 – Pomoc dla repatriantów	925,1	0,0	701,6	671,1	72,5	0,0	95,7
7.	Dział 854 – Edukacyjna opieka wychowawcza	1 963,1	2 585,0	2 585,0	2 335,9	119,0	90,4	90,4
7.1.	Rozdział 85412 – Kolonie i obozy oraz inne formy wypoczynku dzieci i młodzieży szkolnej, a także szkolenia młodzieży	313,1	900,0	73,9	73,9	23,6	8,2	100,0
7.2.	Rozdział 85413 – Kolonie i obozy dla młodzieży polonijnej w kraju	0,0	485,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
7.3.	Rozdział 85416 – Pomoc materialna dla uczniów o charakterze motywacyjnym	1 650,0	1 200,0	2 511,1	2 262,0	137,1	188,5	90,1
8.	Dział 921 – Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	10 703,0	10 703,0	10 051,0	10 051,0	93,9	93,9	100,0
8.1.	Rozdział 92114 – Pozostałe instytucje kultury	10 703,0	10 703,0	10 051,0	10 051,0	93,9	93,9	100,0

CZĘŚĆ 90 – AKADEMIA KOPERNIKAŃSKA

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie ¹⁾	Ustawa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:		-	-	2 000	2 000	-	-	100,0
1.	Dział 730 - Szkolnictwo wyższe i nauka	-	-	2 000	2 000	-	-	100,0
1.1.	Rozdział 73095 - Pozostała działalność	-	-	2 000	2 000	-	-	100,0

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa zweryfikowanych przez NIK.

¹⁾ Łącznie z wydatkami, które nie wygasły z upływem roku budżetowego (Rb-28 za rok 2021 = kolumna 8 + kolumna 12).

²⁾ Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

9.4. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W CZĘŚCI 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA ORAZ W CZĘŚCI 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE

CZĘŚĆ 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2021			Wykonanie 2022			8:5
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70 ¹⁾	Wynagrodzenia wg Rb-70 ²⁾	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70 ¹⁾	Wynagrodzenia wg Rb-70 ²⁾	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	
								tys. zł
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem wg statusu zatrudnienia³⁾, w tym:		119 902	10 954 859	7 614	120 272	11 480 444	7 954	104,5
1.	Dział 730 – Szkolnictwo wyższe i nauka	119 505	10 913 069	7 610	119 840	11 430 647	7 949	104,4
1.1.	Rozdział 73007 – Współpraca z zagranicą status zatrudnienia (Forma org.-praw. 050; status zatrudnienia 01)	360	35 975	8 328	447	39 100	7 289	87,5
1.2.	Rozdział 73008 – Działalność Narodowego Centrum Badań i Rozwoju (Forma org.-praw. 050; status zatrudnienia 01)	119	18 076	12 658	124	19 040	12 796	101,1
1.3.	Rozdział 73009 – Działalność Narodowego Centrum Nauki (Forma org.-praw. 050; status zatrudnienia 01)	91	13 018	11 921	103	15 222	12 315	103,3
1.4.	Rozdział 73013 – Działalność w zakresie umiędzynarodowienia nauki i szkolnictwa wyższego (NAWA) (Forma org.-praw. 050; status zatrudnienia 01)	8	1 386	14 437	6	1 101	15 292	105,9
1.5.	Rozdział 73014 – Działalność dydaktyczna i badawcza (Forma org.-praw. 050A; status zatrudnienia 01)	118 107	10 755 663	7 589	118 339	11 261 900	7 931	104,5
1.6.	Rozdział 73014 – Działalność dydaktyczna i badawcza (Forma org.-praw. 050B; status zatrudnienia 01)	-	-	-	3	29	805	-

1.7.	Rozdział 73016 – Pomoc materialna dla studentów i doktorantów (Forma org.-praw. 050; status zatrudnienia 01)	96	5 870	5 095	98	6 146	5 226	102,6
1.8.	Rozdział 73018 – Programy i przedsięwzięcia ministra właściwego do spraw szkolnictwa wyższego (Forma org.-praw. 050; status zatrudnienia 01)	12	3 969	27 562	13	2 922	18 731	68,0
1.9.	Rozdział 73019 – Działalność podmiotów funkcjonujących w obszarze nauki i szkolnictwa wyższego (Forma org.-praw. 050; status zatrudnienia 01)	35	3 118	7 424	37	3 655	8 232	110,9
1.10.	Rozdział 73019 – Działalność podmiotów funkcjonujących w obszarze nauki i szkolnictwa wyższego (Forma org.-praw. 020; status zatrudnienia 01)	40	3 401	7 085	42	3 552	7 048	99,5
1.11.	Rozdział 73095 – Pozostała działalność (Forma org.-praw. 050; status zatrudnienia 01)	637	72 593	9 497	628	77 980	10 348	109,0
2.	Dział 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	1	54	4 500	1	55	4 583	101,8
2.1.	Rozdział 85326 – Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych (Forma org.-praw. 050; status zatrudnienia 01)	1	54	4 500	1	55	4 583	101,8
3.	Dział 752 – Obrona narodowa	-	-	-	19	4 570	20 044	-
3.1.	Rozdział 75221 – Projekty badawcze i celowe w dziedzinie obronności	-	-	-	19	4 570	20 044	-
4.	Dział 750 – Administracja publiczna	396	41 736	8 783	412	45 172	9 137	104,0
4.1.1	Rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	396	41 736	8 783	412	45 172	9 137	104,0
	01 – osoby nieobjęte mnożnikowym systemem wynagrodzeń	61	4 747	6 485	64	5 372	6 995	107,9
	02 – osoby zajmujące kierownicze	4	655	13 646	3	674	18 722	137,2

	stanowiska państwowe							
	03 - członkowie korpusu służby cywilnej	331	36 334	9 148	345	39 126	9 451	103,3

CZĘŚĆ 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2021			Wykonanie 2022			8:5
		Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70 ¹⁾	Wynagrodzenia wg Rb-70 ²⁾	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	Przeciętne zatrudnienie wg Rb-70 ¹⁾	Wynagrodzenia wg Rb-70 ²⁾	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Ogółem wg statusu zatrudnienia ³⁾ , w tym:	1 426	143 007	8 357	1 465	153 246	8 717	104,3
1.	Dział 750 – Administracja publiczna	297	32 087	8 994	311	34 600	9 271	103,1
	Rozdział 75001 – Urzędy naczelnych i centralnych organów administracji rządowej	297	32 087	8 994	311	34 600	9 271	103,4
1.1.	01 – osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń	35	2 494	5 919	50	3 960	6 601	111,5
	02 – osoby zajmujące kierownicze stanowiska państwowe	3	513	14 541	3	663	18 428	126,7
	03 – członkowie korpusu służby cywilnej	259	29 080	9 348	258	29 968	9 680	103,6
2.	Dział 801 – Oświata i wychowanie	1 129	110 920	8 189	1 154	118 646	8 568	104,6
	Rozdział 80135 – Szkolnictwo polskie za granicą	265	30 464	9 571	264	31 958	10 088	105,4
2.1.	01 – osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń	19	1 298	5 590	18	1 301	6 024	107,8
	14 – nauczyciele zatrudnieni w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej	246	29 166	9 885	246	30 656	10 385	105,1
2.2.	Rozdział 80143 – Jednostki pomocnicze szkolnictwa	102	9 185	7 523	106	10 088	7 931	105,4

	01 – osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń	82	7 707	7 875	85	8 567	8 399	106,7
	14 – nauczyciele zatrudnieni w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej	20	1 478	6 106	21	1 521	6 038	98,9
	Rozdział 80145 – Komisje egzaminacyjne	549	50 606	7 684	546	54 039	8 248	107,3
2.3.	01 – osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń	350	28 408	6 767	351	31 318	7 435	109,9
	14 – nauczyciele zatrudnieni w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej	199	22 198	9 295	195	22 721	9 710	104,5
	Rozdział 80146 – Doksztalcanie i doskonalenie nauczycieli	213	20 665	8 085	238	22 560	7 899	97,7
2.4.	01 – osoby nieobjęte mnożnikowymi systemami wynagrodzeń	197	19 115	8 093	222	20 834	7 821	96,6
	14 – nauczyciele zatrudnieni w szkołach i placówkach prowadzonych przez organy administracji rządowej	16	1 550	7 988	16	1 726	8 990	112,5

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach, zweryfikowanego przez NIK.

¹⁾ W przeliczeniu na pełnozatrudnionych.

²⁾ Załącznik nr 35 do rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 11 stycznia 2022 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej, w sprawozdaniu Rb-70 wykazuje się wysokość wynagrodzeń osobowych, dodatkowe wynagrodzenie roczne, uposażenia żołnierzy zawodowych i funkcjonariuszy oraz dodatkowe uposażenia roczne żołnierzy zawodowych i nagrody roczne funkcjonariuszy.

³⁾ Status zatrudnienia określony został w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie sprawozdawczości budżetowej.

9.5. WYDATKI BUDŻETU ŚRODKÓW EUROPEJSKICH W CZĘŚCI 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA ORAZ W CZĘŚCI 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE

CZĘŚĆ 28 – SZKOLNICTWO WYŻSZE I NAUKA

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022		6:3	6:4	6:5	
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach				Wykonanie
		tys. zł						%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:		4 705 103,2	4 638 274,0	4 638 274,0	4 452 373,7	94,6	96,0	96,0
1.	Dział 730 (Szkolnictwo wyższe i nauka)	4 701 940,8	4 633 674,0	4 633 674,0	4 449 031,3	94,6	96,0	96,0
1.1.	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014–2020	3 693 876,4	3 878 661,0	3 878 661,0	3 733 936,7	101,1	96,3	96,3
1.2.	Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014–2020	-	177,0	177,0	-	-	0,0	0,0
1.3.	Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020	1 008 064,4	754 836,0	754 836,0	715 094,6	70,9	94,7	94,7
2.	Dział 750 (Administracja publiczna)	3 162,4	4 600,0	4 600,0	3 342,4	105,7	72,7	72,7
2.1.	Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014–2020	1 254,8	1 897,8	1 897,8	1 404,1	111,9	74,0	74,0
2.2.	Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014–2020	186,1	267,2	267,2	230,2	123,7	86,2	86,2
2.3.	Program Operacyjny Wiedza, Edukacja, Rozwój 2014–2020	1 721,5	2 435,0	2 435,0	1 708,1	99,2	70,1	70,1

CZĘŚĆ 30 – OŚWIATA I WYCHOWANIE

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022		6:3	6:4	6:5	
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Budżet po zmianach				Wykonanie
		tys. zł						%
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem, w tym:		219 949,0	200 569,0	232 606,5	229 785,1	104,5	114,6	98,8
1.	Dział 750 – Administracja publiczna	334,6	484,0	484,0	442,9	132,4	91,5	91,5
1.1.	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020	334,6	484,0	484,0	442,9	132,4	91,5	91,5
2.	Dział 801 – Oświata i wychowanie	219 614,4	200 085,0	232 122,5	229 342,2	104,4	114,6	98,8
2.1.	Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014–2020	215 997,1	191 496,0	229 079,8	226 811,8	105,0	118,4	99,0
2.2.	Program Operacyjny Polska Cyfrowa 2014–2020	3 617,3	8 589,0	3 042,7	2 530,4	70,0	29,5	83,2

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-28UE z wykonania planu wydatków budżetu środków europejskich, z wyłączeniem wydatków na realizację Wspólnej Polityki Rolnej –po weryfikacji przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

9.6. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Finansów
8. Minister Edukacji i Nauki
9. Komisja Finansów Publicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
10. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
11. Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej